

LLUCMAJOR

de pintes en ample

Octubre 1993 - n. 138 - 150 PTA

fires 1993

100 cl.

25% vol.

LA ROP
d'en
GORI
F. Vidal

Elaborado por Destilerías F. Vidal Catany, S.L. - C. San Francisco, s.n.

LLUCMAJOR (MALLORCA)

Emb. 1696 - PM Reg. Ind. 7.5497 Elaborado en España

N.R.S.I. 30.3182 PM

Revista mensual
Dep. Leg. PM-350-1.981
Any XII

EDITA:
Obra Cultural Balear de
Llucmajor

INFORMACIÓ I
PUBLICITAT:
C/ Bisbe Taixaquet, 105
(Llucmajor)

DIRIGEIX:
Catalina Font

COL·LABOREN:
Sebastià Alzamora
Ignasi Barceló
Miquel Barceló
Miquel Bezares
Llúcia Caldes
Celso Calviño
Francina Capellà
Miquel Cardell
Sebastià Cardell
Joan Clar
Joan Contestí
Damià Duran
Bartomeu Font
Joana Font
Catalina Garau
Maties Garcias
Antoni Ginard
Miquel Janer
Franc Jaume
Coloma Jullà
Antoni Llompart
Benet Llompart
Llorenç Mascaro
Francisca Mut
Maties Mut
Miquel Mut
Guillem Oliver
Jaume Oliver
Margalida Palou
Nanda Ramon
Sebastià Rubí
Jaume Salvà
Josep Sacarès
Miquel Sbert
Tomeu Sbert
Catalina Serra
Jerònia Socías
Joan Socías
Gabriel Thomàs
Arnau Tomàs
Jeroni Tomàs
Pere F. Torrens
Antoni Vadell
Bàrbara Verdura
Francesc Verdura

SECCIÓ ESPORTIVA:
Coordinador:
Joan Quintana
Col·laboren:
Joan Jaume
Jaume Manresa

IMPRIMEIX:

Tirrena S.A. Tel. 55 52 12

El pensament de la
Revista s'expressa només
a través de l'Editorial.

Fires 1993

Ja han tornat arribar les fires! Sembla que era ahir quan voltàvem per plaça, pel passeig, per la ronda i per les escoles, mirant, comprant, parlant i fent bulla. Però no era ahir, ja era l'any passat. Ara som a unes altres fires, les fires de 1993. Són, en realitat, unes altres o són les mateixes?

Si contestam aquesta pregunta des de la lògica i el sentit comú, no hi ha cap dubte que són unes altres. Ja ha passat un any, i durant aquest any han passat moltes de coses -i avinenteses que mai no tornaran- i tots tenim la percepció clara de que no són les mateixes fires.

Però si anam una mica més enllà i llauram una mica més endins, i sobretot si ens feim unes quantes preguntes, tal vegada arribarem a la conclusió que som allà mateix i donam voltes a la mateixa realitat sense avançar massa. Si algun visitant d'un país llunyà contemplava un vídeo de les fires de l'any passat i un altre de les d'enguay, vídeos que haguessin enregistrat algunes hores de conversa espontània i haguessin recollit les preocupacions sinceres de tothom, segurament tendria ben difícil endevinar quin era d'un any i quin era d'un altre. Tal vegada al vídeo d'enguay hi trobaria algunes notícies i preocupacions noves o més intenses que al de l'any passat i no precisament en sentit positiu. I això ha d'ésser ben present per a tots durant aquestes setmanes.

Les nostres fires ens arriben cada any quan s'inicia un nou cicle natural -la tardor- i socio-cultural -el nou curs escolar-. És un temps de preparar bones anyades i de posar bones llavors. I cada any, al mateix temps que comprem fermances, sovint ben envoltades d'afectes, no podem deixar de pensar en el camí -personal, professional i social- recorregut des de les passades fires.

I per bé que l'ambient ens porti a la vivència festiva, compartida i creadora de noves energies i felicitats, no podem deixar de percebre un regust agredolç davant tantes coses que ens envolten. Si aquest regust agredolç servia, almenys, per continuar a l'aguait, ulls ben oberts, intel·ligència ben desperta i voluntat ben decidida, per tal de que quan les properes fires arribassin ens fora possible constatar alguna passa endavant i alguna situació definitivament resolta, no hauria estat de més. però si aquest regust esdevé sols una constant d'una col·lectivitat insatisfeta de sí mateixa, que no reacciona davant res ni treu de l'eu interior noves forces ni ímpetu creatiu per acabar de forma escaient aquesta centúria i entrar amb bon peu a la que ben aviat ja serà aquí, ens haurem quedat sense la millor fermaça que cada any estam apunt de comprar sense arribar mai a aconseguir: una consciència col·lectiva amb prou força que converteixi la situació de necessitat present en escola de reflexió i de compromís; el període turbulent que ens ha tocat viure en espai de retrobament d'iniciatives i de nous plantejaments; i la munió de problemes i conflictes sense resoldre que ens ha tocat patir en lliçons per al futur que tots hauriem d'aprendre i no oblidar mai.

Bones fires i bon any!

Plenari de l'Ajuntament 27-9-93

LA PEL·LICULA DELS ENDEUTAMENTS

La subvenció d'un milió de pesetes per al santuari de Lluc, una operació de crèdit de dos milions i altres modificacions també de crèdits, varen ser els assumptes en què l'oposició socialista mostrà la seva disconformitat voltant en contra dels esmentats punts, que varen ser aprovats pels altres regidors i el batle, que formen majoria a l'Ajuntament.

En el tema de les subvencions al monestir de Lluc, santuari de Gràcia i a la parròquia de Sant Miquel, el regidor de cultura SR. Mateu Monserrat, les justificà dient que les del nostre terme es concedeixen com a ajut a les obres de restauració i conservació, i el milió per a Lluc, es va decidir per unanimitat a una reunió de tots els batles de Mallorca, aclarint també que en l'esmentada reunió "hi havia batles de tot color".

El portaveu socialista, Sr Joan Monserrat, en la seva primera intervenció va agrair el detall del regidor de cultura quan digué que els assistents "rojos" de la reunió de Lluc estaren d'acord a subvencionar els Blauets. No obstant, va afegir el por-

taveu socialista, "nosaltres no estam conformes, votarem en contra, perquè entre d'altres raons, si volen subvencions que reconguin els Blauets com a col·legi, i que com que de Mare de Déu només n'hi ha una, trobam que és més necessari ajudar econòmicament els nostres temples". Mateu Monserrat, després de ressaltar els "coneixements litúrgics" del portaveu socialista, va donar per acabat el debat i va sostenir que tot Mallorca és solidària amb Lluc.

ELS ENDEUTAMENTS

Sobre l'aprovació d'una operació de crèdit de dos milions de ptas Joan Monserrat també va expressar la seva oposició del seu grup perquè "continuarà augmentant l'endeutament del Consistori, i els corresponents interessos, que ja pugen més de 192 milions de ptas. als quals, amb el capital endeutat, ja passen els mil dos-cents milions. Amb aquesta quantitat, l'Ajuntament podria fer moltes coses i així, s'aturaran les inversions".

La rèplica del batle, Sr. Gaspar Oliver, va ser "que havia fet la promesa de no perdre el temps amb la pel·lícula el Sr. Mosnerrat, que vol confondre l'opinió pública". Li va recordar, a més, "que tot el deute actual és degut a projectes i obres mal fetes, a més d'un caramull de factures que es deixaren sense pagar..."

ALTRES ACORDS

Per assentiment s'aprovaren també aquests altres acords:

- Nova nomenclatura dels carrers els nuclis urbans del temple municipal.

- Sol·licitud de cessió gratuïta a favor de l'Ajuntament de la torre de s'esTalella.

- Desestimar el recurs de reposició contra les contribucions especials de Son Verí Vell, formulat per M. Gil Lozano.

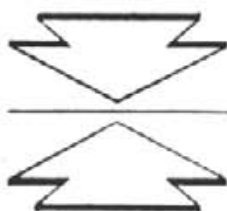
- Autoritzar el batle per a la subscipió d'escriptura pública de cessió d'un solar per a la construcció d'una casa-quarter per a la Guàrdia Civil.

- Desestimar el recurs de reposició formulat per "Orisba Internacional SA" i confirmar l'acord de rescisió del dret de superfície.

**CENTRE RECONeixEMENT
MÈDIC - PSICOLÒGIC**

Antoni Isern Oliver

**CERTIFICATS MÈDICS
PER AL PERMÍS DE
CONDUIR I D'ARMES**

**OBERT DILLUNS I DIJOURS
de 17 a 21 hs.
C/ Antoni Garcias 1-A
Tel. 66 22 82 (Llucmajor)**

CENTRE OFTÀLMIC

Dra. Cristina Bofill

**CITA PREVIA
Tel. 66 22 82
Dilluns i Dijous
de 17 a 20 hs.**

L'alumnat de quart i cinquè del col·legi públic Rei Jaume III, a ca seva

Mal començament de curs per a l'alumnat dels nivells de 4t i 5è del CP Rei Jaume III de Llucmajor, que tenien les aules sobre les escales en perill de ruina.

El passat 4 d'octubre l'Ajuntament va clausurar els dos accesos a les aules esmentades i les va declarar en estat ruïnós, amb la greu conseqüència que aquests cursos veuen impossibilitada, de moment, la continuïtat de les classes dins el recient escolar per manca d'espai. Un grup d'alumnes implicat ja ha fet algunes sessions al pati però aquesta situació no pot continuar un dia i un altre. Després de l'esperada visita de l'inspector de zona, se suposa que es prendran les mesures necessàries per tal que el curs pugui continuar amb tota normalitat.

La veritat és que tant el MEC (encarregat de les obres noves i de la infraestructura dels Centres) com l'Ajuntament (encarregat del manteniment de la calefacció i de la conservació dels Centres) hauran de prendre's seriosament fets com aquest ja que dues escales que tenen els grans desferrats de la paret suposen un enorme perill per a la integritat física de qualsevol membre de la comunitat educativa.

Antònia Sunyer presideix les Noves Generacions del PP

Les joventuts del Partit Popular s'han organitzat oficialment a Llucmajor amb la constitució de la junta local de les Noves Generacions. Aquesta formació política juvenil estarà dirigida per un comitè que presideix Antònia Sunyer, una al·lota de Llucmajor que fa d'administrativa en un despatx professional de la localitat. La secretària de les Noves Generacions és Tana Matamalas, resident a Bahía Grande. La resta de dirigents de la secció juvenil del PP són els vocals Josep Maria Mòjer, Jaume Martorell, Antoni Ponce, Rosa Casañas, Maria Magdalena Manresa, Joan Francisco, Petra Maria Català i Rafel Pascual. El total d'afiliats és de 27.

L'acte de constitució de la junta local de les Noves Generacions es va celebrar el passat 24 de setembre i va comptar amb la presència del president de les Noves Generacions del PP a Balears, José Ramón Orta Rotger, del president dels conservadors de Llucmajor, Lluc Tomàs, i del batle de la ciutat, Gaspar Oliver.

CENTRE DE PREPARACIÓ AL PART

Catalina Serra Calafat.

Comare

**També hi ha servei de
massatges terapèutics**

C/ Rigo, nº 73. Tel. 66 24 90

**Ansietat. Stress. Depressió. Problemes Escolars.
Teràpia de parella. Psicoteràpia d'adults i
infants: Orientació psicològica.**

Catalina Fuster Bennasar

PSICÒLEG Col. 508

HORES CONCERTADES

D/. Sindicat, 34 - 1.er • Tel. 12 05 28 • 07620 LLUCMAJOR

SEMAR

INDUSTRIES SEMAR, S.A.

C/. Tomàs Monserrat, 6 - 8

Tel. 66 01 57 - Fax: 66 29 01 (LLUCMAJOR)

DISTRIBUCIONES

La Sirena, S.A.

EMBOTITS

CUIXOTS

FORMATGES

Avd. Carles V, s/n. Tel. 66 23 11 (Llucmajor)

S'Arenal

El món turístic davant d'una reconversió d'especial importància

A la platja de s'Arenal oneja la bandera blava de la Comunitat Europea.

Tomeu Sbert

El POOT (pla d'ordenació oferta turística) contempla importants i transcendents reconversions en el món empresarial turístic, que afecten tota l'illa, i, naturalment, s'Arenal i els seus entorns.

L'esmentada planificació es troba ja a exposició pública. S'esperen moltes al·legacions i que ja és molt discutida, prova evident de la seva especial importància. L'objectiu principal és millorar l'oferta turística en tots els aspectes. El pla obliga els empresaris a invertir i així augmentar la respectiva categoria dels seus establiments.

Els establiments més afectats són els construïts durant els anys del "boom turístic" (dècades dels cinquanta i seixanta) i no han millorat els seus serveis sense les lògiques exigències modernes. Són en particular, hostals, pensions, fondes...

S'Arenal de Lluçmajor han vist desaparèixer alguns d'aquests establiments esmentats, com eren Don Benito, Siroco, Jutlandia, Cóndor, Son Verí, Maracanà, Isla Dorada, Maite-Mar, Sol Pinos, Bonamar... A la part de s'Arenal de Palma també hi ha molts establiments tancats per manca de la necessària remodelació. La substancial economia dels propietaris, la manca d'il·lusió o per ventura

no tenir necessitat de continuar l'explotació hotelera han fet la resta. Avui la competència és molta i de qualitat, per això neix un POOT, pla que cerca les millores en general d'una Mallorca que a nivell europeu se'ns té per generar turisme.

D'altra banda, les places hoteleres a desaparèixer, està previst que siguin els municipis o la mateixa planta hotelera en general, que aportin les ajudes econòmiques previstes i segons la conselleria de Turisme "està previst no perjudicar ningú deliberadament". El pla de modernització finalitza l'any 95 i una comissió d'arbitratge dirimirà tots els possibles conflictes.

DIMISSIONS I RENOVACIONS DE LA III EDAT

Set dels components de la junta directiva de l'associació de persones Majors de s'Arenal han dimitit per no estar d'acord amb el president Fermín Ruben Risso. Com diguérem, a la

EURO - IDIOMAS
Lluçmajor

*Aprenen idiomes amb grups molt
petits amb professors amb experiència
nadius i llicenciats*

Acadèmia d'Idiomes
Carrer Rei Jaume II, 48 Lluçmajor Tel 66 1133

darrera assemblea general, es va demanar públicament la dimissió del sr. Fermín, però llavors el tema no va seguir endavant. Ara, davant la dimissió quasi massiva, es va procedir a la renovació de càrrecs. Han entrat a formar part de la junta, que continua presidida pel mateix Fermín, Paquita Arcos, Antoni Titos, Florencia Bermejo, Angel López, Xim Ibáñez, Josep Machuca, Josep Sánchez, Francesc Robles i Miquel Rueda. Se'ns ha manifestat que es pretén donar un nou impuls a l'associació, en un esperit renovador i els desitjam el millor a tots i a totes.

NOTÍCIES BREUS

-A Es Pil·lari se celebraren les festes populars, entre els actes, una exposició fotogràfica sota el lema "marès", amb la coordinació del pare Joan Oliver.

-Ha nascut un nou sistema de publicitat o de molèstia per al turisme. Consisteix que un grup de gent

camina depressa per la platja, quan hi ha més gent, tot cridant el nom de certa discoteca en diferents idiomes. No repartixen propaganda. La criden, en pla bèstia.

-Vicenç Orgazon va triomfar a la II edició Fira popular Artà d'atletisme.

-Organitzat pel CNA es va celebrar el campionat d'Espanya de classes 420 i Europa, amb la representació de les Federacions d'Andalusia, Canàries, Catalunya, Galícia, València, Euscadi, Múrcia i Balears.

-Es va elegir a Aquacity de s'Arenal la "Reina del Turisme de Mallorca-93". El tinent de batlle, sr. Mateu Monserrat va presidir el jurat format per diverses personalitats illenques. Gemma Rocio va ser la nova reina.

-La U.D. Arenal, amb el tàndem preparador Ogazon-socies, ha començat de manera molt positiva la temporada futbolística.

-Josep Oliver, president de l'associació d'hotelers Platja de Palma - S'Arenal-Ca'n Pastilla, ha presentat la

candidatura per substituir Francesc Albertí com a president de la CAEB. Joan Gual és el possible opositor.

-Josep Cabrinetti, antic vicari de l'església de Llucmajor, ha escrit un llibre on conta detalladament la història de l'església dedicada a Sant Antoni de Padua, de Can Pastilla.

-Joan B. Avendaño, capità de l'equip espanyol a la "Copa Davis" va esser a Son Verí Nou i va jugar unes partides, sota l'expectació de nombrós públic, com era de suposar.

-El Pare Joan Ramis va dirigir el pregó de festes de Llubí, poble d'on és nadiu. Aquest pregó constitueix una peça de saviesa popular important.

-El 15 d'octubre es reanudaràn les obres d'embelliment de primera línia a s'Arenal-Ciutat.

-També s'anuncia el pla d'embelliment de façanes. Afectarà, des del carrer Congrio, a can Pastilla, fins al torrent dels Jueus.

-I fins una altra mesada, estimats amics i amigues. Bones fires per a tot-hom

SEAT

**Rubí Automóviles
Llucmajor, S.A.**

Cra. Arenal s/n - Tel. 66 02 34 - 66 16 18

**VOS DESITJAM BONES FIRES
I ESPERAM QUE
ENS VISITEU AL NOSTRE "STAND"
DEL PASSEIG JAUME III**

Mateu Monserrat: "Llompart va mantenir el caliu de la nostra llengua en un temps que no era propici"

Inaugurada l'exposició en homenatge al poeta Josep Maria Llompart

Antoni Llompart

"Josep Maria Llompart va mantenir el caliu de la nostra llengua en un temps que -ho sabeu- no era gens propici". Amb aquestes paraules, el regidor de cultura de l'Ajuntament de Lluçmajor, Mateu Monserrat, va reconèixer el trascendental paper de Josep Maria Llompart en la tasca per la recuperació de la llengua i la cultura dels mallorquins.

Monserrat va saludar, en nom de l'Ajuntament, l'exposició itinerant que l'obra Cultural Balear ha organitzat en homenatge al poeta mallorquí que, durant aquestes fires, estarà oberta al públic a l'antic cafè de Cas Coix, al carrer de sa Fira.

Durant l'acte inaugural d'aquesta exposició, celebrat a la sala capitular de l'Ajuntament el dimarts de Sant Miquel, dia primer d'octubre, el regidor de cultura va glosar la importància històrica de Josep Maria Llompart com a poeta i com a treballador incansable en favor de la recuperació de la dignitat de la llengua de Mallorca. "Llompart sempre va treballar per treure la nostra llengua dels cercles familiars on havia estat confinada i fer-la sortir al carrer i a tots els àmbits de la cultura i a la societat" va recordar Mateu Monserrat.

El regidor de cultura va repassar els vincles de Josep Maria Llompart amb Lluçmajor, les conferències que havia pronunciat al mateix saló d'actes on ara rebia l'homenatge municipal, i el tarannà amable i compromès de l'home que va tractar en múltiples ocasions.

Seguidament, el president de l'obra Cultural Balear, Antoni Mir, llucmajorer d'origen, va recordar el sentit que tenia l'homenatge a Llompart: l'agraïment d'un poble a un home que li havia dedicat la major

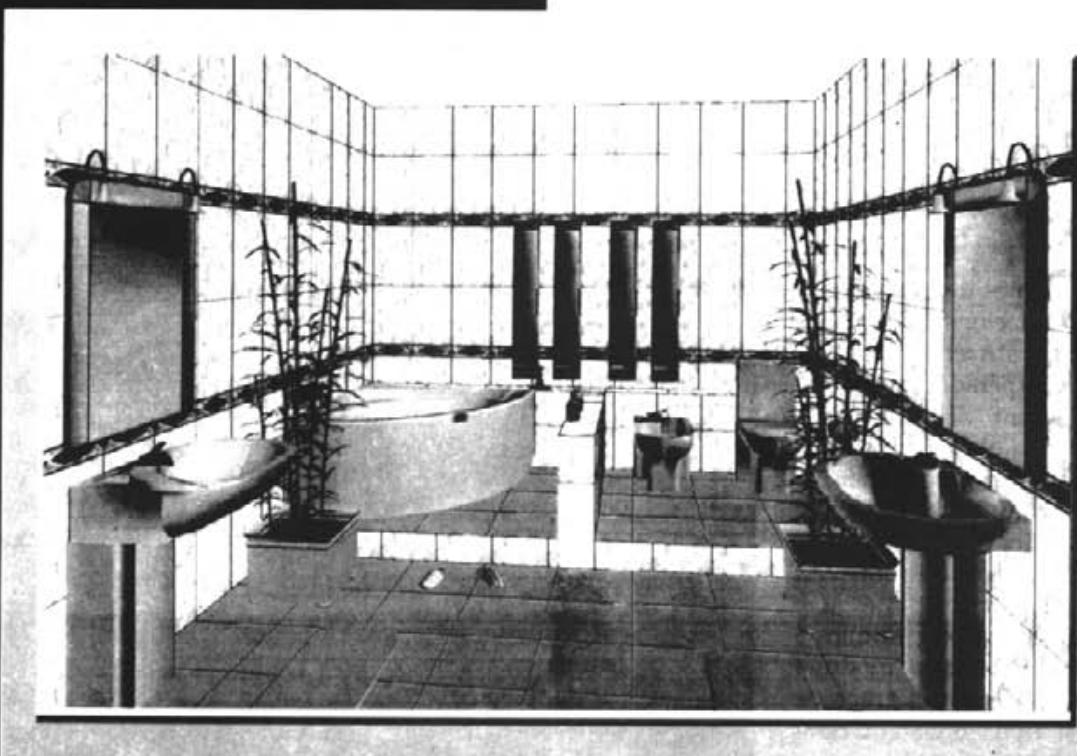

Fotos: C. Julià

part de la seva vida, a un poeta que havia deixat una obra clàssica i perenne i a un ciutadà que havia lluitat pel restabliment de les llibertats i per la recuperació de la llengua, la cultura i la identitat nacional dels mallorquins. En nom de l'Obra Cultural i de tota la comissió de l'Homenatge a Llompart, Antoni Mir va

demanar a l'Ajuntament de Lluçmajor que dedicàs, tan prest com fos possible, un carrer, "o millor, una plaça", a la memòria de Josep Maria Llompart.

La lectura i el comentari d'uns poemes de Llompart a càrrec de Josep Ramon Cerdà va cloure l'acte.

Com és la cambra de
bany dels seus somnis?

**Vegeu-la ara
a tot color.**

ROCA

DIBA DISSENY
INTREGRAL DEL BANY

Avui mateix, gràcies
al nostre ordinador
podreu veure a
MASSANELLA la
vostra nova cambra de bany ROCA.

A tot color i en tres dimensions sense que
no hi manqui cap detall: banyera,
sanitaris, revestiments ceràmics, aixetes,
complements... Tot tal com ho havíeu
somniat i sense començar les obres.
Veniu a MASSANELLA i deixau de
somniar.

MASSANELLA

Ctra. Valldemosa, 44 - Tel. 75 03 45

Cuina de rondaies a la setmana de cuina

Ll. Suau

Menges de rei, cagallons de ca, taules parades, paisatges de magror i de rusca, panxades de fam, bones vegues o sopars espaventables a l'infern... Tot el repertori imaginatiu i la riquesa del bon català que podem trobar a les rondaies mallorquines serviren al periodista Miquel Cardell per inaugurar la IX setmana de cuina que, com cada any, ha organitzat l'obra Cultural Balear -na Maria Tous, per esser ben precisos!- durant el període de fires.

Una setmana de cuina que ens haurà servit pe conèixer més "plats de verdures" de la mà de Joan Abri- nes, a fer així com pertoca alguns

"plats de cuina mallorquina" guiats per la destresa d'una dona de ca seva, na Maria Soler de Felanitx, a enfornar novells "plats de carn", si hem escoltat en Joan Romero, i a enllepolir-nos amb els plats dolços de Bartomeu Amorós Casasayas, naturalment de Ciutat. Però la pràctica, com sempre, després de la teoria.

Amb la seva lliçó inaugural, Rondaies en mà, Cardell va deleitar les oïdes del públic -i va fe córrer ratolins per la panxa dels que no havíem sopat- amb una mala fi de receptes i menjues anades a treure del forn que mai s'apaga, a la font inesgotable de la cultura popular passada pel sedàs i per la ploma sàvia de Mossèn Alco- ver, un monstre de les lletres catala-

nes i universals.

Vegeu, si més no, aquesta resposta que el conferenciant va trobar, en les rondaies, a la pregunta -lul.liana? es preguntava Cardell- "quina és l'espícia de totes les espícies?". El poble, fet filòsof, respon per la ploma d'Alco- ver: "-Es la sal". perquè "en totes ses menges hi han de tirar sal perquè se posin així com pertoca. Fora de ses fruites, que ja duen sa sal que amen (perquè Déu, que en sap més que tots es cocs del món, ja los ho posa com les congria a s'arbre mateix), tots ets agruats que se fan dins ses cuines demanen es seu polsim de sal o sa seva grapada de sal per estar a punt de pastora mia...".

FORN DE PA
I
PASTISSERIA

Ca'n Lluc

Sant Llorenç, 78 - A - Tel. 66 06 69
LLUCMAJOR (Mallorca)

*Fabricació pròpia

*Gran varietat de tortades

*Especialitat en torrons artesans

EL FORN DE
CA'N LLUC VOS
DESITJA UNES
BONES FIRES

JOSEP MUNAR SOLLER 1936

DARRERA FIRA DE LLUCMAJOR OCTUBRE - 93

EXPOSICIÓ D'OLIS

RACONS DE MALLORCA

DIES 15. 16. 17. i 18 al

CARRER METGE FRANCESC AULET N. 81

**HORARIS: DE 10 a 14 hs.
DE 17 a 21 hs.**

DIA 17 TOT EL DIA DE 9 a 21 hs.

*Guardonat a diversos Salons Internacionals, medalla de Plata, Aix Provence
França, reconegut pels millors crítics d'Art Internacionals i creador de la Trobada
Internacional del Barranc de Sóller.*

Exposició a : Balears - Espanya, Mònaco, França, Alemanya

Una fira sense novetats

El programa no preveu cap acte per commemorar el 450 aniversari de la reial concessió

A. Llompart

Enguany Lluçmajor celebra el 450è aniversari de la concessió del privilegi de celebrar fires. Així ens ho recorda l'Ajuntament: dues dates enllaçades (1543-1993) encapçalant tots els programes festius d'aquesta quatre-centes cinquantesima fira. Tot i això, no hi ha previst cap acte dedicat específicament a commemorar el fet trascendental que va tenir lloc l'any 1543. L'aniversari, doncs, haurà passat quasi desapercebut, i la commemoració oficial reduïda, de moment, a unes ratlles de tinta, a un simple recordatori que, com a mínim, ja ens és útil per establir fites.

Fora d'això, el programa d'enguany es caracteritza, malhauradament, per la manca de novetats. La crisi ja ha arribat al pressupost de la fira que, per no poder, no ha pogut ni pagar-se uns cartells anunciadors. Més enllà de les habituals competicions hípiques i esportives, del marató d'exposicions inevitablement desiguals -ens recomanen que destaquem les ceràmiques de Margalida Escalles, a la sala de cultura de "Sa Nostra", més enllà de la XIV mostra Lluçmajorera, del XX Concurs-exposició provincial -"provincial"! així! encara! ben igual que fa vint anys!- de bestiar oví, més enllà de les exposicions hi haurà més peces de museu-, més enllà dels "grans festivals de balls regionals", dels concerts de celebrats barítons mallorquins, de la clàssica setmana de cuina, de la diada ciclista feliçment consolidada, del teatre regional i del tir al colomí, ben poca cosa tenim a destacar. Dues exposicions dedicades a Joan Miró -les fotografies de Planes i Muntanyà Joan Miró i el seu temps i l'homenatge Mira Miró, ambdues a la nova de trinca galeria d'art del carrer el bisbe Taixet-, la inauguració de l'esmentada galeria i l'exposició -a l'antic cafè de cas coix-d'homenatge a Josep Maria Llompart, que per cert va anar precedida d'una

presentació, ben sensible, del regidor de cultura.

- Per cert que, en aquests dies de festa, Mateu Monserrat es multiplica i, malgrat les limitacions del programa, fa alhora de regidor, batle-president, electricista, superintendent, relacions públiques i cap de premsa d'un consistori en general poc afectat de segons quines cultures. És que hi sou per tot, don Mateu! com ho feis?-

Res, per tant, en aquesta fira, que pugui igualar l'impacte de la seva fulgurant estrena: el pregó del doctor Trias Mercant, que va tenir l'apassionant privilegi de compartir els altaveus de la Casa de la Vila amb la retransmissió -simultània!- d'un partit de l'inefable Atlètic de Madrid.

Coses de l'electrònica i de les ones hertzianes.

Boutique

Marlu

(Des de la talla 12)

ROBA DE JOVENTUT, DE SENYORA I DE SENYOR.
DARRERES NOVETATS. BIJUTERIA I COMPLEMENTES

René Derhy

VOS DESITJAM BONES FIRES

C/. d'Es Vall, 93 - Tel. 66 05 29 (LLUCMAJOR)

Ramon Llull, Randa i Lluçmajor

El 30è pregó, pronunciat pel Doctor Sebastià Trias Mercant, va inaugurar el 45è aniversari de la concessió de fires a Lluçmajor.

El pregoner fou presentat pel cronista oficial de la ciutat, el Doctor Bartomeu Font i Obrador qui, després de fer una introducció històrica sobre les fires, va donar a conèixer als llucmajorers la figura d'aquest filòsof nascut a Valldemossa.

Com a anècdota curiosa s'ha de dir que durant l'exposició del pregoner, se sentia una remor de fons d'un partit de futbol, causada per una interferència de la megafonia, els assistents pensaven que era algú del públic que no havia volgut renunciar a cap dels dos esdeveniments. Per si això no fos suficient, al final varen caure damunt la taula presidencial uns petits fragment del cel ras.

Malgrat tots aquests condicionaments negatius el pregoner no va perdre en cap moment la serenitat i va aconseguir que el pregó tingués la solemnitat que un acte d'aquest tipus es mereix.

Sebastià Trias Mercant va néixer l'any 1933. Font i Obrador destacà els següents aspectes del seu currículum:

-Professor d'Antropologia de la UNED, delegació de Balears, i catedràtic de Filosofia de l'LB. Ramon Llull de Palma.

-Rector de **Maioricensis Escola Lul·listica**, fins fa poc.

-Membre de l'Institut d'Antropologia de Barcelona.

-Director del **Anuario de Historia de Antropología Española**.

-Participant a nombrosos congressos de la seva especialitat, l'any 1992 va organitzar a l'Estudi General Lul·lià el **Congrés d'Història d'Antropologia**.

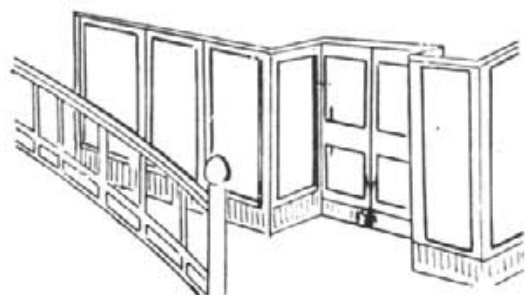
-Publicista: és autor de **El concepte de la cultura filosòfica nostrada** (1982), **Història del pensament a Mallorca** (1985) i més recent **Ramon Llull, el pensamiento y la palabra**.

Per tal de conèixer de més aprop la personalitat del pregoner hem mantingut una conversa amb ell. Molt amablement ens ha parlat dels seus estudis a l'Institut Ramon Llull,

de l'examen d'Estat que va fer per accedir a la universitat, dels seus estudis a Barcelona, on va tenir la sort de conèixer grans professors al seu darrer moment com a docents, alguns dels quals han estat decisius dins la seva trajectòria acadèmica, per exemple el professor Santvicenç li va fer veure el valor d'estudiar personatges i aspectes filosòfics de la cultura catalana.

D'altra banda ens ha explicat que va ser el mateix Font i Obrador qui li va demanar, per encàrrec de l'Ajuntament, si volia fer un pregó amb el títol **Ramon Llull, Randa i Lluçmajor**. Acceptà la proposta i va tractar el tema des del punt de vista de les idees, com a filòsof que és, i no des de la perspectiva històrica.

A la introducció del pregó va esmentar els lligams que havia trobat entre Valldemossa i Lluçmajor: l'ascendència llucmajorera per part del pare, de la famosa santa valldemossina, Catalina Tomàs i Gallard, Sor Tormasseta; i les lluites acadèmiques entre Miramar de Valldemossa i Randa de Lluçmajor. Ja d'un caire més personal contà una anècdota que li succeí quan era un estudiant universitari i va venir a Lluçmajor amb d'altres amics i professors de la universitat, per conèixer Maria Antònia Salvà i visitar Capocorb. La plaça estava de gom a gom, hi havia cua per pagar la contribució, els estudiants feren pujar el pregoner

**FERROS ARTÍSTICS
I FORJATS
ESPECIALITAT EN
TREBALLS D'ALUMINI**

CERRAJERIA

Jaime Maimó

Villa de Madrid, 4
Avd. Carles V, s/n - Tel. 66 06 82

LLUCMAJOR
(MALLORCA)

damunt un banc perquè pronunciàs un breu discurs sobre el poble, en veure semblant remolí de gent, un municipal s'hi acostà i va demanar què passava, irònicament un estudiant va respondre que el seu company havia de fer una conferència sobre Unamuno, el municipal els dugué a la sala d'actes de l'Ajuntament on hi havia el batle. La gent que esperava a la plaça volia saber què succeïa i el municipal els digué que s'havia de pronunciar una conferència sobre Unamuno. Aquesta notícia va circular tergiversada: "han de fer una conferència de uno a uno", "amb tanta cua no acabarem mai"... El pregoner no va explicar la confusió Unamun/uno a uno i l'hem volguda contar per la gràcia que té.

A continuació el conferenciant entrà en matèria, parlà de les idees de Ramon Llull i se centrà en tres personatges llucmajorers, seguidors del gran autor universal: Bartomeu Catany, promotor de l'Escola lul·lista a Mallorca, Antoni Caldés, autor de

l'Exercici de la Santa Creu i Miquel Tomàs Taixaquet, autor de llibres de dret, defensor de la unitat de la llengua catalana, regionalista, tal i com es podia entendre a la seva època, etc.

Com a síntesi, el pregoner va voler transmetre a l'auditori el sentit de llibertat que propugnaren aquests seguidors de Llull. Ens ha comentat que seria bo que es fessin estudis profunds sobre aquests autors, se'n tra-

duïssin les obres si es donassin a conèixer al poble.

Finalment el batle donà per inaugurarades les fires.

Moltes gràcies al senyor Trias per haver-nos concedit un espai dins la seva agenda.

BONES FIRES!

Francina Capellà
Margalida Palou

ESCORT

Un reflexe d'estil.

FIESTA

Tot allò que feim ens condueix a tu.

BONES FIRES!

TALLERS MIQUEL MAS

C/ Ciutat s/n - Tel. 66 01 25 (Llucmajor)
SERVEI OFICIAL FORD

LACCA

Spain S.A.

IMPORT & EXPORT

C/ VILANOVA, 8 • TEL. 72 89 49 • PALMA DE MALLORCA

DARRERA FIRA
DE
LLUCMAJOR - 93

DIES 15 - 16 - 17 i 18

EXPOSICIÓ i VENDA

DIRECTA AL

CARRER METGE FRANCESC AULET N. 81-b.

LA MAS EXTENSA VARIACION DE
ARTESANIA CHINA
EN BALEARES

DIRECTO DESDE CHINA SIN INTERMEDIARIOS.
PRECIOS SIN COMPETENCIA

EN EL CENTRO DE PALMA PARA SU COMODIDAD

MUEBLES DE PALO ROSA
BIOMBOS
SILLONES, BUTACAS Y SILLAS DE PALO ROSA
BAULES TALLADOS Y LACADOS
MARFILES
PORCELANAS
MESAS TALLADAS EN SANDALO Y TEKA
MACETEROS
MUEBLES ANTIGUOS
JADES
LENCERIA. CAMISAS SEDA. KIMONOS
ALFOMBRAS
...Y MAS DE 1000 ARTICULOS PARA ESCOGER

Tomeu Estelrich o l'esclat de la llum

Aquest jove pintor de vint-i-quatre anys, de s'Alqueria Blanca, exposa per primera vegada a Lluçmajor en motiu d'aquestes Fires, al carrer Constitució, n. 22 després d'haver fet un total de quatre exposicions individuals i de participar en vuit de col·lectives.

En paraules de l'escriptor santanyiner Blai Bonet "Tomeu Estelrich, aquí, sap que és fill d'una època, la nostra d'ara mateix, en la qual cada dia és un dia d'una postguerra o altra: les imatges són els cops de la Història en les parets o en els murs, els crulls d'un consorci polític en una façana de fills amb les mares de midó..."

-Com va néixer la teva inclinació per la pintura?

-Tenia ganes de dir una sèrie de coses i vaig trobar aquest camí per comunicar-me. Era una forma d'expressar-me totalment nova i que mai no havia experimentat. Cada exposició és un món estructurat, un "tot" homogeni, que parteix d'espais creatius i temes concrets. El fet creador no és mai per a mi una evasió sinó que suposa la COMUNICACIÓ.

-Quan vares començar a pintar?

-Aproximadament quan tenia 14 anys. L'adolescència va ser el moment en què vaig descobrir que podia comunicar-me d'una nova forma: la pintura. Vaig anar experimentat. Vaig fer la primera exposició, el 88, en un hotel de Palma, en una col·lectiva en què els altres pintors eren tots gairebé francesos i belgues. A partir de llavors he exposat a Mallorca, Barcelona i, recentment, a Manresa.

-Què representa per a tu, el fet de pintar?

-És un acte indescriptible, el primer interrogant és escollir el tema i després sense saber molt bé com i de forma sorprenents, el llenç emmarcat sobre fusta es transforma en una harmonia de formes i de colors. Després cal deixar passar un temps per poder seleccionar quins quadres van a una

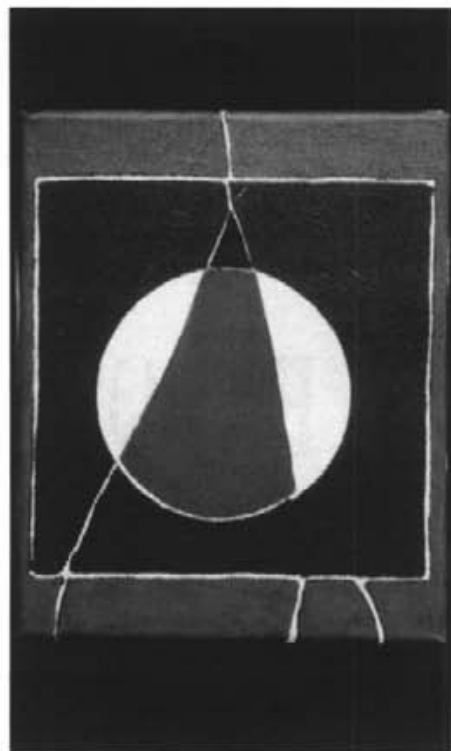
exposició i quins queden a l'estudi. Per això i per altres raons, generalment deman ajut.

-Creus en un estil definit de la teva obra o penses que ve donat pel moment que vius?

-Cada època històrica té uns elements. El que és difícil és criticar una obra en el moment en què es realitza perquè no tens projecció temporal. Els crítics de pintura contemporània normalment es regeixen per tres fonts d'informació: les crítiques ja fetes i publicades, els escrits monogràfics que ofereixen una visió molt parcial i els catàlegs publicats en motiu d'una exposició.

-Què veurem en aquesta exposició a Lluçmajor?

-Veurem una col·lecció que es diu Vitalls. Parlar de Vitalls és parlar de mesura, d'art i d'ofici, d'una escenografia activa i vital, dinàmica. El llenguatge pictòric d'aquests colors úniques, d'estructures orgàniques i dissenys geomètrics no tenen per altra banda res a veure amb la concepció cubista on els plànols rectilinis són només juxtaposicions de cubs,

piràmides i paral·lelepípedes rectangulars superposats.

Les "vidrieres" policromades, reixes, miralls romputs, són una visió d'un món canviant on la imatge fragmentada i la geometria combinada amb les formes orgàniques crea composicions radials, fragments ordenats que s'identifiquen amb la força de la pròpia llum.

Cada un d'aquests quadres és un ésser viu.

-Què representen aquests Vitalls?

-He de dir, per contestar aquesta pregunta, que de tot l'art del segle vint un dels corrents que admir més és el modernisme, perquè és inspirat en les formes orgàniques i a la vegada simètriques. En aquests moments les institucions establertes deixen de tenir sentit i és per això que aquests "Vitalls" són un reflex de tot allò que es dissol i al mateix temps deixen entrar l'aire renovador que ens fa falta.

M. Salvà

Transcripció: C. Font

Dos llucmajorers al Camí de Santiago

En Tomeu Coll i en Joan Miquel Moragues són dos llucmajorers que el passat mes d'agost feren en bicicleta el Camí de Santiago des de León. Hem pensat que aquesta notícia no podia passar desapercebuda i per això hem parlat amb en Tomeu per tal que ho contàs.

- Com va sortir aquesta idea?
- La idea va sortir d'un grup d'aficionats campaners al ciclisme amb els quals jo hi vaig de vegades. En parlàrem i decidírem partir.

- Quin equip portaves?
- Una bicicleta, el casc i cantimplors, tota casta de recanvis, radis, cobertes, càmeres, cables etc. i eines repartides entre tots els de l'expedició. Pel que fa al demés dúiem l'imprescindible -roba, sac de dormir- a fi de no dur gaire pes.

- Quants de kms. féreu i en quantes etapes?

- Férem uns 410 quilòmetres repartits en 5 etapes i dos viatges inesperats: des de l'aeroport d'Astúries a Oviedo i de Santiago al seu

aeroport.

- En què consistia l'eixida?

- Vàrem fer la ruta del Camí de Santiago a partir de León. Teníem programat on havíem de quedar cada vespre; sempre quedàvem a albergs.

- Hi podia quedar tothom a aquests albergs?

- Supòs que no, havies de presentar les credencials de peregrí segellades a cada poble on passaves. Hi havia molt bona organització. A cada poble hi havia bars i restaurants on podíem berenar i menjar bé, cosa que era d'agrair ja que nosaltres menjàvem com a trabucs... i així i tot, nos apimàrem.

- I què tal estaven aquests llocs?

- Les cases de menjar donaven molt per un bon preu, i quant als albergs en trobàrem de tota casta: desd els que tenien bany als que s'havia de posar el sac de dormir a terra. Fins i tot en trobàrem de plens i haguérem de fer dos vespres a la serena. Una vegada inclús hi havia una coa tan llarga per anar a dutxar-

se que vàrem anar a rentar-mos al riu. L'aigua estava gelada.

- Va esser molt dur el camí?

- Sí, perquè tot era muntanya; no hi havia replans. Fins i tot férem un port de primera categoria, es deia O Cebreiro

- Quines anècdotes recordes?

- A part de les avaries sense importància -foradar, rompre cadenes- que va resoldre molt bé en Gori el mecànic de l'expedició record que trobàrem moltes vaques i bous que anaven a lloure, caminant molt tranquils pels camins. També vérem molts de cans que ni se movien quan passàvem tan tranquils com eren. També em va cridar l'atenció la quantitat de pobles abandonats que trobàrem, sobretot els dos primers dies. Tots tenien el seu campanar intacte.

Com és de suposar trobàrem molta de gent. Havíem d'anar alerta a no enganxar a ningú perquè el camí estava molt transitat. Noltros feiem les etapes a bastanta velocitat. Dúiem una bona marxa i quan arribava el

vespre, estàvem ben cansats amb molta de talent i amb ganes de jeure.

- Ho tornaries fer?

- Sí però amb un cotxe de suport i llevant 15 kgs. d'equipatge.

- Quan vares arribar a Santiago de Compostela, que sentires?

- Vaig fer un alè molt gros. Quan vérem Santiago ho férem de damunt el puig "do Golzo" i t'assegur que és un goig veure que només queda una capvallada grossa.

Això són les anècdotes d'aquests peregrins que com veis són bones de contar però ja és més difícil de viure-les. No sols cal una bicicleta de muntanya i un casc: fa falta molt de coratge i molt d'entrenament perquè quan ets enmig, no es pot tornar arrera.

Però ja veis que tot és proposar-s'ho. D'aquí sis anys torna esser Xacobeo i teniu tot aquest temps per preparar-vos. Com veis, és molt bó de fer guanyar el jubileu. O no ho trobau?

Joana Font

**Tallers
MARINA**

PEUGEOT - TALBOT

Agent Oficial

C/ Marina, 104 - Tel. 66 05 21
Exposició i venda: C/ Marina s/n
LLUCMAJOR

PEUGEOT 306

DIESEL

**El devorador
de quilòmetres**

FABRICA DE JOIERIA GARAU

(Ca'n Caieta)

Fabricant Illes Balears 030

Només es fabrica amb or de primera llei (18 K)

Gran assortit en Joieria de tot tipus

Relotges d'Or

**Aliances de compromís amb brillants d'un quilat
i d'un quilat i mig, qualitat Wesselton VV1 i VV2**

ESPECIAL FIRES

OFERTES ESPECIALS 30 % DE DESCOMPTE

Cordoncillos mallorquins des de 35.000 PTA.

Granets des de 49.000 PTA.

Pulseres de calatrava mallorquines, aros, etc,etc.

Com valorau el començament del curs 1993-94?

FRANCESCA NOGUERA
 Coordinadora de l'escola d'infants
 municipal "Fada Morgana"

Enguany hem començat el curs escolar 93-94 amb el mateix nombre de places que el curs anterior. Estan matriculats 85 infants repartits en sis grups al front dels quals hi ha una educadora i a més a més tenim 2 educadores de suport per ajudar sobretot als dos grups dels més petits.

Es manté el mateix horari que el curs passat, de les 8 del matí a les 18 h. S'inclou el servei de menjador que fins ara depenia de l'APA i enguany l'Ajuntament ha fet la concessió a una cuinera. Som l'equip educatiu encarregat de dur a terme les tasques del menjador, perquè ens hem trobat amb una manca d'espai, ja que feiem servir la mateixa aula per dinar i pel descans. El que més ens manca és una sala de multiusos que podríem

emprar-la per psicomotricitat, reunions de pares, tallers, activitats de grup, etc...

No hi ha hagut retall de personal, però sí un considerable retall de pressupost. Per això l'Ajuntament ha demanat la col·laboració per part dels pares per a la despesa de material didàctic i en contrapartida s'han mantingut les quotes que hi ha des de fa uns quants anys.

Malgrat tot l'equip educatiu té el ferm propòsit de dur a terme la seva tasca educativa seguint la mateixa trajectòria d'aquests anys passats

FRANCISCA PLANAS
 Directora Bressol del Nin Jesús

Molt positiu, les professores tenen posada tota la il·lusió en els nins/-es que cuiden 6 hores diàries i ells se troben bé i estan contents, encara que els primers dies del Curs, tots comencen amb la mateixa música "plorant"

crident "sa mamà" però la durada de pena, només són dos dies. Llavors, ja s'hi van acostumant i estan alegres, jugatejant amb els nins de la mateixa edat.

Tenim 68 nins repartits en 4 aules. Sempre han estat 4 professores.

L'espai està molt aconfortat perquè els infants s'hi trobin molt a gust en l'edifici tan gran i espaiós.

MARIA DEL CARME GARCIA I M. ANTÒNIA TOMÀS
 Educadores de "Ca Ses Beates"

Nosaltres normalment cada any valoram el curs de la mateixa manera ja que seguim unes normes i no variem gaire.

El nombre de matrícules són 40 al.lots d'edats a partir d'1 any fins a 4 anys. Tots els al.lots comparteixen la mateixa sala ja que no comptam amb separacions, nosaltres dues ens organitzam i preparam les tasques i jocs per a les diferents edats.

MIQUEL BAL·LE
 Director del Col·legi Sant
 Bonaventura

La valoració que faig del començament de curs 1993-94 en el col·legi Sant Bonaventura dels PP. Franciscans és la següent:

En aquest curs es posa en marxa el segon cicle (3r i 4t) d'educació primària que la nova llei (LOGSE) va implantar. Com quasi sempre passa en aquest país, resulta que les matèries d'anglès, música i Ed. física, que segons la llei han d'esser donades per professors especialistes, el M.E.C. diu que no hi ha pressupost per això i per tant els centres concertats, com el nostre, ho ha d'arreglar amb professors de la mateixa plantilla.

Pel que fa referència al professorat he de dir que en aquest curs hem tengut dues baixes: El P. Salvador Cabot, que després de vuit anys ha estat destinat a Roma i n'Antònia Cerdà, que ha anat a fer escola a Formentera. Com a professor nou tenim el P. Miquel Fornés, que abans ja havia estat entre nosaltres.

Quant al nombre d'alumnes, a

primària i EGB tenim una mitja de 29 alumnes per classe. A preescolar en els darrers anys hem tengut una baixa d'alumnat. I és que no tenim les mateixes oportunitats, ja que mentres en els centres públics el preescolar és gratuït, en els centres privats les famílies l'han de pagar, i això en temps de crisi, no és fàcil.

Referent als pares, un desig: que pensin que la cultura i els estudis és un bé per als seus fills i que al mateix temps hi posin els mitjans adequats per a dur a terme aquesta tasca.

I finalment i pel que fa a la vostra revista, una suggerència: que els alumnes dels distints col·legis de Lluçmajor hi puguin participar amb escrits d'una manera organitzada.

JOAN MONSERRAT MASCARÓ
 Director del CP "Rei Jaume III"

El començament del curs sempre és un esdeveniment important, fa la sensació que comença a funcionar tot el poble.

Els primer dies els nins, es mos-

tren molt interessats i amb ganes de començar, després, dins uns quants dies ja no tant. El principi de curs és molt emotiu, nous companys, retornar a trobar els mateixos del curs passat i que no havien vist durant l'estiu.

Nous mestres, llibres nous i tot un vestuari de carteres, retoladors i un llarg etc... que bons doblers costa als pares.

Els alumnes que ja han acabat recullen el seu certificat i surten de l'escola encaminant les seves passes cap a distints llocs, bé dins el món laboral o de l'ensenyança superior però no hi ha dubte que després de tants d'anys dintre del Centre senten un poc de pena de dir adéu. E l s mestres un any més han de preparar el nou curs, altra vegada corregir el vell programa rectificat i adaptant els nous models d'ensenyament.

Nous mestres que vénen i altres, molt estimats que se'n van. L'amiga i companya Matilde Barceló Ques, tant de temps junts ha hagut de canviar d'escola, per haver suprimit la classe de filologia francesa.

El present any tenim al col·legi una nova classe de pàrvuls de tres a quatre anys, cosa que ens ha cridat l'atenció és que no han pogut entrar tots els que havien fet la petició, degut a les nombroses peticions.

L'espai és petit i es necessita una classe més ampla i espaiosa.

També hi ha un nou mestre especialitzat en logopèdia, amb la finalitat d'ajudar els alumnes amb dificultat d'expressió oral.

Al col·legi la matrícula actual queda:

Pàrvuls, 97

Primer i segon cicle i EGB, 472

Total, 569

Entre aquests alumnes, els mestres, i l'atenció dels pares comença el curs 1993-94

Esperem que sigui profitós

BERNAT RAMÓN
 Director del Col·legi Nostra Senyora
 de Gràcia

El nombre d'alumnes el curs 1993-94, des de Preescolar fins a vuitè d'EGB, és de 335, amb una mitjana per aula de 30'5 alumnes.

El començament de curs d'enguany té la novetat que els alumnes de 3r i el de 4t entren dins la Reforma.

Quant al que pertany al nostre col·legi, hi ha la novetat d'haver construït un pati més per poder jugar els alumnes a "futbolet", d'aquesta manera tota la planta baixa del col·legi, és per a activitats extraescolar i d'esplai, sala de tennis de taula, gimnàs, sala d'audiovisuals i altres.

La valoració de l'inici de curs, la podem considerar positiva, quan podem veure la il·lusió de la majoria de professors i l'ajudà de l'Associació de Pares, amb les tasques a desenvolupar durant aquest curs i les il·lusions de fer un gran col·legi.

CATALINA GINART

Directora de l'IB Maria Antònia Salvà

Tot començament de curs es presenta com una gran incògnita a resoldre al llarg de l'any acadèmic.

Alumnes, pares i professors esperen: els primers, poder gaudir d'uns bons companys i a la vegada aprendre uns certs coneixements. Els segons -cercant el millor per als seus fills- contemplar uns òptims resultats acadèmics, i els tercers, disposar d'uns bons recursos per desenvolupar il·lusionadament la seva tasca

docent.

Sabran els alumnes conviure amb harmonia? Voldran esforçar-se prou en cada una de les matèries a superar? Comprendran els pares que les notes obtingudes no són sempre les desitjades i depenen de múltiples factors? Mantindrà el professorat el seu bon ànim amb els retalls ministerials actuals, treballant dins un centre on la matrícula augmenta cada cop més?

Les respostes tan sols les podrem conèixer el proper juny de 1994 i llavors voldríem poder dir: enguany ha estat un bon curs!

AGUSTINA VILARET I MONTSE DOMÈNECH

Comissió de Direcció Institut Pere de Son Gall

Pel que respecte a l'augment de matrícula enguany ha estat bastant espectacular, ja que s'han hagut d'oferir vuit cursos de 3r d'ESO, és a dir tres més que l'any passat. La causa l'hem de trobar en què com que d'aquí a dos anys l'ensenyament obligatori serà fins els setze anys el

grafimut

**OFFSET - TIPOGRAFIA -
PAPERERIA**

Bisbe Taixaquet, 60 - Telèfon 66 00 69

LLUCMAJOR

MARGALIDA SALVÀ MORA
Directora CEA (Centre d'educació
d'adults) de Lluçmajor

Ministeri d'Educació i Ciència comença a concienciar l'alumnat dels darres cursos d'EGB que continuïn els seus estudis.

Això és bo perquè els alumnes de la nostra comarca estan més escolaritzats; ara bé, també ens suposa uns problemes d'infraestructura al centre, ja que no està preparat per aquest increment. No obstant, això quedarà subsanat quan tots els centres facin ESO, la qual cosa suposarà un repartiment d'alumnat més racional i equitatiu entre el diferents instituts.

El que sí és greu és el problema d'espai. En aquest moment tenim una sobreocupació per damunt del 40%, el que en números absoluts suposa 150 alumnes més del que estava previst per aquest centre en un principi. Ja podeu imaginar el que suposa això: aules subdividides, talles que

han hagut de reduir espai per poder-ne crear de nous o construir altells per fer les classes teòriques, etc.

Problemes de professorat no n'hi ha hagut, el Ministeri ens ha atorgat tots els que ens feien falta, en proporció a l'increment de l'alumant i la gran majoria té plaça fixa a aquest centre.

Aquest curs 93-94 ja oferim tots els cursos de la Reforma de l'Ensenyament Secundari Obligatori (3r i 4t d'ESO), així com dos batxillerats (el de Ciències Humanes i Socials i el Tecnològic), un mòdul professional II d'Administració, un mòdul III també d'Administració i Gestió i un altre mòdul III de manteniment d'Instal·lacions i serveis.

No obstant tot això esperam i desitjam que el camí no sigui massa dur i que sigui un any de bona collita.

Ara s'ha traslladat el centre administratiu de Lluçmajor a s'Arenal a causa de la manca d'infraestructura, però esperam que aquest canvi sigui positiu ja que el fet de tenir un centre ample dóna la possibilitat de fer multitud d'activitats sense dependre d'altres institucions.

Quant a la matrícula, s'obre el 4 d'octubre i tenim la mateixa oferta que el curs passat.

L'Ajuntament, per la seva part manté el contracte de sis professors i el ministeri d'educació aporta quatre funcionaris. Cal afegir també que l'INEM, en conveni amb el MEC, manté una persona contractada.

Al senyor Rector, el Dia del Corpus, Juny 93

A vostè senyor Rector des poble de Llucmajor ses gràcies li vull donar que quan va acabar es sermó com predicava el Senyor a vuit persones cridà.

Qualsevol se va aixecar de nins, no mos deixaven triat tothom 'via de ser de ca... Don... ets humils, que des molts que hi ha només podiem mirar per això gràcies li don.

Altres temps l'església nostra era tan rica i composta amb sis capellans en redó que a sa processó del Corpus a plaça, per artrossis o lumbagos ho feia un culetjador.

Poc a poc sa gent es fa enfora tanta sort que sa fe és forta i ho sabran perdonar passeja, baix pali, la Sagrada Hòstia un pobre, un ric, junts davora pel Corpus, ho vaig comprovar.

Sa pena, fa seixanta anys com jo i molts de germans férem sa Comunió tres mesos, davant te tenien fins que als pares convencien que dos o tres... rics, ho feien millor.

Vostè amb molta humilitat de dins es poble ha triat persones, fills del Senyor tant de bo tengui l'església saba nova, que canten tots i fan feina com vostè, senyor Rector.

Sra. Directora, li prec que publiqui aquesta carta oberta a Lluís Cerdó. Gràcies.

Amic Lluís:

He llegit en es número 77 de sa Revista s'Unió de s'Arenal sa teva carta a en Miquel Cardell i vull exposar-te sa meua reflexió sobre una partida de ses afirmacions que hi fas. Posaves en es teu escrit que "Si de cop i volta cinc mil mallorquins emigrassin a Valladolid, ningú podria evitar que parlassen sa seva llengua i Valladolid se convertiria en una ciutat bilingüe... etc". Pens que en això t'equivoques de dalt a baix. Aquests mallorquins només parlarien en mallorquí entre ells, probablement no el transmetrien as seus fills (molts no els transmetren vivint a Mallorca), i, en tot cas, es relacionarien en castellà sempre amb sos habitants de Valladolid. Quan ses famílies es mesclassin adoptarien invariablement es castellà com a llengua familiar. Molta gent de Valladolid ni se'n temeria i en tot cas sa nostra llengua no hi aguantaria ni deu generacions.

Hi deies més envant: "Però si aquests cinc mil mallorquins anassin a viure a un poble andalús de cinc-cents habitants..., es mallorquí seria sa primera llengua des poble i es castellà passaria a segon lloc... i no hi hauria cap llei que ho pogués aturar". Cinc-cents a cinc mil és una desproporció grossa però, així i tot, també t'equivoques. Aquests cinc mil mallorquins es trobarien amb so "deure" de conèixer es castellà (el

tenim també aquí) i de conèixer es mallorquí ni és deure (que aquí no té ningú) ni es dret que aquí si que el tenim. Es trobarien amb tot s'ensenyament en castellà (sense classes de català, ni voluntari ni forçós) i amb uns habitants d'allà que, d'entrada, no els entendrien.

Maldament molts d'indígenes d'aquell suposat poble arribassin a entendre una mica es mallorquí tendrien sempre present que sa seua llengua era sa de s'escola, sa televisió, sa mili, sa guàrdia civil, es registres mercantils i notariais, es pobles de veïnat, s'única llengua obligatòria, i veurien curiosos i satisfets com es mallorquins, tot i esser molts més, giraven de llengua quan parlaven en públic si n'hi havia un parell d'ells enmig des públic (ho fan aquí) i es mallorquí, en aquell poble, aguantaria una mica més que no a Valladolid, però sa segona generació ja minvaria molt i a sa tercera seria ja una curiositat (per desgràcia, romanent a Mallorca i tot, no podem esperar un futur gaire més esplèndid aquí, si no som capaços de canviar ets hàbits lingüístics des nostre poble i ses lleis colonialistes que continuen oprimint sa nostra llengua).

Lluís, sebre castellà és obligatori a Sevilla i aquí, sebre català no ho és ni a Sevilla ni aquí. Es fet que una llengua sigui obligatòria i, per tant, necessària és una decisió política que fa avançar aquella llengua. Si es castellà és un "deure" i es mallorquí només és un dret, sa nostra llengua roman negativament discriminada.

Si després de 280 anys de persecució lingüística, de ridiculització lingüística, de desinformació lingüística, d'imposició d'una llengua forastera, de foment de s'auto-odi entre sa nostra gent, no hi ha una feina clara, contundent o eficaç que faci recobrar a sa nostra gent es sentiment de sa nostra dignitat com a poble i com a parlants, serà com si després de tenir una persona fermada, mal, alimentada, sense dormir ni descansar i plena de polls i puces, la féssem competir, amb un peu travat, en una cursa amb una altra entrenada, adequadament

alimentada, ben descansada i desparassada, i fora través.

De moment, sa feina que se va fent és a s'enrevés, en lloc de discriminar positivament, estan discriminant negativament. És un "deure" conèixer es foraster i no ho és conèixer es mallorquí. No és possible fer feina a Mallorca de cara as públic sense sebre es foraster i si que ho és fer-n'hi sense sebre es mallorquí.

No hi ha cap jutge exercint a Mallorca que no sàpiga es castellà, n'hi ha que afirmen que no entenen es mallorquí i ningú els treu defora per ineptes (sa llei no els declara ineptes).

Sa nostra llengua no està minoritzada per mor de sa immigració, hi està per mor de sa persecució lingüística que ha patit i de sa discriminació negativa que continua patint. Si sa nostra llengua fos s'únic idioma oficial a ses nostres illes, tal com succeïa abans de l'any 1716 en què es castellà fou imposat per "justo derecho de conquista", ets immigrants ben aviat l'haurien après, ses famílies mixtes l'haurien adoptat com a llengua pròpia i la major part de les segones generacions també. Amb una massa immigratòria tan alta com tenim se sentiria parlar també en altres llengües (castellà, anglès, gallec, alemany, etc.) però serien tendències recessives; ràdios, T.V., premsa, actes públics, escola, reunions, etc. serien majoritàriament en català.

Si a l'Argentina, amb majoria de llinatges italians, és es castellà sa llengua majoritària és perquè és s'única llengua oficial (i es grups que hi par-

len italià, o mallorquí, o alemany, etc. són en recessió, purs voluntarismes condemnats a desaparèixer, poca cosa més que curiositats).

Es mallorquins que parlen en castellà as seus fills, i as quals tu dius, injustament, "mossos", són també víctimes de sa colonització que patim. Són aquells qui més aviat han fet "figa"; són aquells qui, dins cada status cultural i social, han tengut manco recursos vitals i ambientals per fer front a s'autoodi que els anaven imposant. N'hi ha, potser, que per haver patit d'una manera més crua ses conseqüències de sa persecució lingüística, l'han volguda, comprensiblement però equivocadament, estalviar as seus fills, sense tenir en compte que s'arrelament genera dignitat i es desarrelament genera marginació.

A molts els ho han recomanat a s'escola, o fins i tot es metge (que sempre hi ha ignorants il·lustrats disposats a fer de misser "caques").

Sa immigració, incidint sobre una situació minoritzada com sa nostra, pot haver contribuït a accelerar es procés (i prou que ho saben es qui han procurat fins ara i continuen procurant es genocidi cultural des nostre poble, recorda per exemple, ses declaracions, al respecte, de s'ex-president de Govern, el Sr. Calvo Sotelo), però no n'és, en absolut, sa causa.

Sa teva, per a mi entranyable respectada, biografia, és un exemple que som un poble colonitzat: un mallorquí que viu a Mallorca i no aprèn a parlar en mallorquí fins as vint-i-quatre anys. (Sa culpa, Lluís, no és de ta

mare).

Si es qui prefereixen solucions barcelonines innecessàries a solucions mallorquines, de deu vegades nou, més genuïnament catalanes que ses barcelonines eren, segons Mossèn Alcover, uns torrapipes, es que neguen s'unitat de sa llengua catalana, de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó i l'Alguer, eren, per a Mossèn Alcover mateix, uns ignorants consumats que parlen d'allò que no saben ni entenen gota. Tú ho saps Lluís, però pot ser molts des qui et segueixen, no ho saben, i per honradesa intel·lectual els ho hauries de dir.

Mossèn Alcover volia un estàndard de llengua molt flexible i no territorialitzat, jo també e voldria així, així declarà que el volia es II Congrés Internacional de sa Llengua Catalana, així crec que el penses tu.

T'equivoques d'enemic, Lluís. Que molts de mallorquins te caiguin torts no et fa set anti-mallorquí, que molts de catalanistes te caiguin malament no t'hauria de fer ser anticatalanista. Si estimam sa nostra parla mallorquina no podem deixar d'estimar es conjunt de sa llengua catalana, de sa qual n'és part de ses més excel·lents i genuïnes.

No tenim dret a falsejar sa lingüística, ni sa història, ni es fenòmens sociològics que vivim. Deixem ses fòbies pes qui són rabiosos.

Analitzem per què reula s'ús habitual des mallorquí i ataquem-ne ses causes.

Cordialment et saluda.

Jaume Bonet Moll.

AGENCIA INMOBILIARIA
ESTATE AGENTS
A.P.I.

C/ Guillem Forteza, 6
Tels. 20 00 07 - 20 07 61
Telefax: 20 04 01
07010 PALMA.

Per reviuire els bons moments:

CARRER D'ES CONVENT, 103 - LLUCMAJOR

XERRADES DE CAFÈ

Les fermances estan per damunt la crisi

- Ja som altra vegada a les fires
- Com passa el temps!
- Passa aviat, però canvia molt, perquè l'any passat no hi havia crisi i ara no es parla d'altra cosa.
- Sí, la gent està un poc escarrufada
- És que de tant de parlar-ne, tant els governants com els mitjans de comunicació, els qui no tenen problemes econòmics estan darrera la roca, a veure com acabarà.
- De totes maneres, crec que les compres tradicionals de les Fires no mancaran.
- I quines són?
- Home...! l'acostumada fermança, que tant pot consistir en un cotxe nou, un televisor o una tumbaga d'or, per posar alguns exemples.
- O una greixonera.
- També, encara que aquest darrer exemple es podria posar com a símbol de la crisi.
- Crec que és més rendible comprar un quadre bo que no un cotxe.
- Segons quins, perquè amb tantes exposicions, n'hi ha de tota casta.
- D'en Miró, per exemple.
- Aquests no es venen, només s'exposen.
- Encara que en venguessin jo no en compraria cap.
- Ni jo, saps que valen de milions!
- Jo, encara que pogués, no en compraria perquè no m'agrada aquesta pintura, pareixen burofaxos.

- És que nosaltres no ens n'entenen, de pintura.
- Bé, a mi de la Fira, m'agrada tot, l'ambient, les exposicions, les botigues i la gent que ve de tot Mallorca, de cada any més.
- I la Mostra Il·lucmajorera?
- També. Sobretot per poder tastar els formatges i els botifarrons de la vila.
- És que tu sempre penses en la menjua.
- N'hi ha molts com jo. I si no no hi hauria tantes taules d'entrepans ni tants de xurreros.
- I aquest dinar, ja tradicional de la Darrera Fira, que l'Ajuntament organitza al Gran Via, que de cada vegada hi ha més convidats...
- I que no hi ha hagut cap ajuntament democràtic que hagi estat capaç de suprimir.
- I és que quan es tracta de menjar, tothom vota a favor.
- Sobretot si paguen els altres...
- Jo pens que és com una fermança que fa el nostre Ajuntament a tots els il·lucmajorers de bona voluntat, que col·laboren en l'organització de les Fires.
- I els altres?
- Els altres, crec que amb el programa del Pregó, ja en tenen a bastament.
- Com si diguéssim, la greixonera...

UN QUE ESCOLTAVA

HAMBURGUESES

- «PERROS»
- «PINCHOS»
- «PEPITOS»

Provin la nostra
CUINA RAPIDA, ÉS TROPI!...
 Obert tots els dies

**Servei de begudes i menjars
 de qualitat a preus raonables**

Avinguda Carles V - Tel. 66 11 17 - LLUCMAJOR

PERRUQUERIA

FINA

C/ d'Es Vall, 49

Tel. 66 11 58

**CA'N
JANER**

JØTUL®

Un robot a vapor
GRATIS valorat en
47.500 pts en comprar
una estufa o una xemeneia
amb l'instal·lació inclosa
abans del 31-10-93

NOVA TENDA D'EXPOSICIO I VENDA

Rotonda Ctra. Lluçmajor-Campos
Avda. Caballero Ramón Sanmartí
Tel. 12.04.47
LLUCMAJOR

Pes - Salut

El pes de cada persona ha d'estar relacionat amb la seva talla. Quan el pes real excedeix el pes teòric és degut a un augment del volum de greixos de forma uniforme o localitzada. Quan es produeix aquesta desviació, parlem d'obesitat. Depenent de l'excés, l'obesitat es pot catalogar com a moderada, greu o mòrbida; això produeix un escurçament de la vida; de tres anys en la moderada, de cinc anys en la greu i de nou anys en la mòrbida. És per això que, des del punt de vista mèdic, l'obesitat té una importància cabdal en l'estat de la salut, o sigui, que el control de l'obesitat no s'ha de fer per una qüestió d'estètica, sinó per salut.

PER QUÈ ENGREIXAM?

Una de les causes d'obesitat són els trastorns o alteracions **endocrines** (desordres hormonals), o **metabòliques** (desordres químics i enzimàtics que actuen en la funció nutritiva). La causa d'obesitat més freqüent, però, és l'**exògena** que és deguda a un augment del consum d'aliments d'acord amb les necessitats de l'organisme.

Tenint en compte que l'alimentació ha de ser utilitzada per donar energies a l'organisme per realitzar la seva activitat, no com un plaer. Cada vegada que ens alimentam estam ingressant energia expressada en calories, per més tard ser consumida per la nostra activitat. Si ingressam més calories que les que gastam, les anam acumulant en forma de greixos; per això, cada individu, d'acord amb la seva feina, necessita diferents ingressos. Quan menjem per plaer, pot ser per altres mecanismes de la ment, com l'ansietat, l'avorriment, la rebeldia (en gent jove), la insatisfacció, etc..

PER QUÈ HEM DE CONTROLAR L'OBESITAT?

Per poder contestar aquesta pregunta hem de saber com actua negativament en el nostre organisme.

Sobre l'aparell locomotor, la nostra estructura òssia està preparada per suportar un pes determinat. Quan excedeix aquest pes, es desgasta abans i perjudica genolls, malucs o columna; és com si l'estructura d'un edifici es sobrecarregàs. Evidentment,

FOTO CLAR

Perfumeria

Reportatges, Fotos d'Estudi, Carnet... i una extensa gamma de productes de perfumeria

**OFERTES EN CAMERES FOTOGRÀFIQUES
VENDA DE CARRETS**

Carrer Nou, 8 - Tel. 66 06 32 - LLUCMAJOR

EL SALO DE PERRUQUERIA I BELLESA DE LES

GERMANES PUIGSERVER

ELS OFEREIX EL SEU HORARI:

De dimarts a divendres

de 9 a 12 i de 15 a 19

I els dissabtes de 9 a 19

C/ Orient, 8

Tels. 66 20 08 - 66 11 12 - 64 05 14

LLUCMAJOR

es deterioraria abans.

Sobre l'aparell cardíocirculatori, l'augment del volum corporal exigeix una major feina per part del cor. Això pot conduir a un esgotament provat per l'esforç del múscul cardíac, l'acumulació de greixos no és només subcutània, sinó també a les artèries que es deterioren. Com que l'arbre arterial es distribueix per tot l'organisme, pot provocar alteracions en el cervell, els ronyons, el fetge, etc.

En l'aspecte social, també l'obesitat influeix negativament; en les nostres relacions d'amistat, en el nostre

cercle social, a l'hora de cercar feina... Es vulgui o no, en la societat actual competitiva, la nostra imatge és la nostra carta de presentació.

COM PODEM PERDRE PES?

Després de conèixer les diferents causes d'obesitat, després de conèixer les diferents formes d'obesitat, després de conèixer la importància de l'obesitat, compremem que no pot existir una fórmula, dieta, ni medicació que es pugui generalitzar. El control de l'obesitat s'ha de fer de forma

individual a cada pacient ja que depèn del tipus d'obesitat que es tracti, quin grau d'obesitat tenguim, quin tipus de feina faci, quin tipus d'aliments ingereix, quins menjars regionals consumeix, quina és la seva activitat social etc.

Com a primera premissa, no s'ha de fer cap mètode d'aprimament que es faci de forma generalitzada, que indiqui a tots les mateixes coses, que les explicacions vinguin impreses per a tots de la mateixa manera. Si és així, no és seriós, es vengui on es vengui.

Segona premissa, no s'ha de fer cap mètode d'aprimament que no estigui controlat per metges. Controlat vol dir que després d'indicar el tractament, el metge ha de controlar periòdicament la velocitat de pèrdua de pes, contro cardíoc-pulmonar, control analític, etc.

Tercera premissa, un cop conscienciat de la importància de perdre pes i consultat el metge de confiança, segons totes les indicacions i de manera conseqüent i correcta, no hem de creure que una vegada que haguem aconseguit l'objectiu de perdre pes es poden tornar a cometre els excessos i errors anteriors. S'ha de fer un manteniment de forma permanent. Hem d'aprendre a menjar d'una altra manera. Hem de canviar quantitat per qualitat.

OBESITAT I ESTÈTICA

Existeix un petit percentatge d'augment de cúmul de greixos de forma localitzada, en cuixes, maluc, abdomen. Això és una fixació anormal dels greixos; en aquests casos específics es pot utilitzar el benefici de la cirurgia estètica que amb els avenços actuals es pot dur a terme sense anestèsia general i sense internament. En aquests casos també s'ha d'anar en compte de no caure en la temptació d'utilitzar les cremes miraculoses i costoses que reduirien més les seves butxaques que no uns centímetres.

Centre de Rehabilitació i Recuperació Funcional Llucmajor

GIMNÀSTICA CORRECTIVA DE: Columna (escoliosi)
Peus plans
Manteniment

REHABILITACIÓ DE PACIENTS: Post infarts
Neurològics
Traumatològics

TRACTAMENTS

Cervicàlgies	Kinesiteràpia
Lumbàlgies	Laserteràpia
Varius (drenatges linfàtics)	Microones
Esquinç	Electroestimulació
Bronquitis	Ultrasons
Senusitis	Traccions
Proriasi	Corrents biodinàmiques
Artrosi	Tens

Lesions esportives
Tractament per perdre pes

**Assegurances: ALIANÇA, SANITAS, PREVIASA,
MARE NOSTRUM, ADESLAS**

Elena Avendaño Molina
Dr. Luís Alberto Dettoni Luzzi
Lic. fisioterapeuta
Col.3622

Antoni Maura, 57

Tel. 12 00 64

Llucmajor

Luís Alberto DETTONI LUZZI
Consulta: Tf: 12 00 64

Nancy Matamoros, un aire fresc per al tercer món

Na Nancy Matamoros Alvarez és cubana, però fa 25 anys que viu a Mallorca. És professora d'anglès a l'Institut "Pere de Son Gall" de Llucmajor i paral·lelament a la tenacitat i fermesa que desenvolupa en la seva tasca docent inverteix moltes energies en l'afany d'ajuda al Tercer Món. Hem cregut oportú de parlar amb ella perquè ens contàs com ho fa per ser solidària amb els més necessitats.

- Des de quan dediques tants d'esforços al Tercer Món?

- El primer contacte seriós va ser l'any 1986, quan vaig anar a Nicaragua; era l'època dels sandinistes. Hi vaig anar amb un grup de professors/es i com a brigadistes volíem col·laborar amb el professorat d'allà i donar-los cursets de didàctica.

El 1988, un grup de mallorquins/es ens ajuntàrem amb una brigada d'Arbúcies per anar a Palacagüina, allà hi duguérem multi-copistes, roba, aliments...

Ara, fa dos anys seguits que he anat a Colòmbia.

- Per què Colòmbia?

- En part perquè m'atreia la selva, però també perquè jo coneixia un grup de religioses que tenien una casa allà i això em facilitava una infraestructura. Per tant l'estiu passat vaig decidir d'anar a aquesta zona de Colòmbia anomenada "el Chocó", i enguany hi he tornat.

- Com és "El Chocó"?

- És l'altra Colòmbia, "la desconeguda", situada al nord-oest. És una zona molt rica, concretament a Andagoya hi ha mines de platí i d'or, però ha estat explotada sempre; primer l'explotaren els americans, després es nacionalitzaren les mines... però totes les administracions han abandonat i han robat el que han pogut, La darre-ra empresa ara ha tancat i ha deixat sense feina a la població.

És un lloc extraordinari, la vegetació és exhuberant, però la gent és molt pobre.

Nancy Matamoros

Aeroport de Medellín. Orlando Repizo, enginyer colombià becat, Pilar Mesquida, arquitecta; Paco Sánchez, traumatòleg i Nancy Matamoros

Construcció d'un dels dipòsits recol·lectors d'aigua de pluja

HI HA MOLTA GENT QUE NO MENJA

- Com sobreviu la gent?

- Viuen a unes cases de fusta i teulades de zinc. Quan fa tres dies que no plou ja hi ha secada, perquè els dipòsits d'aigua recollida no aguanten més de tres dies. Hi ha problemes d'aigua i d'atur.

Alguns nins i ancians tenen un plat segur cada dia, al menjador organitzat per les monges amb les subvencions de la congregació i concreta-

ment una persona anònima de Mallorca s'ha compromès amb una ajuda anual molt important. Però hi ha molts de nins que només beuen aigua i un poc de "panela", un derivat de la canya.

Hi ha gent que no menja i hi ha problemes de salut seriosos. L'hospital d'Andagoya és un niu de rates i rates pinyades. Mitjançant Medicus Mundi Balear s'ha presentat un projecte per veure si es reconstrueix l'hospital.

- Era aquesta la missió de Médi-

cus Mundi?

- Sí, Medicus Mundi és una organització a nivell internacional. La seva missió era d'estudiar la situació de l'hospital per sol·licitar una subvenció nacional o internacional, i com a Centre de Salut (amb llits i un petit quiròfan) es podria subvencionar; per això s'ha enviat el projecte al Govern Espanyol.

**CENTRE ÒPTIC
EXPOLENT**

LENTS DE CONTACTE
CONTROL VISIÓ

M. Paloma Garí
Optica Optometrista
Contactòloga

C/. Berga, 26 - Tel. 26 33 74

S'ARENAL

RESTAURANT

GRAN VIA

NOCES - BANQUETS - COMUNIONS
I BATEIGS

Informació: Tel. 66 03 17 - LLUCMAJOR

VINE A PROVAR-LO

KWINGO

INVÉNTATE CÓMO VIVIRLO.

BONES FIRES!

BARTOMEU JAUME NADAL, S.A.

Ronda Migjorn s/n. Tels.s 66 01 40 i 66 00

- I què més heu fet per allà?

- A part de *Médicus Mundi*, enguany teníem una ajuda del Govern Balear millor que la de l'any passat i això ens ha permès la construcció d'uns dipòsits per recollir l'aigua de pluja i la que ve de la muntanya, i davall d'aquests dipòsits sis rentadors per no haver d'anar a rentar la roba al riu i sis dutxes.

Aquesta aigua de la muntanya desembocava en un gran raig i no s'aprofitava bé. Amb els dipòsits s'aprofita molt bé l'aigua. S'han construït tres dipòsits i un es contruirà. Amb una nova subvenció se'n podrien contruir sis més i d'aquesta manera cada barri d'Andagoya i Andagoyita quedaria cobert, almanco amb el seu abastiment d'aigua, esperant que en algun segle se'ls edifiqui un aqueducte.

Amb la mateixa ajuda del Govern Balear s'han construït també dipòsits i sanitaris a tres col·legis i gràcies a les ajudes de persones particulars s'han pogut organitzar microempreses noves: de fusteria, costura, productes lactis; s'ha fet un mur de contenció per evitar embassaments a un parc; s'han proporcionat màquines de cosir als col·legis, aparells ortopèdics i programes de nutrició.

UNA PERSONA ANÒNIMA OFEREIX IMPORTANTS AJUDES PER AL "CHOCÓ"

- Amb quina mesura col·labora la societat illenca perquè es puguin fer aquestes tasques?

- S'ha de destacar que el Govern

Menjador de les "Madres de los desamparados"

Vista de l'hospital

PETITONS - PARCHIS

Articles
infantils
de 0 a 12 anys

Llistes de
naixament

VOS DESITJAM BONES FIRES

Plaça Espanya, 46 - Tel. 66 18 59 (Llucmajor)
C/ Dels Trencadors, 26 - 2n local - Tel. 49 15 46 (S'arenal)

SERVEI D'AIGUA A DOMICILI
CISTERNES DE VARIES CAPACITATS
MOTOR ELEVADOR D'AIGUA
AIGUA PROPIA DE SON EIXIDA
CAMIONS GRUA

TRANSPORTS MANRESA

Nº Sanitari: 2700319 - PM

POU PROPI

Servei a Llucmajor i S' Arenal

C/ L'Estrella, 13

Tel. 66 06 40

LLUCMAJOR

Una dona recolleix or de forma manual

El lloc on es construirà la Cooperativa Agropecuària. Primer s'han de netejar els terrenys

Balear ha subvencionat durant dos anys ajudes per a projectes concrets que li hem presentat.

L'Institut de la Joventut ha subvencionat enguany els viatges de l'equip de *Médecus Mundi*: un engin-

yer, un arquitecta, un traumatòleg i jo.

El Consell Insular, amb la seva petita aportació ha subvencionat una microempresa per a un forn de pa.

s'han de destacar també les apor-

tacions d'aquesta persona anònima i la d'altres persones particulars que patrocinen estudis a nins-es que no podrien estudiar d'altra manera i adopcions a ancians abandonats.

- I l'any que ve...?

- El somni daurat és el d'aconseguir la subvenció per a l'hospital, i també la subvenció per al projecte de nous dipòsits recollectors d'aigua i de noves microempreses.

Allà s'hi ha de tornar. Quan una persona veu tota la misèria i la fam, no es pot desentendre d'aquesta situació.

A na Nancy li agrada molt la frase de Gioconda Bellí: "La solidaridad es la ternura de los pueblos", perquè ella ha palpat aquesta tendresa amb la gent. Ha anat cap a la gent del Tercer Món per donar-los tant com ha pogut, però diu que són ells els que l'han enriquida d'una manera humana. Creu que és un privilegi i no una càrrega el fet de poder anar a conviure una temporada amb ells.

PEGASO

SERVEI AUTORITZAT

Tallers
ANTONIO ROSSELLÓ RAMIS, S.L.

C/ Navarra, 4-6 - Tel. 66 09 28

LLUCMAJOR

Coloma Julià

magatzems
femenías s.a.

materials de construcció

LLUCMAJOR: Magatzem i exposició
Ronda de Migjorn, s/n - Tel. 66 07 01

S'ARENAL: Oficines, magatzem i exposició
C/. Historiador Diego Zaforteza, 3
Tels. 49 16 11 - 26 00 87
FAX: 49 15 58

PALMA: Magatzem
C/. Aragó, 139
Tels. 27 23 56 - 27 23 64

Magatzem i exposició
Pol. Son Castelló (La Victoria)
Gran Vía Asima, 1
Tels. 20 47 02 - 20 47 62
FAX: 20 69 98

De noms i de llocs VIII

Capocorb Nou

L'amo En Pep de Son Granada, és un d'aquells pagesos que ha fet tota classe de feines al camp llucmajorer. Des de garriguer, fins a ajudant de mercader d'ametlles, passant per carboner, i fins i tot ha fet forns de calç.

Neix a Ca's Ferreret, un 23 de març de 1923, i tota la seva vida ha treballat a diferents possessions de Llucmajor: sa Caseta, sa Bassola, Son Granada i Capocorb, que és la que avui ens ocupa.

- Com és Capocorb?. És una possessió molt gran?

- Sí que ho és. Són mil quarterades, però jo crec que són bastantes més. Hi he fet de garriguer vint-i-un anys i les he recorregudes totes.

És una possessió on la terra és de molt bona qualitat, però té un problema i és que no hi plou, això és el mal. Però té també una cosa bona i és que de ses cases per avall no hi feia mai cap gelada. La situació geogràfica de Capocorb Nou, que té forma de colze, fa que aquesta possessió tenguí una temperatura agradable tot l'any.

Allà dins les màquines no guanyen per mecànics, i quasi es pot dir que no hi ha hagut cap pagès mai que allà s'hagi posat sabates.

- Com són les cases?

- Són fetes dels jesuïtes. Estan dissenyades per defensar-se de la invasió dels moros. Les portes estaven preparades per, en obrir-les, tirar aigua calenta.

Les cases primitives estaven afeerrades amb les de Capocorb Vell. Dins la cisterna hi he vist fer molts de xampinyons.

- I abans d'estar-hi de garriguer on estàreu?

- Feia feina amb un mercader d'ametlles de porquer a Son Granada; vaig fer feina a sa farinera de Can Seu, feia llenya (record que l'any 1952 va esser un mal any per a les ametlles, i ens dedicàvem a fer llenya); també

Fotos: C. Julià

he fet sitges amb tota classe de llenya: mata, ullastre,... però la més dolenta és la de garrover; també he fet forns de calç.

- Per què no ens conta com ho fèieu?

- En vaig aprendre quan vaig llogar un home que en feia, li deien "en Pelles", i era de Campos. En un mes feia tanta calç com per emblanquinar cinc anys Mallorca.

Els forns més grossos eren d'unes 130 tones. Record que en vaig fer un a Son Monjo i un altre a Son Reus; per fer aquest darrer, duiem ses pedres de Son Carrió. No sabeu per què?. Idò perquè n'hi havia moltes, au!

Es comença fent un clot rodó de nou pams de fons, es diu s'olla, amb una entrada, i comences posant pedretes abaix i vas pujant, i en arribar a damunt l'enfanguen, i li fan uns "tiros" per poder respirar. Enmig no hi ha pedres, només llenya i tot allò

que faci foc. Sol cremar uns 8 o 9 dies.

Sa pedra de Capocorb és molt bona per fer calç i també sa de Betlem; va ser el lloc on n'hi vaig fer més: dins sa Pleta dels Xots, a darrera s'aljub; eren més de cent tones.

- Què ens podreu contar qualche anècdota que succeís a Capocorb?

- Sí que en sé una. Un dia va venir un anglès i volia comprar Capocorb; hi volia fer un camp de golf i un cam d'aviació. Era molt ric, duia una barca amb deu mariners. El tracte era que va donar un milió de pessetes, i, al cap d'un any, o l'havia de pagar o se'n havia d'anar. Podia fer el que volgués, menys caçar. En aquest any hi va fer pous, però, la lliura esterlina va fer una baixada i se'n va anar.

- I de l'aigua, què ens podeu dir?

- Sempre hi ha plogut molt poc, jo no hi he vist mai cap torrentada. El pou de can Pola i el Del Cap Blanc

duen aigua molt dolça. És aigua de mar que es filtra i és molt bona.

- I d'animals salvatges, que n'hi heu vist molts?

- Hi havia genetes, una vegada en

vaig agafar tres. De moixos, pocs.

- De caça, ben segur que n'hi devia haver.

- Vaig fer la caçada d'estornells més gran de Mallorca. Per allà on

passaven el cel quedava negre i tot ho capolaven. Això que vos cont ja fa una grapada d'anys i era en temps de matances. Mirau si era grossa sa caçada, que vaig haver de llogar un camió

d'en Manresa per dur-los a vendre.

Allà també hi havia tórteres que quan se'n van per emigrar s'hi acaramullen. Capocorb Nou era una de les caceres més bones de Mallorca.

- No podem deixar de parlar de talaiots. Què ens podrieu dir d'aquestes construccions?

- És el lloc on n'hi ha més de Mallorca. El centre de tot era Capocorb Vell. N'hi havia molts, però també n'han llevats i desapareguts bastants.

- I de noms de sementers, què ens en podrieu dir alguns?

- Hi ha alguns cocons (jo n'hi vaig fer un), on caçaven perdius i tórteres, i el capellà hi anava a caçar; d'aquí hi ve el nom de cocó del Capellà. No hi havia cap possessió que no tengués un capellà.

Ses Punes, sa Pleta dels Ases, s'Aljub Destapat, s'Hortal de sa Pleta dels Ases, es Figuerat, i es Figuerat Vell, es Camp d'en Flauta, es Camp de sa Sínia. Sa Parada, es Camp dels Angels, es Sementeret, es

Camp des Pou, aquest pega al Pou de Cala Pi.

- Tornant als noms, que ens sabríeu, que estiguessin relacionats

amb la mar?

- Sí, n'hi ha uns quants: sa Punta Grossa, sa Punta de Cala Beltrán, aquest és una pesquera. Es coci, també ho és; es Carril, ses Taronges, perquè sa roca té com a forma de taronja; es Salt des Carabiner, també anomenat Salt des Cavall. Aquest darrer nom ve d'una vegada quan els carabiners (eren dos que feien sa volta a cavall) passaven per allà, i el cavall d'un d'ells va patinar o es va fer por i varen caure per avall tot dos, home i cavall. Ells passaven per un portell que hi havia per vorera de mar i ja estaven aposta per obrir-se sense davallar del cavall, n'hi havia un parell d'aquests portells. Ara hi ha una creu picada damunt sa pedra en recordança d'aquell fet.

C. Calviño
F. Capellà
D. Duran
A. Ginard
F. Jaume
F. Mut

S'AMFORA

VOS DESITJA
BONES FIRES

La "moguda" musical llucmajorera (II part)

MIDIAN: CRAZY THRASHY THING

Continuam la saga de joves musicals de la vila. En aquesta ocasió, hem establert contacte amb els Midian, un molt rocker duet format per Miguel Ángel Bueno (18 anys, guitarra) i Juan Antonio Pazos (19 anys, bateria i veu). En la seva música hi té cabuda qualsevol tipus, variant o branca de l'ample espectre que, a hores d'ara, abasta el convencional terme de rock'n'roll, encara que hi predomina el component "thrash-metal". Degut a incòmodes obligacions derivades de l'acompliment, per part de Juan Antonio, dels seus deures amb la pàtria, és Miguel Ángel qui contesta les nostres preguntes.

- Venga: formació, història i trajectòria del grup

- Bé, el grup es va formar fa aproximadament un any. Nosaltres sempre n'havíem tingut ganes, de posar en marxa un grup, però no ens acabàvem de decidir, fins que un dia, havent vist una actuació dels Dark Moon -un grup "thrash" de Ses Salines-, sens va picar l'amor propi i vàrem resoldre que nosaltres també ho podíem fer. Així que ell es va comprar la bateria i jo la guitarra. En un principi, Juan Antonio no havia de tocar amb Midian, sinó que havia de muntar un altre grup, amb el seu germà i no sé qui més, però tanmateix vam acabar tocant junts. Ens vam cercar aquest local d'assaig - una portassa prop de l'escorxador -, i de tot d'una érem molts, com a sis, i això era un descontrol i una paranoia. Poc a poc, però, se'n va anar gent, fins que només hem quedat nosaltres dos. I fins ara...

- Crida l'atenció que no tingueu baixista...

- És que és molt difícil, trobar baixistes a Lluçmajor. I si el cerques per Ciutat, llavors ja ha de disposar de medi de locomoció propi, i de paciència per davallar cada dia que se'l

necessiti, etc...

- De totes maneres, heu fet actuacions sense baix i sonaven prou bé...

- Això ens diuen, però què va, els temes canvien molt. Necessitam trobar-ne un, de baix.

- Com definiríeu el vostre estil musical?

- Pfu! (somriu). Bé, les nostres cançons, les que composam nosaltres mateixos, es mouen dins un estil "thrash", pots posar-ho així. Tanmateix, però intentem donar un poc de varietat a les actuacions mitjançant les versions d'altres grups, que poden ser d'estils molt diversos, des de gent com Metallica fins a Barricada o Los Suaves. En qualsevol cas, grups que facin rock, que és el que ens interessa a nosaltres.

- Hi ha qui diu que el rock és mort, que ja no és capaç d'aportar res de nou...

- Home, doncs jo no hi estic gens d'acord, ni puc estar-hi. Si el rock és

l'única cosa que ha durat! constantment apareixen moltes modes musicals, però s'esgoten molt aviat. Fixa't, fa un parell d'anys va ser l'"Acid House", amb totes les xapetes, els mocadors i tot el "rollo", però ara ningú ja no se'n recorda. Ara, és la història aquesta del "Bakalao", però també segur que desapareix ben prest, igual que va començar. Jo crec que en la música popular, dels anys cinquanta i seixanta cap aquí, el que hi ha és el rock -que engloba un caramull de tendències- i el pop, que són el que ha durat. I després, totes aquestes historietes de moda, però ja veus...

- Quines són les vostres màximes aspiracions, com a músics?

- Aspiracions i ambicions, en un principi les tens totes, però després vas veient que és molt complicat, tot això del món de la música. De tot

— d'una, nosaltres pensàvem en arribar a viure de la nostra música, però de cada dia més veiem que això està molt enfora. També ens agradaria molt trobar qualcú que ens proposàs una gravació. No sé, igual un dia d'aquests tenim un cop de sort... Veurem...

-No heu pensat en gravar alguna maqueta, pel vostre compte?

-Sí, vaja, descarat que ho hem de fer. El que passa és el de sempre, que de moment no tenim peles per pagar-nos l'equip necessari per a fer això. I aficar-te en un estudi de gravació, això sí que és caríssim...

-Com el portau, el tema de finançament?

-Doncs fatal, mira (rialles). Mai no havia arribat ni a pensar en deure tants diners com des que m'he aficat en aquesta història. És que tot això és molt car: compar els instruments, llogar el local d'assaig, el manteniment... És per això que creiem que sempre s'ha de cobrar alguna cosa en les actuacions, i és el que els deim als altres grups de per aquí. Ja estam que t'ho passes molt bé tocant i tot això, però si no cobres qualche cosa, per poc que sigui, arriba un moment en què no et pots permetre de seguir endavant. A més, després tampoc no et prenen seriosament, i t'estàs tirant pedres a tu mateix.

-Canviat de tema: en què vos basau, per a la composició de les cançons?

-Bé, normalment tracten sobre coses que veiem que passen pel món, excepte una de les darreres, que li ha

fet una lletra bastant fantàstica, a partir d'una pel·lícula, o així (Juan Antonio sol fer les lletres, i jo vaig fent les parts de guitarra, les melodies... Després ell afegeix els ritmes). Però vaja, en tenim una sobre les drogues, una d'anti-belicista, una altra contra la discriminació i el racisme...

-Vaja, que no teniu por de tocar temes de caràcter social o polític...

-No, què va. Precisament aquests són els temes que ens interessin. I com que solem cantar en anglès, tampoc ningú no s'entera massa del que deim...

-I no teniu en projecte alguna en pla anti-mili? Ho dic per aquest arrest de Juan Antonio en el servei militar, que vos ha tingut aturats durant un mes...

-Ha, ha, doncs no ho sé, supòs que aquell allot haurà estat escrivint un munt de lletres, durant aquest temps, però no sé de què aniran; jo només l'he pogut veure un pic, en tot aquest mes. De totes maneres, ja te dic, tenim un tema que ja ho és, anti-militarista...

-Quina opinió vos mereix, l'actitud de l'Ajuntament de Lluçmajor envers els grups que heu anat apareixent al llarg d'aquest any en el poble?

-Molt dolenta. Amb nosaltres no s'han aficat massa, però a uns altres els va obligar a anar-se'n del seu local d'assaig, no se sap molt bé per què. A nosaltres ens van interrompre quan actuàvem en aquell concert sorpresa de Santa Cándida, amb els Turmix Asesino i els Corruptos, que aquests no van poder arribar a tocar: ens van

dir que ens havíem d'aturar perquè algú havia posat una denúncia. Després vam saber, per ells mateixos, que això no era cert, sinó que excusa per atemorir-nos. I evidentment, en cap moment no s'han interessat per nosaltres ni ens han tingut en compte, ni per actuacions ni per res.

-Projectes?

-Projectes? Bé, més que res, completar la formació, o sigui, pillar un baixista fix. I a partir d'aquí anar fent: concerts, maquetes... El que es presenti, o el que es pugui.

-Va, la pregunta obligada: que teniu a dir, sobre aquest floriment de grups musicals joves a Lluçmajor, del qual en sou part integrant?

-Doncs que ens sembla molt bé, és clar. A més, tots els grups ens duim perfectament. Els Corruptos assagen just aquí devora, a la portassa del costat, els Turmix ens vénen a veure sovint... Ens deixam instruments, aparells, ens ajudam... De fet, tenim la idea de fer, pròximament, una actuació conjunta de Turmix Asesino i Midian, en el cinema Recreatiu, un poc com ja ho feren els Turmix fa poc, que ens va agradar. També coneixem gent d'altres pobles, i també hi ha molt bon "rollo". És això, un veu a l'altre, es pica, s'anima... Aprofit per donar les gràcies a tots aquests altres músics de per aquí, pel seu ajut i bona voluntat, i a Musical Chaplin, per les facilitats que ens han donat per fer-nos amb el nostre equip.

Sebastià Alzamora

(Foto per gentilesa de Midian)

**ESPORTS
LLOMPART**

Espardenyeria

GRAN VARIETAT
D' ESPARDENYES,
PRENDES ESPORTIVES
I ARTICLES DE PESCA

C/ Estrella, 21
Tel. 66 05 78
LLUCMAJOR

**BONES
FIRES**

C/ Major, 101 - Tel. 12 01 34 (Lluçmajor)

Motos Pou & bicis pou

Exposició, venda i reparació

Motos i Ciclomotors.
Derbi, Vespino
Yamaha, Honda
Rieju, Aprilia
Kawasaki.

Bicicletes Mountain Bike,
Passeig, Carretera, City Bike.
Conor, Rabasa,
Trek, GAC
Orbea.

Venda d'accessoris per a Motos i Bicicletes

C/ Músic Joan Xamena, 16

LLUCMAJOR.

"SA NOS TRA"

CAIXA DE BALEARS

VOS DESITJA BONES FIRES 1993

Quaderns de Fum Major

Qüestions cròniques

Dos historiadors Porrerencs, Maria Barceló i Bartomeu Sitjar publicaven fa uns mesos "**Vida Municipal i Nova Planta. Porreres 1718-1728**", un llibret que estudia les actes municipals d'aquest període. El que assenyalava el començament de la persecució de la nostra llengua en favor de l'espanyolització de l'Illa. Hi publiquen un document il·lustratiu, que podem suposar que reberen també a Lluçmajor, ja que es tracta d'un imprès, remès per D. Diego Navarro, *intendente general de la Justicia, Policia, Hazienda, y Guerra del Reyno de Mallorca, Corregidor de la Capital de Palma y su distrito*, relatiu al manteniment de despeses militars, que assenyalava que *todos los instrumentos y poderes que van citados y han de servir de justificación para practicar los pagos formales, deberán venir extendidos, y escritos en lengua castellana*.

No sé si podem imaginar la dificultat que això significava, ja que dotzenes de documents deixen clar que quasi ningú no sabia castellà a la Mallorca del Segle XVIII- és conegut el document del Rei borbó en el qual assenyalava que, si no es podia usar sempre el castellà donat el desconeixement popular, que "*se procure ir introduciendolo mañosamente*".

Ni cal dir que a Porreres continuaven vivint en català, i redactant-hi les actes municipals, la qual cosa ens

permet llegir ara documents com aquesta exposició del regidor major Francesc Mora, feta l'any 1722: *tots los moradors de la present vila se troben advexats a causa de la poca cullita que Déu Nostre Senyor per sos secrets est any nos ha enviada y com nosaltres com a Patris Patria tenim obligació de mirar al consuelo de tots los moradors de la matexa. Y por esto tenim obligació en fer todas las diligèncias posibles el buscar y introducir forments així per el, sustento corporal de los matexos moradors com també per subvenir-los per llevors per el sembrar de qualsevol spècia sia per a que las terras no queden incultes y sens fruyts, lo que és en gran detriment de la Iglesia y de nostron Rey*".

De tot això han passat quasi tres segles. I encara no hem aconseguit que viure en mallorquí a Mallorca sia una feta normal i sense entrebancs. Hi ha un petit sector de la nostra societat convençut que té dret que tothom canviï de llengua per ells no fer un mínim esforç. I quedi clar que no parl de "mallorquins i forasters" en relació a orígens familiars i geogràfics: parl de comportaments concrets, de sentit de la convivència i educació. Però sense oblidar que un cert tipus d'intolerància i violència ha estat fomentada durant dos segles i mig per una determinada idea i pràc-

tica espanyolista.

L'anècdota de què vull parlar es va produir l'altre dia al col·legi públic Jaume III, a "ses escoles". L'empresa concessionària del servei de menjador havia convocat els pares interessats a una reunió informativa. No havien fet més que començar a explicar-se quan dues o tres persones manifestaren que en mallorquí no ho entenien. Els ponents, molt educadament, s'oferiren a anar resumint en castellà les seves intervencions i aclarir posteriorment qualsevol dubte. Però a una minoria no els va anar bé i feren d'això excusa per a quasi boicotejar la reunió. Deien que no ho entenien, però curiosament, ho començaren a entendre quan es va plantejar la qüestió en termes de bona o mala educació. Això després d'un considerable rebumbori que ens va fer perdre una bona estona als qui només anàvem per feina.

Dos detalls vull destacar: primer, la lloable i cívica exemplar fermera dels representants d'una empresa que s'ha de fer càrrec de l'alimentació i cura del meu fill durant tres hores cada dia, a una escola que ha optat pel català. Els ho deixaré més tranquil que està en bones mans. I, segon, la reacció majoritària dels assistents, que se sentiren molestats per una actitud agressiva i prepotent: i això amb indiferència del

GANIVETERIA
Ordinas

CARTA DE MESTRE ARTESA
FABRICACIÓ PRÒPIA

FERRETERIA

Carrer d'es Vall, 128 - Telèfon 66 05 80
07620 - LLUCMAJOR - Mallorca

seu origen i llengua habitual. Fins i tot una senyora amb traces de castellanoparlant poc aclimatada ho deia ben fort: *me'n vaig, no vaig d'aguantar merders, si escoltant amb atenció s'entén tot, i si t'escapa una paraula ho agafes pel sentit de la frase...*

La meua impressió és que alguna cosa va canviant a la nostra societat, malgrat segles d'ideologia culturicida imposada pel poder, i que la convivència i la normalitat avançaren una passa aquell horabaixa a ses escoles. Que no és poc.

Sembla, d'altra banda, que un dels problemes endèmics del centre públic d'ensenyament primari de la vila, el del menjador, hagi trobat una via òptima de solució. Queda, però, una llarga llista de problemes als quals la nostra comunitat educativa ha de fer front. En relació a alguns d'ells la feina ja ha començat, i hi ha gent disposada a continuar-ne fent. Clar que no sempre és fàcil, per exemple quan, a tres d'octubre escric, un mes després del començament real del curs, encara no s'ha convocat ni una reunió de l'òrgan representatiu dels distints estaments implicats: el Consell Escolar. I això que la reunió, per part dels pares, ja s'ha demanat. I no ho entenc, ja que convocar-la correspon a l'equip directiu del centre, format per professionals que em consta que estan preocupats per la qualitat de l'ensenyament, i que enguany presideix com a director un home de reconegut prestigi com a demòcrata: el cap de l'oposició municipal i ex-batle socialista Joan Monserrat. No ho entenc i, en intentar entendre-ho, els meus mals de caps augmenten.

A bans de passar envant, i ja que tornàvem a parlar de sociolingüística, un parell de xifres, que poden tenir si més no, interès orientatiu. Procedeixen d'una enquesta feta juntament amb la del cens de població del 1991, i les va editar fa pocs mesos el Govern Balear. Segons aquestes estadístiques, un 66'9 % dels habitants de Lluçmajor sap parlar la nostra llengua, la llengua de la CAIB segons la peculiar denominació que li dóna el govern Cañellas. Encara temen, o eviten, dir-li el seu nom: català. Vos ima-

ginau a una fira o simposi internacional una ponència, posem per cas titulada *"The CAIB language in Mallorca?"* segons el partit de Gabriel Oliver i Mateu Monserrat parlem en *"de la CAIB"*, sona a indi de Hollywood: Delacaib. Escrivia M.A. Salvà en delacaib?

Bé, 66'9 de cada cent censats al municipi de sis anys o més d'edat saben parlar aquesta estranya llengua. D'aquests, segons l'estadística en qüestió, 46'7 la saben llegir i 25 també la saben escriure. Un detall curiós, si per aquesta darrera apreciació hi afegim una condició, que siguin nats a "la CAIB", la xifra puja fins al 34'6 per cent.

Hi hem d'afegir que un poc més del 10 % dels censats a Lluçmajor diu no entendre la nostra llengua, i un poc menys del 20 diu que l'entén però no la parla. I un 2'5 % que l'entén i la llegeix, però no la parla.

De si els qui la saben parlar, o usar en general, exerceixen habitualment aquesta habilitat, o fins a quin punt ho fan, o quins al·licients o entrebancs tenen per fer-ho, l'estudi no en diu res.

De com evolucionarà la cosa, tam-

poc: depèn dels estímuls en un sentit o en un altre. Ara podríem tornar a parlar d'ensenyament, mitjans de comunicació, política municipal i autonòmica, drets del consumidor, etc. però ho donarem per suposat.

Fill i nebots em davallen, aquest dissabte horabaixa que escric, al carrer (el del Convent, el meu e tota la vida) a veure passar les corregudes de bicicletes. Un ruixat inesperat -de primer, plou i fa sol- em dóna ocasió per la coneixença i la xerrada. L'home té 85 anys, "en Pou, em diuen". Fa deu dies va enterrar un fill, el tercer que mor, de quatre, i un que me'n queda està a Eivissa... Els seus ulls malalts veuen coses que molts ja no hem vist, i em menen a un breu viatge entre bellumes per un carrer del Convent fet de memòria i oblit: al cantó hi havia una portassa molt gran, on ferraven cavalls, i aquí, a veïnat de la fàbrica dels sucres hi havia una carnisseria, quan venien la carn a taulells de fusta a plaça, on ara venen peix, i a unces, si tenies un malalt per fer una mica de brou, ni devien matar dos xots cada setmana, a la vila. Vol

Fotos: C. Julià

dir ets de Can Denits, tenien un concho que tenia una bístia i anava molt per foravila, sí que li agradava un poc massa alçar el colze, en aquell temps n'hi havia més d'un, i aquí hi havia la fusteria... jo vaig anar un poc a lletra a un capellà que hi havia allà, que estava amb una tia un poc així, si li duien coca amb peix, ella li pegava de les tallades...

Aquesta és una de les coses bones que haurien de tenir ocasions excepcionals, ritualitzades de la nostra vida col·lectiva, com són les Fires: donar-nos ocasió per recobrar el carrer com a espai de convivència, de contacte, de mútua coneixença... En aquest sentit, pens que el millor d'un programa massa igual al de sempre, és la mesura en què pot donar ocasió de sortir a rotlle als grups de persones que fan alguna activitat, que tenen un interès actiu. Virtut que mancava en la mesura que hi ha marginacions, i, per tant, marginats. Pens que el roc, per posar un exemple flagrant, però no únic.

Perquè el que és una virtut, esdevé defecte d'arrel quan marca el límit de la capacitat d'organitzar i imaginar dels nostres administradors. Perquè el programa fa massa olor d'antic, i massa sovint comunica la sensació que el món mental dels qui el programen no va més enllà de s'Aranjassa.

Parlava de l'absència del roc, enguany que a la vila aquesta expressió cultural juvenil du més marxa que mai. O que, per exemple, Oculs han inclòs la vila a les dedicatòries del seu tercer disc. O que un llucmajorer

col·labora al de La Fosca. Però podria parlar de teatre, i etc. La vella i trista i avorrida cançó de quasi sempre. Arribarem a fer oi.

O també per oportunitats que es perden o ni es tenen en compte. Tenir a la vila una joia com Els Tres Tranquils ens podria donar excusa per organitzar una fira de teresetes i tittelles. O tenir l'orgue de la parròquia a

mig restaurar, i poc menys que mut mentre arreu se celebren concerts del rei dels instruments podria fer caure la cara de vergonya a més d'un estufat de la llucmajoror. I així successivament. Si interessàs que les Fires servissin per a la promoció de la "imatge de marca" de la vila, per atreure gent, i alhora, com a excusa per augmentar el nivell d'una oerta cultural que ho demana a crits.

Em sabia un greuer no poder anar enguany a escoltar el pregó de fires. El tema i el conferenciant m'interessaven: una bona elecció. A priori, ja que obligacions anteposades a la devoció m'obligaven a conformar-me a esperar-ne l'edició, l'any que ve. Ves per on, el que semblava un inconvenient m'ha salvat d'un atac de nervis: les interferències futbolístiques a la megafonia cremaren les reserves d'atenció i paciència de més d'un, que ja en tenia prou d'intentar no distreure's amb les evolucions d'uns cameramen que esdevenen massa sovint protagonistes o noses quan només haurien d'esser transmissors o notaris. I el referit del cel·ras... (Potser s'ha avesat a unes plenàries precipitades i críptiques, on l'assentiment acrític només se substitueix per trifulgues quasi personals, i, sobretot, no gens aclaridores dels seriosos problemes, econòmics i de prioritats polítiques, que afecten una vida municipal que ha esdevingut més obscura i opaca que mai).

Els incidents del pregó són una prova més (i van...) de la necessitat imperiosa per la vila d'uns espais

La Palmera

DETERGENTS I DEPURACIONS D'AIGUA

Historiador Terrasa, 37

Teléfono 66 04 69

LLUCHMAYOR - Mallorca

adequats per a activitats culturals i socials. En aquest sentit, hem de pensar que és positiu l'acord de termini de l'Ajuntament amb l'Estat: cinc anys per fer les instal·lacions de la Guàrdia Civil, al solar cedit fa lustres per a això. Esperem que no acabi revertint a la vila, que és el que passarà si no s'hi fa la tan difícil obra. mira que ens serveix de poc, tenir fa anys un senador -representació territorial- llucmajorer del partit del govern espanyol. I això que hi ha declaracions quasi unànimes en aquest sentit de les distintes forces polítiques.

Haurem de continuar fent pressió en aquest sentit, potser ja és hora d'una campanya, pacífica, democràtica, ferma de pressió i reivindicació, que el mateix Ajuntament hauria d'encapçalar: casa de cultura ja! feis la nova caserna de la Guàrdia Civil tot d'una!

I de començar a pensar seriosament quin model de casa de cultura volem i necessitam: aules, local de

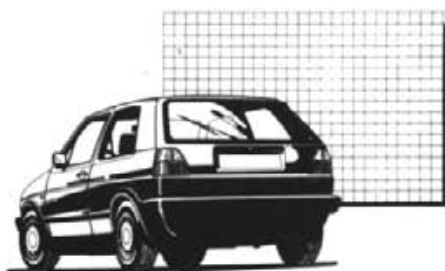
conferències, exposicions, teatre i concerts d'aforament petit mitjà, llocs de reunió per a entitats ciutadanes... crec que la cosa va per aquí. I, pendent debat i matisos ho escric perquè s'han sentit insinuacions des del poder que parlen d'un museu. Museu de què i per a què i com... hi ha a la nostra comunitat una mena de museitis irreflexiva, i de resultats sovint banals i superflus, que no sé si es deu al govern d'una dreta tan bèstia que pot témer qualsevol insinuació de cultura viva o d'infraestructura que la pugui propiciar...

Ja parlant-ne, pens que està bé fer cas als vells, s'ho mereixen; però l'oblit dels joves, condemnats al bar o al carrer, sense un casal de la infància i la joventut que proposi activitats i alternatives de lleure creatiu... A tall d'exemple.

Ja parlarem de les fires en haver passades, d'unes exposicions que es presenten tan arts decoratives menors com sempre, per exemple.

Amb una excepció fixa enguany: l'exposició de la ceramista Margalida escalas a la sala de Sa Nostra. No la vos perdeu. Com la de n'Aina Mir. O la d'obra gràfica de Miró a la primera -i nova- galeria d'art de la vila. Ja em sap greu no poder acollir repicant les campanes aquesta notícia, però el qui n'és el responsable no ha dubtat, fa uns mesos, exhibir-se presumptuosament, pagant una suposada entrevista publicitària als diaris on deixava clar que no ha entès res del que l'art, la crítica, la filosofia i la biologia de la percepció han avançat aquest segle que ja s'acaba. I això no crea perspectives gaire optimistes. Justament. Perquè entre una ceramiqueta de lladró o una escultura de Calders hi ha una distància poc menys que insuperable. I Duchamp, Picasso, Miró, no han viscut de bades. però potser dedicar reflexions d'aquestes a segons qui és renar el cap a l'ase. I ni de temps ni de lleixiu n'anam sobrats.

Miquel Cardell

**PEDRO
CANTALLOPS
LLADO**

PINTURES AUTOMÒBILS

*Plaça Pare Bartomeu Salvà, nº 4
Telèf. 12 00 70 (Llucmajor)*

MONSERRAT

MODA HOME I DONA

**MERCERIA
PERFUMERIA
LLENCERIA**

*Ens trobareu a la
Plaça d'Espanya, 49
Tel. 66 05 10
VOS ESPERAM*

Mateu Monserrat, Josep Maria Llompart, Joaquin Rabasco, l'ABC de Madrid i l'Osllobodenje de Sarajevo

Antoni Llompart

És important que un regidor de cultura del PP, faci públic l'homenatge de l'ajuntament que representa a Josep Maria Llompart. I que un home que va ser regidor durant la dictadura franquista remarqui que Llompart va saber defensar la nostra llengua "en un temps que no era propici" és important i digne d'alegria.

És important també que Llompart un home compromès amb les esquerres que, fins al seu darrer any de vida proclamà que volia uns "Països Catalans lliures i socialistes en el marc d'una Europa dels pobles", rebés l'homenatge d'un ajuntament de dretes, on no hi ha representat cap partit que defensés el seu ideal.

És important que el gendre d'un republicà i -vull creure- un republicà accidentalista ell mateix, fós homenatjat sota un retrat del rei d'Espanya en una sala presidida per la bandera monàrquica espanyola.

És important que fós present a l'homenatge la bandereta que s'inventaren les comares vergonyants de la nostra autonomia de tercera per emmascarar la històrica senyera del rei en Jaume que Llompart va sostenir fins a l'hora de la mort i amb la qual embolicaren el seu fèretre.

I també hauria estat important que el batle i algun altre membre de la corporació hi haguessin estat presents, però en el món hi ha massa feines pendents i massa poques hores.

Totes aquestes contradiccions, que a molts els semblaran fantasmals, són importants perquè demostren que, a Mallorca, han sabut conciliar dues maneres, com a mínim, d'estimar i defensar la llengua i la cultura catalanes. Saber-ho ens dóna esperances per pensar que, quan arribi l'hora, sabrem col·laborar tots els que ara anam per separat.

Durant la dictadura franquista la

llengua dels mallorquins va poder sobreviure com a vehicle de cultura gràcies a que hi va haver persones que varen poder conviure amb el règim i treballar sota el règim, que sovint era igual que treballar dins del règim. Més d'un que va acabar col·laborant amb el règim era fill intel·lectual d'aquests ermitans de la cultura que, en les hores més difícils, seraren el caliu de la nostra identitat nacional colgat en les cendres del genocidi. Sense aquest caliu no existiria la dèbil flama que, avui, lluita per no apagar-se enmig de la ventada.

Vull dir que si no hagués estat possible llegir les rondalles mallorquines, o les poesies de Maria Antònia Salvà, de Jacint Verdaguer o de Joan Alcover, tampoc no hagués estat possible, anys després, llegir a Joan Fuster o a Josep melià. Sense aquell mínim mallorquinisme-catalanisme cultural dels anys quaranta, cinquanta i seixanta, no hauria estat possible el mínim mallorquinisme-catalanisme polític dels anys seixanta, setanta i vuitanta.

Quan l'ajuntament franquista de Lluçmajor organitzava jocs florals i penjava les quatre barres a l'escenari del teatre Recreatiu, segurament ja hi havia gent que feia coses molt més agosarades i gent que, en comptes de regalar-li al franquisme una decoració "regionalista" combatia el règim que, en conjunt, practicava, des del primer dia, un etnocidi sistemàtic contra la llengua i la cultura catalanes.

Però si durant el franquisme no s'haguessin inaugurats monuments en honor de Maria Antònia Salvà i no s'haguessin celebrats Jocs Florals, molts de llucmajorers haurien crescut despreciant la nostra llengua, la nostra cultura, la nostra forma d'esser. Segurament, gràcies a aquests mínims de tolerància, molts es salvaren de l'autoodi complet.

Per això, i perquè encara hi ha una part de Mallorca que no ha renegat del franquisme, és important que el mallorquinisme "oficial" i el mallorquinisme "de la resistència" mantinguin el diàleg, les fites comunes, els mínims comuns denominadors d'aquesta matemàtica difícil.

Per això va alegrar-me que Mateu Monserrat recordàs totes les vegades que, en circumstàncies polítiques molt diferents, Josep Maria Llompart havia vingut a parlar a la mateixa sala capitular de l'Ajuntament de Lluçmajor, on el dilluns de Sant jeroni, li retíem honors. Per això m'alegra que Mateu Monserrat i no, posem per cas, un energúmen de l'ASI, sigui el regidor de cultura, perquè sé, que, en certa manera, encara que no pugui compartir la seva gestió, ell és "dels nostres".

L'ABC DE MADRID

I perquè és, fins a un cert punt, "dels nostres" li vull retreure a Mateu Monserrat, que la nostra llengua comuna hagi reculat posicions a l'Ajuntament durant la presidència de Gaspar Oliver, que el castellà sigui la llengua hegemònica als anuncis, a la paperassa, a les multes de trànsit i a les publicacions de la Casa de la Vila, que molts de documents i algunes publicacions ignorin la nostra llengua o, en el millor dels casos, la posin en segon lloc. Vull creure que aquest descens de la llengua mallorquina a la segona divisió dels idiomes oficials, a don Mateu, li sap greu.

I si al responsable municipal de la cultura li sap greu que la nostra llengua reculi, per què succeeix tot això que succeeix? Perquè el PP -el seu partit, don Mateu- ho vol així? O perquè aquest és el preu d'haver pactat amb l'anticatalanisme inculte i bèstia de l'ASI?

La nostra llengua encara recula i

les institucions no fan res per evitar-ho, però sí que fan per ajudar al castellà. I després, hem de llegir al segon diari més venut d'Espanya, l'ABC de Madrid, que "como en Cataluña, el castellano está siendo perseguido en Baleares". Insultant, patètic, tràgic.

Tràgic perquè hem de constatar que hi ha molts d'espanyols que ens odien simplement perquè no som com ells: si això no és xenofòbia -odi als estrangers, als que són "diferents"- que vinguin tots els escriptors de diccionaris i els rectifiquin. I no resulta fàcil viure en un Estat que, amb una mà condemna a la teva cultura a ser una cultura de segona -el darrer exemple: dels cinc canals de l'hispatat n'hi ha cinc per a televisions en castellà i cap per a televisions en altres llengües hispàniques-, i amb l'altra mà condemna els seus ciutadans a la ignorància que els conduirà, si ningú no hi posa remei, a l'odi.

Perquè als països castellanoparlants d'Espanya ningú no ensenya als infants altra llengua ibèrica que no sigui el castellà, i ben poca cosa sobre les altres cultures hispàniques -la nostra, la basca, la gallega-portuguesa...-. Dificilment aquests infants malensenyats aprendran a estimar i respectar la nostra cultura, si no han tengut mai ocasió de conèixer-la. I si encara, quan siguin grans, continuen llegint l'ABC -el diari més venut a Madrid i a l'Espanya castellanoparlant- aprendran a odiar-nos activament.

Perquè el diari ABC, la revista Epoca, llires com un titulat "mecanismos totalitarios en nuestra democra-

cia" que podeu trobar, ben visible, a una llibreria de Lluçmajor, qualque altra publicació, i algunes tertúlies de ràdio, ensenyen als castellans a odiar les altres nacions d'Espanya. Els ho ensenyen a força de mentides, desinformacions i tergiversacions publicades o emeses, impunement, a diari.

El resultat és que quasi la meitat dels madrilenys (el 47 % segons una enquesta publicada a *La Vanguardia*) estan convençuts de que el castellà és perseguit a Catalunya. Més del 26 % dels espanyols, segons aquesta enquesta, ja s'ha empassat el desbarat. En només quinze dies, dos diaris, una revista i mitja dotzena d'emissores de ràdio ja han fet creure a mitja Espanya que a Catalunya -i a les Balears, que també ho han dit- es mengen/ens menjem els foraters. I, naturalment, els madrilenys, els espanyols que s'ho han cregut, deuen sentir ben poques simpaties per aquest poble desagraït que, "ara que té autonomia", l'aprofita per fer les mil injustícies als castellanoparlants que han tengut la desgràcia d'anar-hi a viure.

Les primeres víctimes d'aquesta campanya anticatalana són els mateixos madrilenys que omplien el plató de Jesús Hermida i aplaudien el sociòleg nazi i mentider Amando de Miguel o el fatxa pintoresc Alfonso Ussía. Aquests dos subjectes predicaven que el castellà era perseguit a Catalunya i comparaven Jordi Pujol amb el general Franco, tot qualificant de "genocida" la política lingüística catalana -consensuada per totes les forces polítiques catalanes, menys el PP-.

Després de tota una vida aprenent mentides, aquests madrilenys del carrer, normals i corrents, no volien ni escoltar el conseller de cultura de la Generalitat, ni la ministra d'Educació del govern Espanyol, ni les polítiques Magda Oranich i Cristina Almeida, ni els escriptors Baltasar Porcel o Camilo José Cela que, des de punts de vista molt diversos, coincidien en afirmar i demostrar que el castellà, ni d'un bon tros, no corr cap perill a Catalunya i que s'ha de continuar treballant per assegurar la supervivència del català.

No són bromes, aquesta sordera col·lectiva dels madrilenys, de molts d'espanyols -i de molts de mallorquins que es beuen les animalades que publiquen els diaris madrilenyitzats sota el títol, ben pretencios, d'"informes", "dossiers", o "notícies" o que escolten les barbaritats que emeten algunes emissores de Madrid i de Palma-. Convé saber que la guerra a l'antiga Iugoslàvia no va començar el dia que els tancs de l'exèrcit federal obrien foc contra la policia eslovena, sinó el dia que la televisió del Belgrad va començar a predicar l'odi contra Croàcia, Albània i Eslovènia. Afortunadament, el govern espanyol, encara que no ajuda gens a la recuperació de la nostra llengua i retarda tant com sap la nostra autonomia política i cultural, ha sabut distanciar-se d'aquesta onada d'odi anticatalà que han incitat la dreta madrilenya i alguns sectors de l'esquerra -el guerrisme, el comunisme centralista, etcètera-. Això honora els ministres de Felipe González

IMPRENTA

Moderna

TIPOGRAFIA - OFFSET

PAPERERIA

Tot en material escolar i objectes d'escriptori

Carrer de Sa Fira, 10 - Tel. i Fax 66 03 10 - LLUCMAJOR

— davant el poble responsable i davant la història.

En comptes de parlar tant del racisme i de la xenofòbia a Alemanya o a França, o dels odis assassins que recorren Europa, s'ho pagaria, d'estudiar quins són els mecanismes que, arreu d'Espanya i també aquí, inciten l'odi ètnic i, sobretot, de quina manera podem combatre aquest odi.

OSLOBODENJE DE SARAJEVO

Perquè a força de llegir mitges veritats i mentides senceres podem acabar aplicant-nos a nosaltres mateixos l'equivocada lliçó de Mateu Monserrat ha extret de la guerra dels Balcans: les víctimes són els culpables.

I no és que don mateu s'equivoqui especialment, de fet quasi tots els periodistes, intel·lectuals i polítics d'Europa han extret, per desgràcia, la mateixa falsa conclusió: "quan es va disoldre a París -Iugoslàvia-, va començar la guerra", vé a dir el nostre regidor-historiador al suplement de *El Mundo* dedicat al diari *Oslobodenje* de Sarajevo.

Per tant, les repúbliques que proclamaren la seva independència varen disoldre la federació iugoslava i això va provocar la guerra, argumenta tothom. Un raonament molt pràctic perquè ens permet atribuir el mort -els morts- de la guerra als nacionalismes, un producte molest i passat de moda. Ens permet pensar-nos que nosaltres, tan partidaris de mantenir la sagrada unitat d'Espanya, o de França, o de la Gran Bretanya, som els bons al.lots, perquè encarnam les democràtiques tradicions

d'occident i l'universalisme humanista contra aqueixes tribus de les caver-nes que voldrien posar fronteres a cada cap de cantó i fer-nos parlar a tots en llengües minoritàries i de poc rendiment econòmic.

A més, aquest discurs va molt bé per dir que Jordi Pujol és una mena d'usaixa croata i que Esquerra Republicana de Catalunya és un partit feixista. Tot madrid, tota Castella i mitja Andalusia ens faran mamballetes i, encara que mai no guanyem les autonòmiques al País Basc o a Catalunya -ja ho sabem, que són "raros" aquests bascos, aquests catalans-, tindre, per a sempre més, el govern d'Espanya a les nostres mans.

Un raonament aquest de "tot va vomençar en desfer-se el país, per tant, la culpa és dels independentistes" de molts bons resultats però, per desgràcia don Mateu, ben fals. Si don Mateu, i com ell els intel·lectuals, els periodistes i els polítics de mitja Europa s'haguessin molestat a consultar les hemeroteques i repassar els fets haurien vist que la dissolució de Iugoslàvia no va ser culpa dels croats ni dels eslovens, sinó de les autoritats de Belgrad que, durant els anys vuitanta, anul.laren l'autonomia de Kosovo, dels intel·lectuals serbis que digueren que la nació sèrbia no podia, de cap manera, viure en minoria a Croàcia, dels acudits que presentaven els industrials i pròspers eslovens com uns "aferrats insolidaris", dels mitjans de comunicació que escampaven l'odi i del govern central que va bloquejar els drets dels croats a les institucions comunes. Davant aquestes agressions, que havien convertit la constitució iugoslava en un

paper banyat, Croàcia va intentar mantenir, com a mínim, una confederació. L'exèrcit iugoslau ho va agrair arrasant el país. A les repúbliques no els va quedar altre remei que proclamar la independència.

Si don Mateu, i com ells els intel·lectuals, els periodistes i els polítics de mitja Europa, s'haguessin molestat a consultar les hemeroteques haurien comprovat que la guerra no la començaren les repúbliques sinó l'exèrcit federal, que ja havia destruït moltes ciutats i ja havia provocat moltes desenes de milers de morts quan la Comunitat Europea, a la fi, va reconèixer de mala gana la independència d'Eslovènia i Croàcia. La mateixa història, però augmentada i corregida a pitjor va repetir-se en el cas de Bòsnia Herzegovina. Dos anys i molts de cadàvers després, les víctimes passen encara per esser els culpables. Els culpables iugoslavs, mentrestant, han guanyat totes les batalles i els culpables de l'estranger repeteixen, un pic i un altre, la frase que don mateu degué llegir en algun setmanari abans d'enflocar-la al periodista de *El Mundo* que va immortalitzar-la en lletres de motlo.

Als editors de l'ABC i a les jerarquies del PP tot això -les bromes sobre pobles "avars" i "insolidaris", les amenaces contra la cultura dels nostres germans que viuen en aquella regió autònoma tan rebel, les crides a la sagrada unitat de la pàtria- els hauria de sonar. Ja ho crec que els sona, i encara els sonarà més si constaren que l'anticatalanisme dona bons resultats a les eleccions. I si no, que li demanin a Jeroni Albertí, que encara paga les factures de l'operació Roca.

SPORTS
ca'n salom

CORDELLERIA I ESPARDENYERIA

C/ Músic Joan Xamena, 12. Tel. 66 14 84 (Llucmajor)

Maria Clara

Boutique

c/ Impremta, n.º 1 (Pas d'en Quint)
Tel. (9 71) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca

CARNISSERIA ■ XARCUTERIA

ZANOQUERA GARCÍAS

**EL SUPER
MERCAT
DE LA CARN**

**CADA SETMANA TENIM LES DARRERES
NOVETATS D'ALTA XARCUTERIA**

- * **PRIMERES MARQUES DE «PATÉS»**
- * **POLLASTRES DE CAMP**
- * **TOTS ELS DIES TENIM ENTRECOT DE
VEDELLA**
- * **POLLASTRES FARCITS PER
ENCÀRREC**
- * **PORCELLETES, INDIOTS, ANNERES I
POLLASTRES FARCITS PER A
BATEIGS I PRIMERES COMUNIONS**

**Per a nosaltres vostè és primer
Bones Fires!**

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02 (LLUCMAJOR)

LA FINESTRA

Llibres per conèixer el món

Ara que ha començat el curs, els estudiants disposen de dues eines que els ajudaran a conèixer l'entorn. Es tracta de dues publicacions didàctiques que ha escrit Celso Calviño, un mestre que a més d'exercir la docència dedica temps i entusiasmes a estudiar Geografia, recollir topònims, investigar temes històrics i, encara, a col·laborar en aquesta revista. Una d'aquestes publicacions ens parla de la immensitat de l'Univers; l'altra, se centra en una contrada llucmajorera.

Descobrint l'Univers. - fet en col·laboració amb Pau Bibiloni - és un material que arriba que arriba a l'alumne dins una maleta plàstica que conté el llibre de text, sis quaderns d'activitats, sis pòsters fotogràfics, un planisferi celeste i un atlas de la Lluna. Edicions Cort n'ha tengut cura de la publicació a través de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Aquesta maleta educativa és un complement adequat per fer una visita a l'Observatori Astronòmic de Mallorca, situat a Costitx.

El llibre de text i els quaderns d'activitats que se'n deriven tracten de l'Univers, de l'espai, del sistema solar, de la Terra amb totes les seves característiques planetàries, de la Lluna, les galàxies, els cometes i tots els altres elements de l'espai. També s'hi parla de l'astronomia i de l'exploració que han fet els homes més enllà dels límits del nostre planeta.

Per una altra part, Celso Calviño -ara en solitari- ha convertit el seu coneixement dels paratges de s'Estelella en una plagueta que permet conèixer la realitat d'aquest bocí de la Marina. El text duu per títol *De s'Estantol a Cala Pi, passant per s'Estelella. Una passejada per la costa llucmajorera*. L'edició és a compte de l'Escola de Formació de Mitjans Didàctics amb ajuts del Govern Balear i l'Ajuntament.

El treball se centra a observar les característiques del lloc, des del tipus de població que és s'Estantol fins a la costa, el clima, la flora, la fauna, les torres de defensa i les urbanitzacions. Un capítol important és dedicar a la problemàtica de la central tèrmica.

Esperem que aquest material serveixi per millorar l'ensenyament mallorquí.

Macià Garcias

El canvi del canvi

Durant la campanya electoral de les passades eleccions generals (6 de juny) es va repetir en múltiples ocasions que allò que la societat necessitava era EL CANVI DEL CANVI. Doncs bé, quin era aquest missatge? Segons la meua opinió la societat, a més de confiar plenament en Felipe González i en el PSOE, per governar el país i treure'l de la crisi econòmica, s'estaven demanant tres coses:

-Els socialistes, individualment i col·lectiva, hem de ser intransigents en els nostres comportaments ètics. Aquest és un signe de credibilitat que ens exigeix la societat i els socialistes hem de ser els primers en aquesta actitud exemplar, perquè el fet que la mateixa gent que es mostra tan exigent amb nosaltres adopti una actitud molt més tolerant davant les distraccions ètiques de la dreta, és aquí on la societat comprèn molt millor les diferències entre les dues classes de fer política.

En aquest moment s'exigeix que siguem radicals fins a l'exageració, fins i tot amb el risc de ser injust amb els propis.

Hem de ser coherents amb el nostre pensament ideològic i representació, hem de fer-ho amb austeritat i amb senzillesa, amb modèstia i discretament, i actuant sempre de manera exemplar.

-És necessari donar un nou impuls democràtic a la política. Recuperar la credibilitat en la política i en la democràcia i apropar-la als ciutadans i que aquests sentin les institucions com a seves i fer-les més comprensibles. Què hem de fer en aquest tema?

Hem d'adequar el partit a la societat, que s'organitza mitjançant associacions i interessos molt diversos. El partit no pot ser la vella organització de principi de segle -afiliats, "cases del poble", diputats i dirigents- sinó que ha de ser una organització oberta i transparent que funcioni de baix per amunt i no a la inversa.

Oberta vol dir penetrada per aquesta nova societat en la qual també han de participar qui no estigui afiliat, en contacte més estret amb els moviments socials, amb molta pluralitat interior i sistemes d'elecció

directa dels representants públics.

I transparent vol dir amb un finançament legal, clar i conegut i amb una organització i funcionament intern amb idèntiques característiques.

-Els electors ens han confirmat en un determinat projecte polític des dels valors i les aspiracions d'una socialdemocràcia. Mai no s'havia fet una campanya amb tanta càrrega ideològica i mai no havíem concretat tant el nostre discurs pel que fa als senyals d'identitat fonamentals dels moderns socialdemòcrates europeus: l'estat de benestar.

Però a més a més, la societat reclama la modernització urgent del discurs polític socialista. Vol continuar amb aquests sentiments, cultura i projectes que sempre han estat defensats per l'esquerra, però cal que ens adaptem a una nova societat que demana nous perfils ideològics per tal que continuï havent-hi un referent de progrés. És a dir, de solidaritat i de justícia en aquesta societat nostra.

Joan J. Maestre

DOLÇ I SALAT

FRUITS SECS
CONGELATS
POLLASTRES A L'AST

Plaça d'Espanya, 8 - Tel. 66 24 06 - LLUCMAJOR

COLORINS

MODA
INFANTIL

C/. D'es Vall, 107

☎ 66 27 26

LLUCMAJOR - MALLORCA

De sants, remeis i totes herbes

Octubre és el primer mes de la tardor, que com haureu vist, enguany ha començat així com toca i ens ha donat 75'8 litres el setembre.

El primer sant emblemàtic de l'octubre és Sant Francesc, dia 4, que és festa grossa al Convent; referent-nos al conreu a foravila, aquest dia és bo per sembrar faves, i si sembrau julivert, no vos espigarà durant un any. També el blat sembrat aquest dia, altrament dit blat de Sant Francesc és el blat més primerenc, ja ho diu el refrany "Quan l'octubre és arribat, sembla el sègol, l'ordi i el blat".

Diuen que el núvol anomenat el Cordó de Sant Francesc és dolent per als mariners perquè fa que hi hagi gran maror a la mar i perill que les barques vagin a fons.

Dia 15 és Santa Teresa, és el millor dia per sembrar francesilles.

Dia 17 és sa Darrera Fira ja que dia 18 és Sant Lluç, i com sabeu el dia de la darrera fira és el diumenge abans de Sant Lluç o el dia d'aquest Sant si cau en Diumenge.

Joves, fadrins, festejadors i enamorats, no us oblideu de comprar la fermança a s'al.lota ja que: Fadri que no entregará per sa fira sa fermança, ja pot perdre s'esperança i en déu sa confiança que s'al.lota no el voldrà.

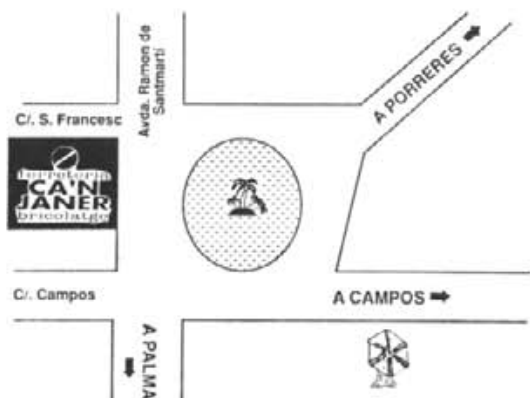
Si voleu fer com els devots cristians d'altre temps, el dijous després de la Darrera Fira feis visita a la Mare de Déu de Gràcia, per agrair-li les

ferreteria
**CA'N
JANER**
bricolatge

Avda. Ramon de Sant Martí, s/n.

Rotonda Lluçmajor - Campos

LLUCMAJOR

CAMISETES
XANDALLS

PLAÇA 18
serigrafia

PLAÇA ESPANYA, 18
07620 LLUCMAJOR (MALLORCA)
TELÉFON 66 04 22

fires i demanar-li salut fins a les altres, com conta Mn. Baltasar Coll al seu pregó "Les Fires de Llucmajor".

Si ja heu acabat de tomar garroves, anau ara a collir figues tardanes i preparau-vos a collir les magranes que ja comencen a madurar, i també els codonys, anous i nesples: "Per Sant Lluc nesples apelluc". Si les apellucau per la lluna vella de Tots Sants es conservaran bé i no se ruaran ni tornaran agres.

Dia 21 són les verges, temps de bunyols i serenates (que no seregates).

Avui, per anar pel món, s'ha de mester molta testa. Quantes n'hi ha que fan festa per les verges i no ho són!

Dia 24, un temps, era Sant Rafel i és bon temps per esmotxar les hortènsies.

Amb les saons d'aquest mes, el bestiar té menjar; arriben els ocells migradors que vénen a pssar l'hivern.

A finals de mes ja es poden caçar tords, però no amb cassette que està

prohibit, així mateix els podeu caçar amb reclam:

Com es tord ve mort de fam qui sa fortuna l'encalça, li respon una veu falsa que s'anomena reclam.

Per ses fires és bon temps per comprar olives i salar-les; a principi de mes encara podeu fer qualche enfiloi de pebres coents.

Si el mes passat secàreu figues, ara ja les podeu encistar, si no voleu que es corquin ho heu de fer dins la lluna vella.

Dia primer de novembre és Tots Sants i dia 2 els morts; temps de bunyols i si teniu infants pensau a comprar-los un rosari de carabassat. El primer diumenge d'aquest mes és Sant Cabrit i Sant Bassa, defensors heròics del castell d'Alaró contra les tropes del rei Alfons.

El que queda del mes de novembre ho explicarem el mes que ve.

Ja ha començat l'escola, perilla que els al.lots agafin polls (1) (sempre els solen agafar després de vacances),

vet aquí un remei per matar-los: Utilitzarem tabac perferentment molt fort, l'anomenat "tabac de pota". S'ha de fer un decuit del 1 al 5 % segons l'edat del qui té els polls; hem de banyar d'aquest líquid les parts afectades. La nicotina d'aquest tabac, és un alcaloide que poden resistir molts pocs insectes.

Parlant de tabac, remei per als fumadors? Cap! seria predicar debades. Els mateixos autors no sabem predicar amb l'exemple.

(1) antic i popularment anomenats tits.

Temperatures del mes de setembre:

Màxima: 27'8° dia 2

Mínima: 12'4° dia 29.

Màxima més baixa: 18° dia 23

Mínima més alta 20'2° dia 4.

Es Jai de sa Barraqueta

Lluna nova

DIA 15

Quart creixent

DIA 22

Lluna plena

DIA 30

Quart minvant

DIA 8

TALLER MECÀNIC

J. TOMÀS

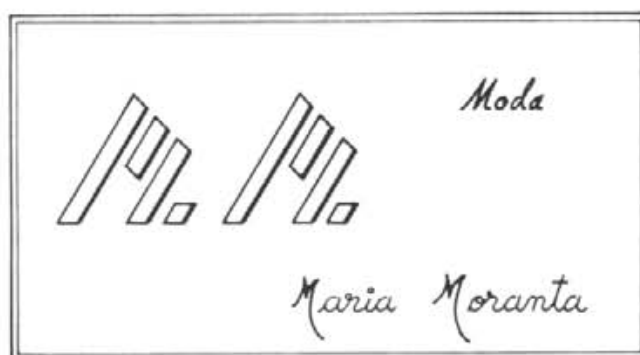
REPARACIÓ D'AUTOMÒBILS

QUEVIURES CLAR

Aquest establiment vos desitja Bones Fires

C/ Bisbe Taixequet, 62 - Tel. 66 03 93 - LLUCMAJOR

T'agradarà i agradaràs

Enguany t'oferim moltes novetats.

Al mateix temps et desitjam unes **BONES FESTES**

T'esperam

Carrer Major, 4 - Local D.
Telf. 650934 CAMPOS

Carrer Born, 9 - A
Telf. 120086 LLUCMAJOR

Presentació d'un nou llibre de Miquel Sbert i Garau, "La cinta de plata"

El pasat dia 16 de setembre tengué lloc la presentació d'una nova publicació del llucmajorer Miquel Sbert i Garau, Inspector d'Educació i conegut publicista i col·laborador d'aquesta revista. L'acte, que es vegé concorregut per un nombrosíssim públic entre el que hi havia un bon grup de llucmajorers, es celebrà al Saló d'Actes de la Banca March, a Palma.

Obrí l'acte el Director General d'Educació de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, Jaume Casanovas, qui d'adherí al missatge del llibre -estimació i defensa de la terra i de la natura- i valorà molt positivament el contingut i la forma literària de "La cinta de plata", al mateix temps que remarcava les característiques personals i professio-

nals de l'autor.

La presentació del llibre estigué a càrrec de Gabriel Janer Manila,

escriptor i catedràtic de la Universitat de les Illes Balears. En un bellíssim parlament, situà "La cinta de plata"

OPEL ASTRA: LA SEVA EXCEL·LÈNCIA, EL FUTUR

SERVICI

Una generació per endavant

AUTOMÒBILS LLUCMAJOR, S.L.

Ronda Ponent, 30

Tel. 66 06 24 (Llucmajor)

de Miquel Sbert i Garau en el context d'una llarguíssima i valuósissima tradició dins la literatura universal d'obres que tenen els animals com a protagonistes, de forma exclusiva o en companyia de personatges humans, d'històries sovint ben al·lisonadores, a partir de tot un seguit d'esdeveniments, diàlegs i aventures, on es teixeix un argument al voltant de qualsevol dels temes, situacions, passions o valors que, de forma permanent, preocupen o acompanyen la humanitat. Així, fent parlar els animals, traslladant al seu món les preocupacions i lluites del home i posant en la seva boca allò que en realitat pensa o sent l'autor, s'aconsegueix un efecte especial i sovint més expressiu que si la història fos protagonitzada per personatges humans.

Es referí a l'obra objecte de la presentació, destacant el fil argumental, els personatges i la lliçó que es pot treure. Un variat grup d'animals que

viuen a la Marina de Lluçmajor s'enfronten amb un vertiginós procés de construcció de carreteres que constitueixen un greu perill per a tots ells i per les formes de vida de la Marina. La reacció d'aquest col·lectiu és la posada en marxa d'una entratègia, senzilla i simple però en un primer moment ben eficaç, de destrucció d'aquestes obres, estratègia que esdevé element d'actuació conjunta i de clara conscienciació.

En darrer lloc, l'autor confegí un llarg capítol d'agraïments a totes les persones que havien fet possible "La cinta de plata". Recordà experiències d'iniciació a la lectura davant la seva infància i resseguí el fil de la seva identificació progressiva amb el que en podríem dir "l'ànima de la Marina llucmajorera". Explicà com sorgí la idea d'aquest llibre -fets de la biografia personal foren d'una gran importància- i com fou el procés de la seva definitiva elaboració. Definí el

llibre com un acte de reacció i com una expressió d'un estat d'ànim davant la realitat de la progressiva degradació d'una gran part de Mallorca.

"La cinta de plata" llibre realitzat pel Servei de Mitjans Didàctics (STED) de Palma i patrocinat per la Direcció General d'Educació de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, possibilitarà moltes iniciatives educatives per dur a terme a les escoles i també provocarà un clar interès entre la població adulta.

I quedarà com un testimoni viu de protesta davant una mala gestió dels espais urbans i rurals -amb responsabilitats molt repartides-, amb una problemàtica encara oberta i amb unes quantes assignatures que aprovar definitivament a la nostra estimada Marina.

Jaume Oliver

SUNFLOWERS
ESCOLA D'IDIOMES

ANGLÈS * ALEMANY * FRANCÈS * ESPANYOL PER A ESTRANGERS

- * Per a nins, joves i adults
- * Tots els nivells
- * Grups reduïts
- * Metodologia activa amb audiovisuals
- * Professorat nadiu titulat
- * Cursos preparatius per a exàmens oficials

Classes de repàs d'anglès, llatí, català i espanyol per als estudiants d'EGB, BUP, FP i Universitaris

INFORMAU-VOS AL:

C/ Bisbe Taixequet, 70

Tel. 12 06 29

LLUCMAJOR

Els dimarts, dijous i divendres de 4 a 9 hs.

OFICINA PRINCIPAL: C/ Martí Costa, 4-1r. Tels. 28 40 03 - 45 41 61 - 07013 PALMA

Don Guillem Colom i Casasnoves. L'home i la seva obra

L'HOME

Don Guillem Colom i Casasnoves va néixer a Sóller un dia d'agost del 1900. Era fàcil recordar la seva edat paral·lela al segle. Els seus pares, bons sollerics, havien fet una considerable fortuna a Amèrica i a França. La invertiren a Sóller i a Pollença i això va permetre que D. Guillem no hagués de preocupar-se de la qüestió econòmica durant tota la seva vida i que no tingués necessitat de realitzar treballs remunerats. De jove, estudià al col·legi dels Frares de baverall -La Salle- al seu poble natiu. Passà la seva joventut entre Sóller i la possessió de Llenaire a la badia de Pollença.

Fondament enamorat dels panorames de les marines i serralades de la vall de Sóller i també de les joves serres pollencines banyades per la mar, -dos racons de l'Illa on la natura es presenta en vitalitat i força capaces de fer esclatar en qualsevol la sensibilitat envers del paisatge- bastaren a l'adolescent Colom per a despertar-li la vocació de naturalista. Estimà, immensament i sempre les roques, la fauna i la flora nostrades i molt prompte trobà al seu poble natiu que, amb les seves mateixes dèires, li ensenyàs les primeres lliçons sobre el regne vegetal, la Botànica. Fou el germà Bianor, frare de La Salle, francès refugiat a Sóller per la persecució religiosa a la França d'aquell temps. El germà jordà, teatí de Pollença, l'inicià a l'estudi del regne animal, zoologia, i amb ell aprengué els fonaments de l'entomologia, el fascinant món dels insectes. Però fou en Bartomeu Darder i Pericàs, catedràtic de ciències naturals i autor de nombrosos i meritoris treballs de geologia -els mapes i estudis de les serres d Llevant- el qui més influí en la vida científica de Colom.

El geòleg Darder era de caràcter molt diferent al dels religiosos: Liberal, apassionat, generós, enèrgic, forta personalitat, molt capacitat per a la feina, regionalista i proper a l'Esque-

Sra. Puigserver, D. Guillem Colom, D. Josep Sacarès i D. Joan Cuerda

rra Republicana de Balears, el conduí pel complicat món de la geologia estructural de camp, talls, falles, plecs, discordàncies, etc., un veritable trencaclosques, i li proporcionà bibliografia per tal que es formàs en aquesta disciplina i li presentà en Paul Fallot, el gran mestre francès, autor de la voluminosa i clàssica tesi doctoral sobre la Serra Nord de Mallorca.

Sé de mateix D. Guillem -m'ho digué mentre trespàvem les serrala-

des llucmajoreres- que fou en Darder qui l'indicà la seva orientació cap a la micropaleontologia, ciència aleshores molt poc desenvolupada. I l'encertà en Darder perquè, seguint-les, en Colom va esdevenir, en el decurs de temps, una autoritat mundial.

Per completar la seva formació científica, es desplaçà a Estrasburg i a París i continuà els seus estudis especialitzats sota la direcció dels grans mestres europeus. Tants nobles afanys no tardaren en fruitar: publi-

cació rera publicació des del 1926 fins al 93: 67 anys de fecunditat -208 treballs i més d'una dotzena de llibres tècnics i de divulgació-, **Doctor honoris causa** de diverses Universitats i un llarg etc. de reconeixements acadèmics i socials. Aquest any i el proper és segur que sortiran nous llibres, comunicacions, etc. que estan en premsa, com per exemple, la Geologia de Menorca.

Però és de justícia remarcar que dins la seva obra hi ha una gran col·laboradora: la seva esposa dona Catalina Arbona, una gran senyora que vaig tenir l'honor i la satisfacció de conèixer.

EL SEU TARANNÀ

Don Guillem era home de temperament inquiet, de perpicaç observació, profundament religiós, però sense cap mena d'ostentació fins i tot en aquells temps del nacional-catolicisme, en què l'extereorització era ben vista i a vegades necessària, d'ideologia conservador com li calia i no s'interessava gaire per la política. Estimava la literatura i els llibres de divulgació científica com l'arqueologia i la història. Quan li n'arribava qualcuna d'interessant i per la lectura en quedava apassionat -no se'n sabia desfer sense acabar-lo- se'n queixava perquè això li feia retardar les seves investigacions.

De natural era tímid, però no reservat; la seva timidesa, a vegades, semblava fredor als desconeguts, però quan s'establí confiança entre ells, esdevenia un agradable conversador fins i tot en coses intrascendents. El seu caràcter, durant la seva llarga senectut, es tornà més bondadós i relaxat. No li plaïa la vida social i no entenia com altres investigadors perdien el temps en aquests afers. Segons el seu parer el temps no es podia perdre i conseqüent amb ell mateix l'aprofità fins el darrer moment de la seva vida.

Era auster en el vestir, en el menjar, en les seves petites despeses personals, en tot. Estava posseït d'un instint vital, una espècie de voluptuositat febril que l'impulsava a aprendre i a investigar els secrets de la natura.

Aquestes forces de l'esperit no l'abandonaren durant tota la seva vida que la dedicà a la ciència i a la família.

ANÈCDOTES DINS LA VIDA DE D. GUILLEM LA MADONA DE LLENAIRE

Un estiu que passà a la possessió del Port de Pollença, D. Guillem, jove ja garrut, només es preocupava de caçar insectes amb la seva xarxa per la rodalia de la finca i, caçats, proveït d'una bona lupa, els examinava atentament.

Una vegada que havia tingut molta sort, demostrà la seva alegria als pagesos de les cases. La madona del lloc, ben llampant i en to recriminadori, li digué: Un jove com vostè, ric i polít, valdria més que correqués darrera al·lotes que no col·leccionar animalons. Això no és normal. "I li donà una bona renyada i... Tenia raó".

EN DARDER I EL MAGISTERI

Després de la pujada del Front Popular a Espanya, s'hi obrí una etapa de gran intaquil·litat social. La socialització del país pareixia imparabla.

Un dia el geòleg Darder, tot consirós, anà a Sóller amb el seu cotxe i li digué: "Guillem, la socialització potser un fet i si et prenen el patrimoni, et quedaràs en mala situació. T'he preparat l'ingrés a l'Escola de Magisteri i la teva capacitat intel·lectual farà que en breu temps podràs sortir mestre i així tindràs una manera de viure digne i temps per dedicar-te a les teves afeccions".

Allò vingué tan de nou a D. Guillem que, després de repassar la situació política, li contestà: "Tomeu, serà el que Déu Voldrà, però jo amb aquestes condicions no accepto i t'agreesc moltíssim el teu interès".

I en Dardee, preocupat pel jove valor, tornà a Ciutat. El temps donaria la raó a D. Guillem. El qui va de preocupar-se fou en Darder que pel juliol de l'any 36 fou represaliat per les seves idees regionalistes. (D. era cosí-germà del batle de Ciutat Emili.D.)

Aquestes dues anècdotes me les contà el mateix D. Guillem durant les moltes hores de camp que férem ambdós plegats.

D. Guillem no fou un home de moltes vivències; la seva vida, lluny del sorell del món, va transcórrer a la vall de Sóller entre el microscopi, la màquina d'escriure, llibres, pedres i la seva família. Les relacions amb el món exterior eren les visites freqüents a la seva casa de científics nacionals i estrangers.

LA SEVA OBRA

La seva obra és ingent. Èmul modern del gran Charles Darwin, v a investigar els tres regnes, mineral, vegetal i animal, cosa, avui, molt difícil i contraproduent, ja que, per la gran extensió de les ciències, l'especialització s'és imposada. Saber molt de poc, ens porta a saber poc de molt per això cal particularitzar i tenim que els treballs generals són obra d'equip, de grup, més que no d'individus.

Malgrat aquestes consideracions, ell en va sortir airós si tenim en compte que els seus llibres com **Biografía de las Baleares. El medio y la vida, más allá de la prehistoria**, etc. foren els primers d'aquest tipus dins tot l'Estat espanyol i van omplir un buit secular dins el món de la ciència espanyola.

No puc deixar d'esmentar tres treballs en català que publicà mentre va viure. Els tres són de caràcter divulgatiu i molt separats en el temps per causes de tots conegudes. Són els següents: **Assaig sobre els endemismes animals de les Balears**. Els estudis de Miss Bate sobre els vertebrats fòssils del Quaternari de Mallorca - ambdós publicats a la revista "La nostra terra" - i **Els cicles estivals i hivernals que regeixen la flora i la fauna de les Balears** a "Edicions de pinte en ample" de Lluçmajor (1990) (1)

DON GUILLEM COLOM I LES MUNTANYES DE LLUCMAJOR

Per espai de dos anys, quasi tots

els diumenges, exceptuats els mesos més calorosos de l'estiu, invariablement, l'anava a esperar a Ciutat a l'arribada del tren de Sóller a les vuit i mitja del matí i amb el meu cotxe partíem a canar món de les muntanyes de Llucmajor i Porreres. L'objectiu de les nostres excursions era refer el mapa geològic de la regió i aprofundir els estudis de la geologia i paleontologia de la zona.

Començarem pel Puig Canals i hi estudiarem els seus espectaculars conglomerats del Wefernià (pedra esmoladora). Després, la Serreta de Galdent, bon agre per als numúls, que acaba amb l'anticlinal tombat de Son Saleta de la família de n'Antònia Boscana, Puig de se Bruixes, segons el poble.

Separat per una vall d'origen ectònic, tenim el Puig de s'Escolà que ens ajuda a completar les sèries dels fòssils i més amunt, el massís de Randa amb les seves roques trabucades a tramuntana. Es terra de plecs intraformacionals i reliscaments submarins. Si continuau cap al galter occidental, trobau Son Grau d'en Miquel Clar (Terrasa), on afluïren uns dels talls més complets de la contrada i a s'Aresta s'hi veuen bancs de coralls fòssils de gran bellesa (les peces encara sense classificar). Si travessau la vall al galter del puig de Míner i el de Son Lluís, hi descobrireu, per primera vegada, el pis Aquitània, desconegut fins aleshores a Mallorca. I entre aquestes muntanyes, al Puig de sa Bastiada, hi trobareu els jaciments de sílex del Postlandià. I, finalment, la gran troballa és féu a les coves de son Lluís del pis Pliocè que fou estudiat i donat a conèixer amb publicació conjunta amb el Sr J. Cuerda, un altre mestre de la paleontologia.

Ens portàvem per les nostres excursions, que començarem a s'Aranjassa i acabarem a Campos, pa a taleca que la meva esposa ens preparava. No hi faltava mai la patata frita Chips, deia D. Guillem, que n'era un entusiasta. Quan el trajecte a recórrer era llarg, per tal d'aprofitar el temps, a vegades, anàvem a aparcar el cotxe a un cap de muntanya i, horabaixando, mon pare venia a cer-

car-nos amb la furgoneta i ens duia al punt d'origen i d'aquí amb el nostre cotxe cap a Ciutat perquè D. Guillem pogués retornar amb el tren al seu poble, Sóller. Ben tranquil als seients de primera classe -el seu pare en fou uns dels fundadors- repassa-va minuciosament la feina feta, els nombrosos apunts de la llibreta de camp, ordenava les idees i fermava caps de tot el que havíem fet.

Per espai de molts anys, jo li enviava a Sóller bosses i més bosses d'argiles i margues i trossos de roca. Ell, en el seu laboratori, en preparava i en determinava la cronologia mitjançant la microfauna. Era una data inestimable perquè sols ell la sabia fer.

Els diumenges que no sortia amb ell, la meua tasca era explorar el terreny i cercar els afloraments de roques més importants -des del punt de vista geològic, s'entén-, detectar els bussaments, posar color al mapa, segon els pisos, recollir mostres, fer talls estratigràfics que ell repassava i comprovava.

A més de la feina, dels tecnicismes emprats, els comentaris sobre el terreny, etc., parlàvem de la història i filosofia de les Ciències Naturals, de Darwin, Lamarck, Cuvier, Mendel, Huxley, Teillard, etc., de la ciència soviètica demencialment enfrontada al món capitalista -com si existissin dues matemàtiques- de la MATança física dels genètics soviets pel sol fet de ser mendelians, en temps de Stalin, de l'afer Lisenko en plena dècada del cinquanta, causa, entre d'altres, del retrassament agrícola d'aquell imperi avui en descomposició. Discutíem també sobre els grans factors del camp hortifrutícola com Michurin i Burbank, rus un i americà l'altre, de la postura intransigent de l'Església davant l'evolucionisme, seqüeles d'enfrontaments seculars entre fe i ciència, avui ja superats. Teníem una afecció comuna: la lectura dels llibres del gran entomòleg francès, Fabre.

És millor cercar el que ens uneix i no les diferències que ens separen en el temps esborra, ja que la veritat no es pura. Don Guillem sempre parlava molt bé d'en Darder i d'en Fallot, encara que del primer en criticava les seves afeccions a la vergueta -era

saurí- perquè deia que això no era científic.

Vull tenir un record especial per molts d'anys de reunions a la Societat d'història natural de Balears ubicada a l'Estudi General Lul·lià. Em plau de citar-vos D. Guillem, en Cuerda, en Muntaner Darder, en Gassull, Guillem Mateu, en Palou, en Bauzá, els germans de La Salle Adrover i Basilio, n'Orell, en Joaquelot, etc.

El fruit d'aquesta agrupació va ser el Butlletí, revista d'alt nivell científic, que, sense interrupcions, s'ha anat publicant durant quaranta anys gràcies, en part, a la gran labor del Sr. Joan Cuerda i la creació d'una biblioteca científica amb molts volumens.

I ara, tornant de bell nou a D. Guillem, us diré que ha rebut quasi tots el reconeixements i honors acadèmics i socials que un científic de la seva talla es mereix i que hi ha tingut mola part activa a això en Guillem Mateu.

Podríem també establir també encara un altre paral·lelisme amb Charles Darwin, ja que a aquest, al final de la seva vida, l'honoraren. Però per desgràcia i, a voltes, per incomprensió, la societat no obra així. Ens basta recordar els casos de Lamarck que morí dins la misèria més absoluta i cec o en G. Mendel que va viure i morir oblidat fins que, anys després, el redescobriren.

Si qualque dia la memòria de D. Guillem es fes fonedissa, la seva presència reviurà en els llibres, en la ingent obra escrita que ens llegà. Déu va satisfer la seva curiositat i li permeté d'entreveure els fragments de la terra i el tot d'una realitat molt més gran.

És el seu desig que això que us he escrit sigui tingut com un bell i sagrat record en el temps i en l'espai del seu amic Pep Sacarès, geòleg dels diumenges.

Josep Sacarès i Mulet

(1) Si voleu conèixer la seva obra completa i la seva biografia, consultau el pròleg del llibre *Las Ciencias naturales en las Islas Baleares. Historia de sus progresos i La gran enciclopèdia de Mallorca* s.v. Colom i Casasnoves, Guillem, redactats per en Guillem Mateu, deixeble de D. Guillem Colom.

Temps era temps

Els venedors ambulants abans dels 60

El carro untat a vessar
i les rodes ben llambrines,
quin delit fa davallar
per les Costes Algaïdines!

Canten boixes i fuells
i sodraqueigen les bandes,
brunzen bréndoles i anells
i gupsiregen les llandes...

A les fires! als mercats,
a través de la planura,
amb els coves estibats
de bona fruita madura!

-Parau esment compradors,
barriscau-les sense esperes,
les figues-flors albacors
i les primeres cireres!-

Guillem Colom

Cançó de l'hortolà, 1931 (fragment).

Feis un esforç per situar-vos en un dels nostres poblets de l'interior en un temps en que no circulaven, apenes, vehicles a motor, en que no existia la televisió i els aparells de radio eren escassos, en que no hi havia motors de treure aigua, ni de serrar... i substituí-ho pel lladruc del ca, l'escainar de la gallina del corral casolà, la campana de l'església, el grinyol de la curriola i el rec-rec de les llantes del carro sobre la macolinada dels carrers sense asfaltar.

Tots aquests i només similars a aquests eren els sons del silenci dels nostres pobles fins als anys cinquanta i es podien escoltar fins el punt de poder destriar de quina possessió era el gall que començava a cantar de matinada i d'on eren els qui li feien cort.

La gent alhora sentia el cant dels ocells i en prenia cura per fer el pronòstic del temps. S'aturava de fer feina en sentir el toc de l'avemaria, ja fos estant a la casa o enmig dels sementers, i escoltava els mussols en venir el bon temps, amagats dedins la foscuria del garrover platejat de llum de lluna.

En aquest ambient de silenci trencat sols per notes de la natura sense estridència o pels sons amics de la campana, del carretó, de la forja del ferrer, era bo de fer identificar un renou o una veu forana. Totes les dones sortien al portal per saber de què o de qui es tractava. Gairebé la pau rutinària dels petits nuclis no es trencava mai, llevat d'una desgràcia o d'un motiu de festa. Cada dia era igual a l'anterior i cada estació idèntica a l'anterior passada. Les feines eren les mateixes segons l'estació: l'home al camp i la dona a casa i a fer jornals: espigolar, entrecavar, fer llobades, collir ametles, vermar... Les matances, les panades, els torrons... tot en el seu temps, sense pressa, sense canvis ni sorpreses. El rosari del vespre vora el foc a l'hivern i a l'estiu a la fresca i una economia familiar basada en l'autosuficiència i l'estalvi.

Quan per un horabaixa d'anar a fer herba es pagaven trenta cèntims, viatjar a Ciutat en tren de carbó en costava catorze, des de Santa Maria. O sia, que no era gens ni mica barat. No s'hi anava més que per necessitat, a Ciutat: per causa de malaltia, visitar parents (normalment per Nadal, aprofitant per dur els al.lots a les "titres") o per comprar teixits per fer els vestits de festa.

Per tots els altres articles que es podien haver de menester a una casa, no feia cap falta anar a Ciutat: els venedors de carrer ho duïen al portal.

Els qui no ho visqueren, que són gairebé tots els que encara no han complert els quaranta anys, tendran mal de fer imaginar l'animació que es produïa als carrers d'aquells pobles tan tranquils, quan arribava el carro d'un d'aquells nombrosos venedors, compradors, adobadors, cantadors, pedacers, esmoladors, peixaters, lleters, cocouers, calciners, sanadors, etc. disposat a subministrar, comprar o baratar els productes propis d'aquesta activitat.

S'hi estaven una bona estona, enmig del carrer fent la mercaderia. De vegades, la bèstia deixava un present de buïnes que, si no les arreplegava l'amo dins un caixó que duia al costat del carro, era repartit -un dia una i un dia l'altra- entre les dones que les aprofitaven per femar els ramellers. Es manava al fill o a la filla petita anar a cercar la pala de les buïnes quan la generositat del venedor -satisfet de la venda- ho permetia.

El carro del pedacer anava estibat. Comprava pedaços i paper a tant el quilo, però no acostumava a pagar amb diners sinó amb plats, xicres o tassons. Era per tant, un baratar, més que vendre. Els plats eren blancs amb una ratlla blava i les xicres també. Feien falta un grapat de quilos de pedaços per fer la dotzena. Els tassons eren de vidre gruixat blanc amb ditades i els duia dins cistelles plenes de palla per què no es trencassin. Deien que havien d'anar vius amb el pedacer, perquè tenia els dits falaguers quan estrava a les cases per valorar el paper o els pedaços. D'altres, barataven en plats i tassons, petits moblets o objectes poc apreciats per la madona de la casa que desitjava fer la dotzena com fos. Es conta de molts d'aquells pedacers que es feren rics i que deixaren fortunes als seus hereus.

L'adobacossis acostumava fer dues visites cada any: una tocant l'estiu i l'altra a començament d'hivern. Els estric de l'adobacossis semblaven una joguina, la baldufa sobre tot (precursora del "berbiquí"), enrevoltava als infants quan la feia girar per foradar la terrissa on hi posava després les grapes per tancar el crui que cobria de màstic. L'adobacossis feia la feina assegut a terra, damunt un sac.

A començament d'hivern, coincidia també la visita del paraiguer, que solia fer el camí a peu, amb un feix de

varilles fermat a l'esquena i una bossa de lona amb les eines que emprava per adobar els vells parai-gües negres esquinçats per un cop de vent o foradats per un ratolí o per una escarrinxada de qualque branca. També feia la seva feina assegut a terra, però no despertava tant interès entre la patulea com l'adobacossis.

Entre el gremi dels abocadors, hi podríem incloure potser també l'esmolador, un dels oficis que encara es mantenen vius al carrer, encara que ja fa mal de trobar-lo. De l'esmolador, el que més s'agraïa per l'oïda, era el xiulet d'escala simple que convidava a sortir al carrer amb les ganivetes i tisores per esmolar. El petit espectacle de la mola enviant un ramell d'espines era també atractiu per als més petits.

En venir el bon temps i sobre tot per Pasqua, passaven els calciners a vendre la calç en pedra necessària per fer l'emblanquinada preceptiva. A cada casa hi havia una alfàbia de calç viva i la granereta no aturava: era una llepada, ara els baixos, suara la bomba de la cuina... S'emprava molt la calç a la pagesia, per higiene i per estètica.

La cuina pagesa abundava en llegums i sopes, a més del companatge com a substitut d'un segon plat. El peix no era freqüent a la taula, però agradava menjar-ne quan a començament de la primavera, devers el mes d'abril, venia el carro de Valldemossa ple de covos d'ala groga, una espècie de gerret molt gustós i de molta fama que feia sortir a totes les madones amb el plat a la mà quan el corn

anunciava l'arribada del carro d'ala groga. Aquest peix de temporada, era bo de tota manera: frit, torrat i escabetxat.

A l'estiu arribaven els carros carregats de fruita. Eren molt apreciades les cireres de Biniali, que es presentaven, lluentes i mengívols, sobre un llit de fulles verdes del cirere, colocades dins covonets. Anaven a cinquanta cèntims el quilo, a la mateixa època en que per una pesseta hom podia compar una dotzena d'ensaimades.

Les pomes de Manacor eren les més primerenques. Petitones i molt dolces, eren també molt apreciades tant per menjar a taula, com per fer-ne arrop o confitura. Les pomes de Manacor arribaven als pobles quan començava el setembre; els carros, en aquest mes, ja duïen la vela posada, perquè venint de tan lluny cap als pobles del Pla o del Raiguer, la sobtava qualque rebumbada de les que solen fer quan acaba l'estiu.

Decau el jorn. Un nuvolet compacte sobre el cel de llevant, àvidament assedegat del sol que fuig, intacte, esdevé roig com un fornàs ardent.

A poc a poc es va apagant l'ardència i el núvol resta lívid sobre el camp; immòbil i amb sobtada refulgència, de ses entranyes emmergeix el llamp.

Mª Antònia Salvà
El núvol. Setembre, 1939.

Les més tardanes, eren les pomes de Sóller, que arribaven amb els carros de l'hivern que també duïen oliva per

trencar i per salar. Els carros de Sóller eren carros grossos i reforçats; els cavalls que els estiraven eren forts i de bona sang, del contrari, no haurien pogut pujar les costes de Sóller amb aquelles càrregues.

De Llubí venien els carros plens d'envinagrats, arengades i bacallà. ¡Quina oloreta que feia el carro de Llubí!... Les alfàbies, totes amb tapadora i cullerot de fusta, anaven plenes de tàpares, taparots, prebes de cirereta, prebes dolços, pastanagues i olives. La bota d'arengades -hi havia qui les anomenava costelles de barril-grosses i lluentes i el bacallà, tenien pressa quan arribava la quaresma. El bacallà d'abans, era gruixat i de fil, distint del d'ara que fa llesques i no té gust de bacallà. Era molt i molt bo, esfilagassat, amb pa i tomàtiga de ramellet i oli verjo.

El venedor d'envinagrat anunciava les seves mercaderies cridant: "oliiiiives, tàaaaaapares i vinagre fort", perquè també en venia, de vinagre.

Però no era només ell que anunciava la mercaderia fent servir la veu. Tots els venedors ho feien llevat de l'esmolador que feia servir el xiulet.

Els sanadors no acostumaven a anar personalment als pobles, però sí que hi anaven els seus ajudants a vendre manadets d'herbes curatives i a contar les virtuts dels seus mestres. Sanadors n'hi va haver de molt celebrats, com En Gelat de Consell, que va curar gent de tota Mallorca.

Acabada la guerra, alguns mutilats trobaren una manera de guanyar-se la vida: entre dos o tres compraven una pianola, s'aprenien les lletres

capritx

moda íntima

C/ DE SA FONT, 17 - LLUCMAJOR
TEL. 66 22 40

d'algunes cançons i les feien imprimir en plec. Els més sofisticats duïen fins i tot una moneia fermada amb una cadeneta a la pianola damunt la caretella. Arribaven al poble i començaven a donar voltes al manubri i a cantar. Després, passaven el capell i venien els plecs amb la lletra de les cançons de moda. Tenien bona acollida, perquè la gent es commovia per la desgràcia -eren mancos o duïen una cama de fusta- i perquè aquelles cançons eren un dels poquíssims entreteniments que arribaven al poble.

Una altra figura permanent als carrers del poble era el lleter. Però no penseu que duia la llet amb gerres i molt manco en botelles. No. Heu de pensar que s'hagués triat amb molta facilitat. El lleter duia la llet a les cases dins el braguer de les cabres. Sí. El que feia era guiar el ramat de cabres pels carrers del poble i munyir al moment la llet que a cada casa precisaven. També era cosa natural contractar una cabra amb el lleter per fer-li manar qualche infant desnudit per manca de llet de la mare. Aquesta pràctica era corrent entre famílies pobres que no es podien permetre contractar una dida. S'ha de pensar que els infants mamaven fins als tres o quatre anys. Ja podeu imaginar com quedaven els carrers després d'haver-hi passat la guarda de cabres.

Els cocouers o pollers duïen el carro estibat de totes de gàbies que sobrepassaven i no de poc, les baranes. Compraven ous, gallines, conills, pollastres, ànecs i qualche endiot, per anar a fer mercat els dissabtes a Ciutat. Els coloms també eren apre-

ciats per les senyores de la capital, mentres que a la pagesia només els feien servir per fer-ne brou de malalt o de partera. D'aquesta manera, s'obtenia un afegitó als minsos ingressos de l'economia familiar, preocupada sempre de tenir un raconet fet per si esdevenia una desgràcia.

Per acabar aquest opuscle, que només és una pinzellada de record i de testimoni a uns personatges que es confongueren amb el seu ofici -ningú no en sabia el nom propi- em referiré als mercers i als gelaters.

Els mercers duïen sempre un carretet envelopat per guardar de la polsegura de tants camins les delicades mercaderies que es guardaven dins de les calaixeres de fusta: cintes, botons, randes, agulles, rodets de fil, teixits, olores -així s'anomenava a la colònia-, essències, com el famós Oli de Macasares, present a totes les cases, sabó, etc.

El mercer solia esser un home pulcre que per fer el camí es posava un d'aquells "cubrepolvos" tan celebrats. En baixar del carro se'l llevava i s'arreglava el traje. L'olor que desprenia aquell carro era encisadora, per les pituitàries de la gent poc acostumada a les fineses odorífiques.

Les dones s'hi estaven llarga estona, escoltant les explicacions de l'expert venedor sobre les randes i les modes que es duïen per Ciutat. Ensuhaven les olores duites de molt lluny amb noms tan exòtics com "Maderas de Oriente" i altres magnificències que provocaven l'espurna de coqueteria que en el fons tota dona -i tot homo- té. El raconet dels estalvis disminuïa un poc i a la calai-

xera del canterano s'hi guardaven uns metres de puntilla per adornar qualche somni mai no complit.

El gelater era un dels personatges més estimats per la patulea. Aquells gelaters duïen un carretet pintat de blanc i blau, que tenia la caixa de giny muntada damunt dues rodets amb un manillar de cap a cap de la caixa. A dins, ben tapat, gel per conservar les bombones del gelat fet abans a força de rodar. En sentir-lo, sortien els infants amb un tassó amb ditades: un cullerot valia dos reials i dos, tres vellons. El gelater només venia el dissabte i quan s'acostava l'hora d'arribar, es podien veure tots els llandars dels portals de les cases plens d'infants asseguts, inquietos, amb un tassó amb ditades a la mà i els cèntims bellugant dins la butxaca.

Sense saber com, poc a poc, els renous del carrer canviaren i els costums també. No es pot dir en quin moment desaparegueren els carros, les veus, les olors... però segur que l'arribada del turisme hi tengué molt a veure.

¿Qui em diria per ruta llunyana a quins llocs t'ha portat el destí, pageseta tan rossa i tan sana, or i rosa de l'alba-matí?

Ara resta només ta cabana enyorosa d'un temps que finí, d'aquell temps que hi vivies, galana amb els teus, allà prop del camí... Qui em diria la ruta llunyana on ton rastre de llum s'extingí?

Mª Antònia Salvà
Temps era temps. 1938

Antònia Ordinas i Mari
Consell, Primavera de 1993.

TALLERS LLUCMAJOR

R. E. T. 0302

REPARACIONS EN GENERAL PINTURA I PLANXISTERIA

BALTASAR TOMÁS OLIVER - BARTOLOMÉ ROIG FERRAGUT - C. de B. - N.I.F. E-07/133 069

Ronda Ponent, s/n. - Telf. 66 12 67

07620 - LLUCMAJOR (Mallorca)

Cosa passa a ASI. A la passada comissió informativa de joventut i esports, del 21 de setembre, el Sr. Joaquín Rabasco, després d'exposar que la partida en concepte de subvenció per a la formació de l'esport de Base és de 5.500.000 pta. i en aquesta partida hi ha una despesa autoritzada de 6.415.000, és a dir, que hi ha un dèficit de 915.000 pta. va demanar als srs. Ferré i Puigserver "què criteri se ha seguit para adjudicar 3.000.000 pta. en concepte de formació de deporte Base a los clubs UD Arenal, CD Lluçmajor i CB Lluçmajor".

El sr. Ferré va contestar que aquestes subvencions havien estat aprovades a la comissió informativa de Joventut i esports i elevat al plenari del 26 del passat mes de juliol. El Sr. Ferré, juntament amb el sr. Puigserver, feren constar que aquestes subvencions van destinades a l'esport de Base, sense poder justificar que s'utilitza per aquest concepte.

També, D. Joaquín, va demanar al sr. Ferré si tenia coneixement del pagament d'una factura que puja a 98.377 pta. en concepte de sembra d'arbres al camp municipal d'esports de s'Arenal, a la qual cosa va respondre el sr. Ferré que ell encarregà aquesta feina i firmà l'oportuna factura. El sr. Rabasco va considerar que tan sols el sr. Ferré i el sr. Puigserver han d'encarregar feines per a les instal·lacions esportives. Finalment, Rabasco va renunciar a ser membre d'aquesta comissió informativa i va sol·licitar que la seva dimissió fos elevada al plenari.

Quan els galls i les gallines de la mateixa llocada es piquen... cosa passa al galliner!!

El passat 26 de setembre dos cans feren carn devers ca s'Alet i mataren nou ovelles i dos xotets. L'amo cercà l'ajuda de l'Ajuntament per veure si trobaven els cans i a través d'aquests, els propietaris. la petició fou atesa i en companyia d'un municipal es desplaçaren al lloc dels fets. Quan arribaren trobaren dos cans que es menjaven les ovelles, però el municipal no els pogué disparar perquè això, hagués pogut causar-li problemes. Els cans fugiren i els desaparegueren. Visitaron els propietaris dels "xalets" dels voltants i cap dels seus cans no havia fet res. A l'amo no li quedà més remei que cremar les ovelles i continuar amb el perill de tornar a ser atacat.

Actualment les lleis estan de tal manera que semblen A protegir més a qui roba o a qui mata que no a les víctimes. Per això, el municipal no va poder disparar. Mentre els cans dels "xaleters" mengen bé cada cap de setmana quan, de fam que tenen, rompen les cadenes i fan carn... Però els foravilers no hi poden fer res, fins i tot si n'hi troben un i li disparen, el propietari del ca pot demandar-los i el pagès els ha d'indemnitzar.

El mussolet creu que l'única solució per no haver de cremar les ovelles és que els pagesos tinguin sempre un clot apunt per si els maten algun animal o "se'n mor" algun dins casa seva i així poder-lo enterrar tot d'una (així no farà pudor), i s'oblidin de perdre el temps, juntament amb unes autoritats que, segons pareix, malgrat vulguin, poca cosa poden fer en aquestes qüestions.

Amb motiu del desè aniversari de l'escoleta municipal "Fada Morgana" s'han organitzat una sèrie d'activitats a les quals tots hi sou convidats. El divendres, dia 15, a la mateixa escoleta, festa amb tallers i el dissabte, 16, inauguració de l'exposició de treballs realitzats per alumnes.

On no podrem assistir serà a la Taula rodona que estava prevista a la sala d'Actes de l'Ajuntament perquè no hi ha hagut "bul·la papal" i el senyor Batle ha dit que NO. Quan va començar a regir aquest consistori una de les primeres mesures que prengueren va ser la de fer callar el poble. Els ciutadans no pogueren, com feien abans, una vegada acabat el plenari, exposar les seves queixes o suggerències al batle o i regidors. Ara tot són obstacles a l'hora de fer actes per a la vila a la Casa de la Vila.

Què temeu, senyor Batle, que hi pugui haver alguna veu en contra de la vostra gestió municipal? procurau convèncer que allò que feis és el millor que es pot fer i si no, rectifiqueu, però no tapeu, cada vegada que voleu, la

boca dels llucmajorers. Al poble, no només se li han d'acostar i donar-li maneta en temps de campanyes electorals, sinó durant tots els 4 anys i en cada un dels dies.

Pel camí que duu això no ens estranyaria que -si pogués- fes un decret d'alcaldia on digués que es prohibeixen les reunions de més de tres persones "sin el correspondiente permiso de la autoridad competente".

Quan hi ha mal temps o hi ha hagut un naufragi que fa perillar la navegació per un lloc determinat, la ràdio costanera fa "un avis als navegants".

Per les xerrades que el mussolet ha sentit a diferents indrets del nostre poble, creu oportú "fer un avis als comerciants".

Hi ha mal temps econòmic per devers l'Ajuntament. La nau s'enfonsa i a pesar dels pegats que li posen les bombes no aconsegueixen de fer reflotar el vaixell. Són molts els comerciants i empresaris que s'han sentit enganats quan han anat a cobrar la feina que els havien manat i els devien. N'hi ha que han estat quasi un any a cobrar i quan ho han fet han esborrat l'Ajuntament com a client. "Val més un ocell en à que cent que volen"...

És una llàstima que el batle i els regidors, a l'hora de comprar i manar feines per a l'Ajuntament no ho fessin com si fos per a casa seva. Sabem que tots els regidors

llucmajorers són persones amb bona reputació dins el poble pel que fa a bons pagadors, però no us allargueu més que el llançol. Però, tristament, quan van a comprar coses en nom de l'Ajuntament el seu comportament no és el mateix. El paperet que no farien com a Pau, Pere o Berenguera, el fan com a regidors.

Serà qüestió que canviïn aquests hàbits, ja que al poble tots ens coneixem i hi ha gent que no deslliga el regidor de la persona i creu que la gent que té dues cares no és de fiar.

L'òliba m'ha contat que el Pregó de Fires va sortir d'allò. L més bé malgrat els nervis que passaren el batle, el regidor de cultura i la "factotum" de protocol, la funcionària Francisca Contestí. I és que les modernes tecnologies són imprevisibles qualche vegada incontrolables.

Mentre el pregoner dissertava sobre l'estància eremítica de Ramon Llull a la muntanya de Randa, uns sons estranys irromperen a través de l'equip de megafonia.

Seria una senyal divina del Doctor il·luminat?

Varen esser molt de minuts d'incertesa i més quan un tros de referit del sòtil caigué damunt la tarima de la presidència. Poc a poc tot s'aclaria. L'estranya remor era deguda a un acoplament d'un micro que recollia la retransmissió d'un partit de futbol.

GRUP ESPECIAL A KENIA

sortida des de Plama: el 9 de novembre

tornada el 15 de novembre

SAFARI KENIA

Pensió completaPreu: 187.150 PTA

I ara també al **SUPERMERCAT PROHENS** de dilluns a divendres de les 19 a les 21 hores
Tel. 12 01 64. LLUCMAJOR

C/ Maria Antònia Salvà, 38

Tel. 26 74 50 - 54 • Fax. 26 90 00
S'ARENAL

Moda d'Infants

C/ Born. 9

Tel. 66 29 61

LLUCMAJOR

VOS DESTIJA BONES FIRES

TENIM LES MILLORES MARQUES

Bus-stop
Baby Bus
Foque
Marquina
Nany
Madu

Lay Lack
Baby Lay Lack
Delfos
Onyar
Disney
Mimex

OFERTA: PRENDES D'HIVERN 30 %

CD Espanya i Preferent

Una de freda i l'altra de calenta

Joaquín

El CD Espanya no té, per ara, el començament prometedor que la temporada passada li va permetre de comandar la taula classificatòria i això que l'equip és pràcticament el mateix, però hi manca Antoni Cantos, que era una garantia de gol. De moment, l'equip dirigit per Joan Llompart, n'ha donada una de freda i una altra de calenta i es pot dir que aquest lloc intermedi que ocupa a la taula és un reflex dels seus errors i encerts.

JUGADORS

El conjunt de jugadors per aquesta temporada 1993-94 és composta pels següents homes: Garí Quintana, S. Salvà, J. Ferretjans, J. Bonet, J. Clar, J.A. Tomàs, A. Clar, M. Mas, S. Martí, F. Barceló, F. Marín, M. Corbalán, Ll. Andreu, P. Muñoz, C. Bonnin, A. Adrover, M. Magaña, J. Jaume, C. Tomàs i M.A. Vicens. Un conjunt de 20 jugadors que un any més estan preparats per aquest bon entrenador que és J. Llompart. Com a delegats, també hi ha en Jaume Clar i en Marc Vidal, que són també una garantia.

JUNTA DIRECTIVA

Ja s'ha completat la junta directiva del CD Espanya i de la mà del seu

Joan Llompart, entrenador del C.D. Espanya, una garantia de futur

secretari Agustí Roig ens n'ha arribat la composició: President: Miquel Mas Vice-president: Antoni Palou, Jaume Maimó, Joan Puigserver i Pep Mòjer. Secretari: Agustí Roig Vice-secretari: Antoni Cladera Tresorer: Joan Garcias Comptador: Ramon Canyelles. Vocals: Pep Muñoz, Antoni Mut, Cosme Grimalt, Biel Moragues, Jerònima Vich, Llorenç Carbonell, Antoni Vidal, Josep M. Ferrer, Marc Vidal i Jaume Clar.

UNA ENTREVISTA AL PRESIDENT

Era el nostre deslg. com ferem la temporada ante-

rior, d'entrevistar al primer mandatari espanyista. Però no ha pogut ser perquè Miquel Mas, el passat 29 de setembre, primera Fira i patró de la vila i també onomàstica propia, el president del CD Espanya va celebrar les seves nocces. Enhorabona, des d'aquestes planes però com que per a tot hi ha temps, esperem poder-lo entrevistar per al proper número d'aquesta revista.

RESUM DE CINC PARTITS

En el nostre número anterior deixàrem constància del primer partit inaugural de la lliga 1993-94 que va enfrontar l'Espanya i el

son Roca i que va acabar amb empat sense gols. Ara ens mana el resum dels cinc partits següents i que són els que coneixem a l'hora de tancar aquesta edició.

Binissalem 4 - Espanya 1

Espanya: Salvà (Quintana), Corbalán, Jaume, Cosme, Andreu, Tomàs, Martí, Magaña, Barceló (A. Clar), Ferretjans i Marín.

Gols: 0-1, m. 9, Andreu, 1-1, m. 41, Manolo, 2-1, m. 61, Morey, 3-1, m. 84, Manolo, 4-1, m. 87, Manolo.

Comentari: Encara que es espanyistes varen prendre l'avantatge del marcador mitjançant el defensa Andreu, l'equip de Binissalem va endossar als llucmajors la primera derrota i a més, la primera golejada d'aquesta temporada. Encara que el primer temps va acabar amb empat a un gol, la reanudació del partit va fer que els vinaters aconseguissin tres gols més, dos obra del seu extrem esquerre, Manolo, que a més de dur de cap la defensa visitant, també hi va dur el porter Garí Quintana, que havia substituït Salvà. Aquest partit va ser dirigit des de la banqueta per Marc Vidal ja que l'entrenador J. Llompart era absent.

Espanya 2 - ALC, Rafal 1

Espanya: Salvà, Jaume,

Andreu, Cosme, Mas, Martí, Magaña, A. Clar, Marín, Ferretjans (Adrover) i Barceló (Bonet)

Gols: 1-0, m. 36, Marín. 2-0, m. 53, Magaña i 2-1, m. 85 Sancho.

Comentari: En el minut 8 l'Espanya ja hagués pogut estrenar el marcador però el xut d'Andreu va ser tret de la mateixa línia per un defensa quan l'esfèric ja es colava. També va ser el mateix Andreu, un dels millors de l'equip, qui en el m. 70, va fallar una clara ocasió quan es trobava tot sol davant el meta visitant.

Prop del final va ser S. Martí qui hagués pogut marcar però el porter Jaume va salvar allò que hagués pogut ser el tercer gol local. Les oportunitats més clares de l'equip visitant varen ser una pilota aturada que va llançar Sancho i Salvà es va lluir i l'altra, de Vela, tornada a salvar pel porter espanyista

quan es va llançar als peus del davanter visitant.

Alaró 0 - Espanya 3

Espanya: Salvà, Jaume, Andreu, Cosme, Mas, J. Clar, Magaña, A. Clar (Barceló), marín, Martí (Muñoz) i Ferretjans (bonnin).

Gols: 0-1, m. 43, Sabater en pròpia porta. 0-2, m. 50, Martí i 0-3, m. 88, Marín.

Comentari: Bastant públic a Alaró per veure un equip, l'espanyista, que va estar a punt, a la temporada anterior, d'assolir la III divisió. El partit no va ser gaire brillant i els visitants, al final de la primera part ja guanyaven d'1-0. La segona meitat encara va ser més clara per als llucmajorers perquè fins i tot en alguns moments del partit varen arribar a ridiculitzar l'equip local.

Espanya 1 - Margalida 2

Espanya: Salvà, Jaume,

Andreu, Cosme, Mas, Mas (Bonnin), J. Clar, A. Clar, Marín, Martí i Ferretjans (Bonet).

Gols: 1-0, m. 70, A. Clar. 1-1, m. 71, Matamoros. 1-2, m. 90, Socias.

Comentari: Un xut a porta de l'Espanya i cap per part dels de Santa Margalida va ser tot el que es veié als primers 45 minuts. La segona meitat va començar bé per a l'equip local perquè als pocs minuts Magaña va llançar l'esfèric amb el cap i va ser tornat pel pal. el gol d'A. Clar va fer justícia al marcador però aquesta alegria va durar poc perquè un minut després el conjunt visitant va aconseguir l'empat. Fins al final, l'equip de J. Llopart ho va intentar però els visitants en un ràpid contratac varen aconseguir de marcar un altre cop. S'ha de dir que la pèssima actuació del col·legiat Pérez Galera hi

va ajudar i que a més d'expulsar el porter visitant va fer el mateix amb Andreu i Jaume i fins i tot un cop acabat l'encontre es va permetre el luxe d'insultar J. Bonet i J. Clar anomenant-los "putos xulos".

Alcúdia 0 - Espanya 0

Espanya: Salvà, Tomás, Mas, Cosme, Corbalán (Vicenc), Ferretjans, Magaña, J. Clar, A. Clar (Bonnin), Marín, X. Martí (Adrover).

Comentari: Bona entrada al camp municipal d'Alcúdia ja que el partit coincidí amb les Fires de la ciutat. Encara que el marcador sembli que no ho reflecteixi, es va jugar un bon partit per part de tots dos conjunts, que varen disposar d'ocasions de marcar i de sumar els dos punts, sobretot l'equip de Joan Llopart, el qual va esclatar una pilota al pla mitjançant Marín a la primera part de l'encontre.

JOIERIA
PLATERIA

OBJECTES DE REGAL

RELOTGERIA
REPARACIONS

SA FONT

BONES FIRES!

Juvenils C.D. Espanya

Inici de la Temporada 1993-94

Joan Quintana

Una nova etapa per al futbol juvenil llucmajorer amb moltes cares noves sobretot a la direcció tècnica ja que el veterà Antoni Barceló ha substituït el jove llucmajorer Joan Garau, que entrena el Montuïri I juvenil. Barceló ja tenia experiència en el futbol local perquè fa algunes temporades va dirigir el CF Lluçmajor. Els delegats són Antoni Mut i Cosme Grimalt i també compten amb la col·laboració de Pep Muñoz. Sense cap dubte, tots tenen la il·lusió i esperen fer una bona campanya encara que serà difícil repetir allò de les darreres temporades.

JUGADORS

P. Muñoz Vidal, P. Del Arco, Josep D. Laguela, A. Ginard, T. Ginard, T. Gelabert, P. Muñoz Algaba, Fèlix M. Pérez, A. Mut, A. Ferragut, J. Ruiz, Joan A. Pérez, B. Salvà, A. Iraola, Felip Jaume, B. Clar, G. Grimalt, Llorenç Grimalt i G. Bibiloní.

PRIMERS RESULTATS

El passat 12 de setembre l'expedició llucmajorera, amb el nou entrenador

Equip, delegats i entrenador del C.D. Espanya juvenil. Temporada 1993-94.

A. Barceló va desplaçar-se a la vall del tarongers per tal d'iniciar la lliga 1993-94. I la veritat és que la va iniciar bastant bé perquè malgrat el primer avantatge del Sòller al marcador, en els darrers moments, l'Espanya va aconseguir l'empat en temps de descompte mitjançant Tomeu Gelabert.

Una setmana més tard els espanyistes debutaren a Lluçmajor contra els inquilins de l'estadi blanc i blau. El partit va ser molt igualat però finalment varen ser els de l'Atc. Balears (1-2) qui

s'emportaren els dos punts a Ciutat. Una de les notes positives de l'encontre va ser que el jove Tomeu Gelabert va tornar a marcar encara que aquesta vegada va servir de poc.

El darrer diumenge de setembre va ser un matí negre per als llucmajorers. El viatge a Ciutat va ser desafortunat i l'equip de Son Roca va golejar a plaer (6-0). Fou un resultat contundent a favor dels locals que va posar en evidència algunes línies visitants.

Golejada va i golejada

ve, perquè el sabor amarg que havia portat l'Espanya del camp del Son Roca, es convertia, set dies més tard, a Lluçmajor, en sabor dolç. És a dir, un encontre còmode, del qual varem ser testimonis, i el quadre local va golejar (4-0) al rival de torn, en aquest cas el Petra, que va acabar el joc amb nou homes per expulsió del central i del porter. Els gols espanyistes foren aconseguits per partida doble per Antoni Mut (2) i pel màxim goleador de l'equip Tomeu Gelabert (2).

TALLER MECANICO
NOGUERA

DEL MOTOR I DE L'AUTOMÒBIL

Pedro Noguera Ensenyat

AGENT OFICIAL

Taller autoritzat

automòbils

piva motor s.a.

C/ Ripol, 30 - Tel. 66 22 13

CLINICA DENTAL

Dr. Ll. Galmés Ferrer

HORARI:

Dilluns, dimecres i divendres (9 a 14)
Dimarts (9 a 13 i 17 a 19). Dijous (9 a 13)
Divendres horabaixa (16,30 a 20 h)

Carrer Major, 77 - Tel. 66 20 17 - LLUCMAJOR

Els nostres benjamins ja han iniciat el campionat

El passat 25 de setembre, al polisportiu San Fernando va tenir lloc la presentació dels 104 equips que conformen els benjamins mallorquins que patrocina el Consell Insular. Més de dos mil al·lots varen desfilar davant un nombros públic de familiars i amics dels jugadors per jugar, dia 2 d'octubre el primer encontre d'aquesta temporada.

Enguany, el conjunt de jugadors entrenats per Jaume Manresa i Francesc Magaña és el següent: Joan Barceló, Jaume Garcia, Miquel moragues, Joan B. Trujillos, Andreu Mas, Rafel Garcies, Biel Joan, Juanjo, Sergio González, Miquel A. Martí, Miquel Sánchez, Llorenç Abellán, Bartomeu Manresa, Rafel Ramos, Sebastià Canyelles, Guillem Roig, Tomeu Pastor i Llorenç Garí. Els delegats de camp són Ramon Canyelles i Francesc Magaña.

PRIMER ENCONTRE, PRIMERA VICTÒRIA

Dia 2 d'aquest mes d'octubre es va disputar al camp de na Capellera (Manacor) el primer encontre d'aquesta temporada 1993-94, entre els Benjamins del C.D. Espanya i l'Olimpic. L'equip Ilucmajorer es va imposar per 0-2, aconseguint així la primera victòria i els dos primers positius. El partit va ser molt igualat i els dos gols, marcats pel davant R. Ramos. Hem d'assenyalar que es va notar el nerviosisme de principis de competició (ben lògic) i encara que l'equip Ilucmajorer hagués pogut incrementar el nombre de gols, creiem que el resultat és just i esperam que l'equip

Moment de la desfilada dels benjamins Ilucmajorers al polisportiu "San Fernando".

benjamí enguany torni oferir espectacle i bon joc que, de segur, que els aficionats, sabran agrair.

Jaume

TALLERS CAÑELLAS — ROTGER

SERVEI OFICIAL

FIAT

BONES

FIRES

C/ Hispanitat, 19 - Tel. 66 06 47 (Llucmajor)

Notes columbòfiles

En aquest mes de Setembre ha tenguut lloc, al local social, Bar Pou, el Club Columbòfil Llucmajorer la Junta General dels seus socis, amb el següent ordre del dia:
Lectura de l'acta anterior
Estat de comptes
Pla de vol per la temporada 93/94
Precs i preguntes.

El Secretari donà lectura a l'Acta de la darrera junta General que s'aprovà per unanimitat, a continuació el tesorero, D. Antoni Oliver, donà comptes de la gestió econòmica del Club, finalment es parlà i es va aprovar el Pla de vol per a la temporada 1993/1994.

Aquest Pla tindrà dues parts: La primera, serà la d'entrenament: els coloms s'amollaran amb la finalitat que aprenguin a tornar al seu colomer, la primera amollada serà com sempre la de ses Fires, al recinte Escolar del Col·legi Rei Jaume III, per acabar a Cap de Mar. La segona part és de curses que partint d'Eivissa en el mes de Febrer acabaran a Santa Fe (Granda) en el mes de maig.

FUNERÀRIA Nostra Senyora de Lluc A. SASTRE

C/ Revetlla 9 i 11.
Tel. 62 01 46 (Santa Maria)

El Sr. Sastre de Santa Maria, gerent de la Funerària Ntra. Sra. de Lluc, ha nomenat un representant per atendre qualsevol servei funerari, per informar sobre els preus, per poder concertar el servei que es desitgi amb antelació i per poder evitar qualsevol sorpresa.

El nostre representant atindrà serveis particulars i de la nostra Companyia d'assegurances les 24 hores.

C/ Ciutat, 127-1r. Tel. 66 18 62
(Llucmajor)

Amollades d'entrenament:

05/11/93 CAN PELIN
12/11/93 Son Verí
19/11/93 Son Verí
26/11/93 Aguacity
10/11/93 Aguacity
10/12/93 Moll de Ponent
17/12/93 Moll de Ponent
24/12/93 Palma Nova
31/12/93 Palma Nova
07/01/94 Casino
14/01/94 Casino
21/01/94 Cap de Mar
28/01/94 Cap de Mar
04/02/94 Cap de Mar
10/02/94 Moll de Ponent
17/02/94 Moll de Ponent
24/02/94 Moll de Ponent
03/03/94 Moll de Ponent

Amollades de Cursa:

12/02/94 Eivissa
19/02/94 Eivissa
26/02/94 Eivissa
05/03/94 Eivissa
12/03/94 Eivissa i Calp
19/03/94 Eivissa i Benissa
26/03/94 Eivissa i Calp
02/04/94 Alacant
09/04/94 Eivissa i Orihola
16/04/94 Benissa i Baza
23/04/94 Orihola
30/04/94 Calp i Campillos
07/05/94 Santa Fe

A les curses d'Eivissa el nombre de coloms vendrà determinat pel grup Mallorca, a la resta serà lliure. Per al trofeu de Seguretat hi haurà un mínim de tres coloms o bé si ve tindrà 33'33 punts. cada colom; en el cas d'engabiar més de tres coloms cada un tindrà el percentatge que correspon (això fa referència a les proves de velocitat) Per a la resta, tot lliure.

Finalment el tesorero recordà als socis que es posin al corrent de pagaments i el president sol·licità la col·laboració de tots per a l'amollada de Sa Fira, si bé aquesta amollada no apareix en el programa de Fires cosa que ja va passar l'any passat.

Amb això es donà per acabada la reunió, i després que el Secretari presentàs la seva dimissió, es va tancar la junta.

J. Jaume

SA FILOA

C/ MELIÀ, 3 LLUCMAJOR

Sabates Can Gramet

**VENDA DE MOSTRES
PARELLS SOLTS**

C/. Bisbe Talxaquet, 6 - Tel. 66 03 74
LLUCMAJOR

NAIXEMENTS

Antoni Tomàs i Bonet, fill de Josep-Antoni i Lúdia nasqué el 5-9-93.

Josep-Miquel Raya i Carmona, fill de Miquel-Angel i Antònia nasqué el 5-9-93.

Magdalena Jaume i Clar, fill de Joan i Francesca-Esperança nasqué el 7-9-93.

Marina Obrador i Maestre, filla d'Antoni i Antònia nasqué el 10-9-93.

Aina-Isabel Palmer i Benítez, filla de Maties i Maria-Purificació nasqué l'11-9-93.

Maria del Mar Ferrer i Panisa, filla de Joan-Maria i Catalina nasqué l'11-9-93.

Laura Salvà i Martínez, filla d'Antem i Maria-Pau nasqué el 18-9-93.

Francesca-Aina Caldés i Cloquell, filla de Miquel i Catalina nasqué el 20-9-93.

Joan-Marc Garcia i Morales, fill de Joan-Vicenç i Maria del Carme nasqué el 23-9-93.

MATRIMONIS

Jesús-Àngel Gracia Gracia i Maria-Dolor Sánchez Rodríguez es casaren el 18-9-93, a l'església de la Lactància.

Jaume Cañellas Garau i Maria-Dolors Cano Campillo es casaren el 8-8-93 a l'església de Ntra. Sra. de Gràcia (Mes d'Agost).

Jaume Gelabert Vaquer i Corpus Rodríguez Romero es casaren el 14-8-93 a l'església de Ntra. Sra. de Gràcia (Mes d'Agost).

Bartomeu Gomila González i Maria Mut Puigrós es casaren el 12-9-93 a l'església de Sant Bonaventura.

Ferran Martínez Verger i Marina Vallaneras Bonnet es casaren el 8-8-92 (Agost de l'any passat).

Bartomeu Perelló Ferrero i Maria-Carme Moreno Gutiérrez, es casaren

el 12-9-93 a l'església de Ntra. Sra. de Gràcia.

DEFUNCIONS

Antoni Catany i Torrens, morí el 2-9-93 als 91 anys.

Pedrona Ros i Roig, morí el 3-9-93, als 86 anys.

Margalida Cardell i Salvà, morí el 4-9-93 als 93 anys.

Catalina Tomàs i Salvà, morí l'11-9-93 als 69 anys.

Lluís Salvà i Rigo, morí el 16-9-93 als 85 anys.

Klara-Lina Dietz i Franke, morí el 16-9-93 als 84 anys.

Francesca Verdera i Mulet, morí el 17-9-93 als 83 anys.

Joana-Aina Puigserver i Mas, morí el 18-9-93 als 90 anys.

Miquel Tomàs i Pons, morí el 23-9-93, als 57 anys.

Francesc Romero i Guerrero, morí el 23-9-93 als 76 anys.

SERVICIO

Rubí Automóviles Llucmajor, S.A.

Carretera Arenal, s/n. - Tel. 66 02 34

Llucmajor

(EDIFICIO SEAT)

Es complau en oferir-vos els seus serveis de venda, reparació i recanvis de:

MOTOCICLETES: YAMAHA, VESPA, DERBI APRILIA

CICLOMOTORS: DERBI, VESPINO, PUCH, MOBILETTE, RIEJU, PEUGEOT

BICICLETES: G.A.C., DERBI, BH, ORBEA

CICLOMOTOR

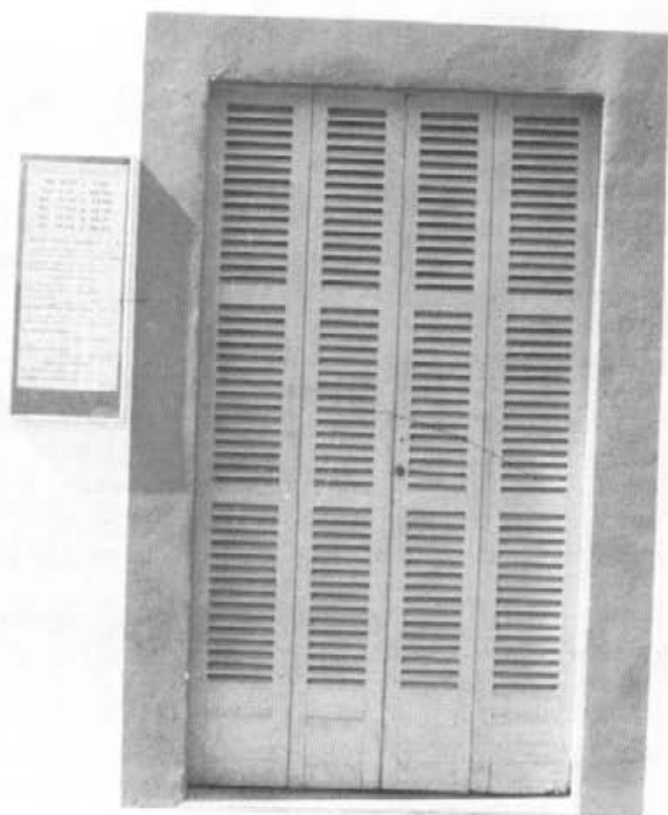
**GRAN
NOVETAT**

JOG

YAMAHA

DES DELS 14 ANYS

Pes forat des moix

Fa uns quants mesos, en aquesta mateixa secció, manifestàrem el parer dels usuaris de l'exclusiva d'autobusos, dient que es queixaven de la manca d'informació ja que no hi havia cap tauler d'anuncis amb els horaris de sortides i d'arribades.

Sembla que la demanda dels afectats ha estat atesa, de la qual cosa ens alegrem ja que servirà perquè la gent estigui més ben atesa per un servei públic concedit en exclusiva.

ANTÒNIA ISERN

major

net

Perruqueria unisex

C/ MAJOR, 7 . LLUCMAJOR . ☎ 661359

Sopa de lletres

10 Compositors Musicals

B	E	P	A	E	C	I	N	C	H	O	P	I	N	F
E	T	I	A	K	W	T	H	A	M	Z	K	Z	T	C
Q	A	J	N	E	N	F	I	M	I	S	O	A	N	Y
J	T	B	N	F	I	K	E	G	N	F	T	H	I	M
W	S	O	A	T	C	H	L	I	T	Y	O	C	Y	A
T	Q	V	M	A	T	A	V	Q	X	S	W	A	M	X
B	Q	C	U	E	Q	A	L	A	S	A	I	B	T	V
T	J	S	H	O	R	U	T	L	C	R	E	O	T	W
E	T	E	C	T	I	L	E	V	R	B	L	T	M	O
R	Z	C	S	O	U	D	R	G	I	E	H	A	T	D
C	T	U	R	L	N	B	O	R	A	V	E	L	I	X
R	I	V	L	E	C	O	L	O	B	A	R	T	O	K
C	L	E	M	E	N	T	I	G	I	C	O	L	X	I
L	T	O	W	C	L	B	H	O	N	A	Ü	B	M	C

Solució del mes passat

- Calderona	- Geganta
- Fina	- Parejal
- Porquencia	- Verdall
- Blanqueta	- Martinenca
- Borda	- Roja
- Angelina	- Galantina

**RESTAURANT
PIZZERIA**

TORRE DE CALA PI

Urb. TORRE DE CALA PI

LLUCMAJOR - MALLORCA

Tel. 908 73 98 43

ESPECIALITATS

Pizzas

Carns al forn

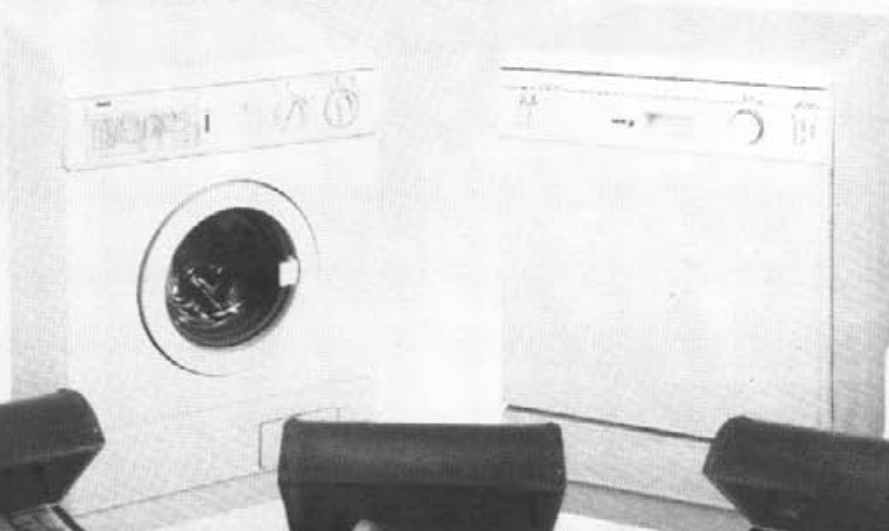
Peixos

**OBERT TOT L'ANY
TANCAT ELS DIMECRES**

HASTA EL 31 DE OCTUBRE

**ANUNCIADO
EN T.V.**

MES DEL LAVADO EXPERT

**EL MEJOR PRECIO
GARANTIZADO**

Si lo encuentra más barato le abonamos
la diferencia.

**3 AÑOS DE
GARANTIA GRATIS**

**UN REGALO
EXCLUSIVO**

**La mayor selección de lavadoras, secadoras y lavavajillas
con ventajas que nadie más puede ofrecerle.**

ELECTRICA

Calafat

sens dubte te convencerà

- Per comoditat,
- per garantia,
- per servei,
- per preu,

C/. Sa Fira, 3 - Tel. 661901 - LLUCMAJOR

C/. Nou, 85 - Tel. 652836 - CAMPOS

BONES FIRES !

Tiendas de electrodomésticos

expert

Ventajas en cadena

Ronda del Ponent, 26 - Tel. 66 01 70 (LLUCMAJOR)

LA NOSTRA ESPECIALITAT EN:

INJECCIÓ BENZINA
SERVEI ELÈCTRIC AUTOMÒBIL
AIRE CONDICIONAT I FRED PER A TRANSPORT
FRENS I ABS
SERVEI TÈCNIC D'EINES
EMISSORES COMERCIALS
RADIO TELÈFONS
GENERADORS
AUTOMATISMES PER A GENERADORS
AUTO ALARMES
ENERGIA SOLAR

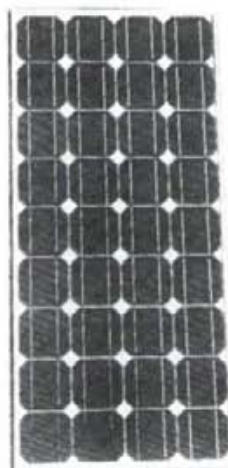
GELERES PER A
VAIXELLS

G SA4
G NA8
G NA13

Placa de música al 4 del 4000 Hz, con las cuatro voces separadas: 2 x 1500
1 x 2000 Hz, 1 x 1500 Hz a 2000 Hz, 1 x 1500 Hz a 2000 Hz + 1 x 1500 Hz a 2000 Hz
de 4000 Hz a 1000 Hz + 1 x 1500 Hz a 2000 Hz

PMP 4
BOMBA SUMERGIBLE 12V

FM/AM/CE - Trastorno - 1 x 1 preestable - Doble motor
+ 2 x 10 W